بەرگی یەکەم

رابەر عبدالله

چاپی دووەم

ئیعجازی ژمارەیی

لە

قورئانی پیرۆزدا

بەرگی یەکەم

ئیعجازی ژمارەیی

بسم الله الرحمن الرحيم

- ناوی کتێب : ئیعجازی ژمارەیی
- ئـامـادەکـار : ڕابەر عبدالله
- ژمارەی بەرگ : بەرگی یەکەم
- نۆبەی چاپ : چاپی یەکەم
- شوێنی چاپ : سیڤا ـ سلێمانی ـ شەقامی مەولەوی
- ژمارەی سپاردن : (١٦٤٤)

- ناونیشان : E-mail : Quranway – 88 -@yahoo

ئیعجازی ژمارەیی
لە
قورئانی پیرۆزدا
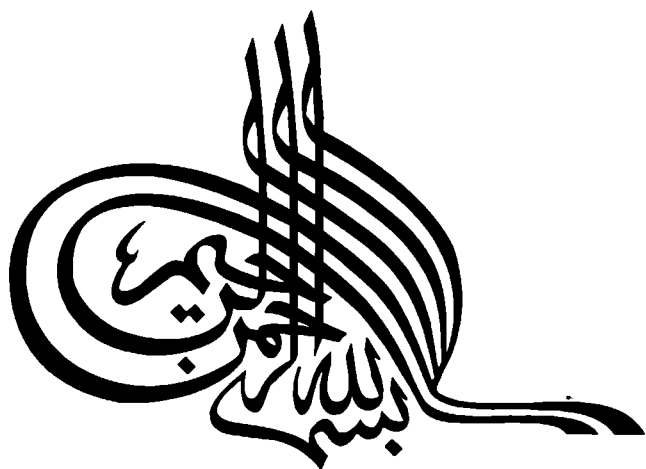
پێشەکی

إن الحَمد للهِ نحمده ونستعينه ونَستغفره ، ونعوذ بالله من شرور انفسنا و من سيئات اعمالنا ، من يهدالله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادى له، واشهد ان لااله الاالله وحده لاشريك له ، واشهدُ ان محمداً عبده ورسوله .

پاش سوپاس و ستايشى بۆ خواى گەورە ، صەلات و سەلاميش بـۆ سـەرگيانى ، پێغەمبەرى ئيسلام محمد (ﷺ) .

هەروەك ئاشكرايە كە ئێمەى مرۆڤ لەسەدەى بيست و يەكەمدا ژيان بەسەر دەبەين ، كە بەسەدەى زانست و تەكنەلۆژيا و داهێنان ناوزەنـدكراوە ، بـەلآم سـەدەيەك بەكۆى هەموو زانست و داهێنانێك لەو سەرى كێشەو ئاژاوەدايە ، لەبۆشـاييەكى رۆحى و دارمانى بنەما مرۆڤايەتيەكان ، ونبونى رێزو خۆشەويستى و لەناوچـوونى هێمنى و ئاسايش ، ون كردنى هەموو بنەما ئەخلاقى يـەكان، گـۆڕانى ئاڕاسـتەى جيهان بەرەو ئاڕاستەيەكى ناديار ، كە لـەژێر چـەپۆكى كەسـانێكى سـتەم كـاردا بووەتە گۆڕەپانى جەنگ و كوشتار و تاقيكردنەوەى هەموو جۆرە چـەكە كۆمـەڵ كوژەكان ، لە ژێر چـەند نـاو بەهانـەى جيـاوازدا ، گـۆڕانى بـارى سروشـتى و جوگرافى گۆى زەوى و درووستبونى چەندەها نەخۆشى نەخوازراو ، كە ئەمانەش بۆخۆيان بوونەتە چـەكێكى كۆمـەڵ كـوژ ، كـە لـە زۆربـەى كۆمـەڵگا جيهـانى يەكانداو لە هەندێك ولآتانى بەناو پێش كەوتو، ئەم چـاخە بـە چـاخى ((عـصر الايدز)) ناودەبەن ،كـە ئەمانـە هـەموويان لـە ژێـر ئـالآى سـەدەى زانـست و تەكنەلۆژيادا خۆيان ون كردووە ، بەلآم خۆشبەختى و ئاسودەيى بۆ ئەو مرۆڤـەى كە خۆى لە ژێر ئەو ئالآدا دەبينێت كە پێش چواردە سەدە لەمەوبەر شـەكاوەتە ،

دەزانیّ مانایی ژیان ، ئاین ، ئازادی ، زانست چی یە! ، دەبێت بپرسین ئاخۆ ئـەو ئالاّ کام ئالاّیە ، ئەمەندە شەکاوەیە ، دەبیّ خاوەنی کیّ بـیّ و بەرنامـەی چـی بـیّ وناوی چی بێت ؟؟

بیّ گومـان و دوو دلّـی ئـەوە ئـالاّی شـەکاوەی پـیرۆزی ئیـسلامە ، وەنـاوی (لاالـه الاالله) یە و خاوەنەکەی زاتی پیرۆزی ﷲ یە ، بەرنامەی قورئانی پـیرۆزی کەلامی خودایە و پەیامنێرەکەشی حەزرەتی محمد (رسول الله) یە ، کە لە سەدەی زانست و تەکنەلۆژیادا بۆتە سەرمەشـقی مرۆڤـە ڕاسـت بێـژەکان ، لەگـەلّ ئـەو هەموو دوژمن کاریەی بەرامبەری دەکرێت و هەولّی لەناو بردنی دەدەن و شوێن کەوتوانی دەچەوسێنرێنەوە و ئازار دەدرێن لە بەرامبەر پاشگەز بوونەوە لەم ئاینـە پیرۆزە ، بەلاّم سوپاس بۆ خودا ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ئـەم ڕونـاکی یـە هـەر بلّێـسە دەستێنی ..

قورئان کە کۆتا پەرتوکە وکۆکراوەی پەرتوکەکانی دیکەی خـودای بالاّدەسـتە ، بەدەر لە بەرنامەی ئاین و ژیان لەم چـاخەدا خـۆی لـە گـەورەترین سەرچـاوەی زانستیشدا بینیوە ، بۆیە پێویستە لەسـەر ئێمـەی موسـولّمان تـەنها ئـەم پەرتوکـە پیرۆزە بکەینە سەرچاوەی ئاین و بەرنامەی ژیان و کانگای زانـست ، وە خۆمـان بەدور بگرین لەهەموو بەرنامەیـەکی دیکـە ، کـە هەریەکـەیان لـە ژێـر نـاوێکی جیاوازدایە وکەچی تەنها بۆیەك مەبەستیش کاردەکەن ، ئـەویش لـەناوبردنی ئـەم قورئانە پیرۆزەیە ، بۆیە لەم ساتەدا پێویستە لەسەرئێمەی موسولّمان بەرگری لـەم ئاینە پیرۆزە بکەین و بیپارێزین لە هـەموو دەسـتێکی تاوانکـار ، وە لەنهێنیـەکانی قورئـان کـەلّك وەربگـرین و بیکەینەگـەورەترین سەرچـاوەی هـەر داهێنـان و پێشکەوتنێك ، وە دەبێت زیـاتر کـەلّك لـەم پەرتوکـە پـیرۆزە وەربگـرین و لـە

دەریایی زانست و زانیاری دا مرواری بەنرخ دەست بخەین ، هەتا ببێتە مایەی زیاتر باوەڕهێنان و دڵنیا بوونی بۆشوێن کەوتوانی وگەورەترین بەرگریکار بێت بۆ هەموو ناحەزو دوژمنان بەم پەرتوکە ئاسمانی یە...

بۆیە بە پێویستم زانی لە سەرەتایی پەرتوکەکەدا سەرباسێکی کورت دەربارەی زانست و گرنگی زانست لە قورئان و مێژووی ئیسلامیدا و ڕەنگدانەوەی لە سەر کۆمەڵگایی ئیسلامی باس بکەم ، هەتا بۆ هەمووان ئاشکرابێت کە ئیسلام ئاینی دونیا و دواڕۆژە و زانستی بە کارێکی گرنگ لە قەڵەم داوە .

لەکۆتایدا لە خودای بالآدەست داواکارم بمان کاتە سەر ڕێگا ڕاست و ڕەوانەکەی و بەردەوامیمان پێ عەتا بکات .آمین.

حمداً لمن بلغنا المراما	وزادنا من فضله إكراما
ثم صلاة الله ما سرى	برق على طيبة وام القرى
مع السلام يغشيان احمدا	وآله المستكملين الرشدا

(بەندەی خودا)

ئیسلام و زانست

پێناسەی ((زانست – العلم)) لە زمانەوانیدا :

(زانست) : واتە گەڕان بەمەبەستی دەرککردن بە ڕاستی شتێك .[1]

لە ڕوی زمانەوانییەوە زانیمان کە (زانست) بەواتایی ئاشکرا کردنی ڕاستی شتەکان هاتووە ، بەڵام باسەرنجێك بدەین لە قورئانی پیرۆز، چۆن لە زانست وگرنگی و پلەی زانست دەدوێت:

خودای باڵادەست لە یەکەم نیگا لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ فەرمانی بەخوێندن و شەرەفی زانست پێکرد و فەرمووی :

﴿ ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ ۝٢ ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ ۝٣ ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ ۝٥ ﴾ العلق: ١ - ٥

واتە : ((ئەی محمد ﷺ : بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە ، کەهەموو شتێکی دروست کرد ، نەوەکانی ئادەمی بەدیهێنا لە خوێن پارەیەك ، جا خوایەکی ئاوا بەدەسەڵات چۆن ناتوانێت پەیامبەرەکەی فێری خوێندن بکات ، بخوێنە پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس بەخشندە ترو بە هێزترە ، ئەو خودایەی کە بەهۆی قەڵەمەوە ئادەمی فێری زانست و نوسین کرد ، وە ئادەمی فێری ئەو شتانە کرد کە نەی دەزانی)).

پاشان بەدوای سوورەتی (العلق) دا سوورەتی (القلم) نازڵ بوو ، کە ئەم سوورەتەش وەك سوورەتی (العلق) باس لەخوێندن و شەرەفی خوێندن دەکات ، وە سوێند بە پێنوس دەخوات و دەفەرموێت: ﴿ نٓۚ وَٱلۡقَلَمِ وَمَا يَسۡطُرُونَ ۝١ ﴾

[1] لسان العرب .

ئەگەر سەرنج بدەین خودای بالادەست سەرەتا هانمان دەدات بۆفێربوونی خوێندن ، پاشان ئایەتەکانی دیکەی یەك بەدوای یەکدا نارد ، تا لەماوەی (٢٣) ساڵدا نیگا بە وەفاتی پێغەمبەر ﷺ کۆتایی پێهات .
خودای گەورە لە قورئانی پیرۆزدا کەسی زاناو نەزان بە نموونەی دوو کەسی لە خواترس و تاوان کار وەسف دەکات و دەفەرموێت :
﴿ أَمَّنْ هُوَ قَٰنِتٌ ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ سَاجِدًا وَقَآئِمًا يَحْذَرُ ٱلْأَخِرَةَ وَيَرْجُواْ رَحْمَةَ رَبِّهِۦ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٩﴾ ﴾ الزمر: ٩
واتە : ((ئاخۆ ئەو کەسەی لە ساتەکانی شەوگاردا بە پێوە ڕاوەستاوە و هەردەم سوژدە دەبات بۆ خوداو لە سزای پاشە ڕۆژ دەترسێ و خۆی دەپارێزێ ، ئایا کەسێکی ئاوا وەك ئەو کەسە وایە کە سەرپێچی کاربێت؟ ، بڵێ : ئایا ئەو کەسانەی زاناو شارەزان وەك ئەو کەسانەن کە نەزان و نەشارەزان ، واتە : (یەکسانن) ؟؟ ، دیارە هەرگیز یەکسان نین ، جابەو جۆرەش مرۆڤی بڕوادار و بێ بڕوا هەڵبسەنگێنە ، بۆسەلماندنی ئەو ڕاستی یە تەنها مرۆڤە ژیرەکان بیردەکەنەوە)) .
زانایانی ئیسلام پێیان وایە (زانست) بریتی یە لە ناسینی خوداو پێغەمبەرەکەی و ئاینی پیرۆزی ئیسلام بە بەڵگەوە ، هەروەك دەڵێن ((افضل العلم العلم بالله))
شێخی ئیسلام ((محمد بن عبدالوهاب)) – ڕەحمەتی خوای لێبێت – لە بارەی پێناسە و واتایی زانست دا دەفەرمویت :
((العلم :َوهوَ مَعرفَة الله – تبارك وتعالى – ، ومعرفة النبيه ، وَمَعرفَة دينِ الاسلاِم باَلادلَة)) .

واته: ((زانست بریتی یه : لـه ناسینی خودا و – تبارك وتعالی – ، پیغەمبەرەکـەی و ﷺ ، ئاینی پیرۆزی ئیسلام به بەڵگەی ئاشکراوە)) .

هەروەها ئیمامی ((ابن القیم)) – ڕەحمەتی خوای لێبێت – لە پێناسـەی زانـست دا دەفەرمویت : ((العلـم ماقام بدليل ورفع الجهل)) يريد ان للعلم علامة قبله ، وعلامة بعده ، فعلامته قبله ماقام به الدليل ، وعلامـة بعـده رفـع الجهـل ، واتـه :

((زانست بەڵگەیە و هەڵگرتنی نەزانی یه))[1]

زانست نیشانه و جیّ دەستی بۆسەرەتا و کۆتا هەیه ، که بۆسەرەتا دەرخستنی بـه ڵگه و ڕاستی یه ، وه بۆکۆتاش لـه ناوبردن و هەڵگرتنی نەزانی یه.

هەروەك شاعیر دەڵێت :

الناس من جهــة الاصـل اكفاء ابوهــــم آدم والـامُ حـــــواءُ

نفسٌ كنــفس وارواح مشابـهة واعظمٌ خُلقت فيهمُ واعـــــاءُ

فان يكن لهم من اصلهم حَسَـبٌ يفاخرون به فالطينُ والمـــــــاءُ

ما الفخرُ الا لأهل العلم إنهُـــم عـلى الهدى لمن استهـدى ادِلاَءُ

وقَدرُ كلَ امرىءٍ ماكان يُحسِنُهُ والجاهلون لأهل العلم اعــــداءُ

فَفُز بعلمٍ تعش حيًا به ابـــــداً فالناس موتى واهلُ العلمِ احـياءُ

---

[1] مەبەست لـه بەڵگه پێی قورئـان و سـونەته ، کـه ببێتـه مایـەی پاککردنـەوەی دڵ و دەروون لـه هـەموو خراپەیەك ، وه ببێته جێگەی ئیمان به خودا و ئامـادەکردنی بـۆ وەرگرتنـی هـەموو فەرمانـەکانی خـودا و پێغەمبەر ﷺ .

خـوداى بالادەست لـە قورئاندا وەسـفى زانـست و زانـست خـوازانى زۆر بـەرز ڕاگرتووە ، هەروەها بەندە موسولمانەكانى هانـدەدات بۆگـەڕان و شـوێن كـەوتن بەدواى زانست و زانياريدا ، زانست يەكێكە لەكارە هەرە پيرۆزەكان كـە دەبێتـە عيبادەت و خێرێكى زۆر گەورە بۆ هەلگرەكەى ، چونكە جۆرێكـە لـە جيهـاد و تێكۆشان ، بۆيە ئاينى خوداى بالادەست فەرمانمان پێدەكات بەدوو شت :

١. العلم والبرهان

٢. القتال والسـنان[1]

واتە قورئان و سوونەتە پاكەكەى پێغەمبەرى خـوا ﷺ فـەرمانمان پێـدەكات بـەم دوو كارە پيرۆزە :

١. زانست و بەلگەى پوخت و بڕاوە .

٢. جەنـــگ و نــوكـــى شمشێر.

ئەم دوو كارە بەبێ يەك نابن ، واتە تەواو كەرى يەكدين ، ئاين و بەرنامەى خـودا نابێت و نەبوە و سارناكەوێت ، بەبێ يەكێك لەم دوو كارە پيرۆزە ، كە يەكەميان پـێش دووهەميانــە (زانــست پــێش جــەنگ) ، هــەموو كــات پێغەمبــەر ﷺ نەتەوەيەكى بانگەواز كردوە بۆلاى خودا ، ئەگەر دژايەتيان كردبێ و جەنگابن لە دژى ، ئەويش جەنگاوە لە دژيان .

بەڕاستى و بێ گومان هەر تەنها زانست و جيهادە موسولمان دەگەيەنێ تە يـەقين و باوەڕى ڕاستى ، دەيگەيەنێ تە پلە و پايە بەرزەكانى بەهەشت ، وە لـە ئـاگرى دۆزەخ دەيپارێزێت و دەيگەيەنێتە بەهەشت.

---

[1] السنان : لە زمانەوانيدا بەواتاى (سەرە نێزە – نوركى ڕم) دێت ، كە ئالەتێكى جەنگى كۆنە .

تایبەند مەندییەکانی زانست زۆرن ، شێخی ئیسلام ((محمد بن صـالح العثـيمين)) – ڕەحمەتی خوای لێبێت – کۆی تایبەند مەندییەکانی زانستی لە (١٣) خـاڵی گرنگدا کۆکردۆتەوە :

١.زانست خوازان میرات گری پێغەمبەرانن (عليهم الصلاة والسلام) ، چونکە پێغەمبەران پارە و پول و درهەمیان لە دوای خۆیان جێ نەهێشت ، بە ڵکو زانست یان کردە میراتی بۆخۆیان ، هەرکەس دەست بگریت بەزانستەوە ، دەستی گرتووە بە سوونەتی پێغەمبەرانەوە ، ئەگەر ئێمەی موسوڵمان لەسەدەی بیست و یەکەمدا ، دەستمان گرت بە زانستەوە ، ئەوا دەستمان گرتوە بەکار و سونەتی پێغەمبەرەوە ﷺ .

٢.زانست دەمێنێ هەتا دوای مردنیش ، بەڵام پارە و پول و مـاڵی دونیـا تاسـەر بۆکەس نامێنی ، وە لەدوای مردنی بۆی نابێ تە هیچ ، هەموو یەکێك لـە ئێمـەی موسوڵمان نـاوی صـەحابی پایەبـەرزی ئیـسلام (ئـەبو هـورەیرە) مـان بیـستووە – ڕەزای خودای لێبێت – ، کە سەدەها حەدیثـی لـە پێغەمبـەری خـوداوە ﷺ گێڕاوەتەوە ، بۆخودا بپرسین (ئەبو هورەیرە) پارەی بەدوای خۆیدا جێهێـشت ، یاخود زانستێك و ئەجرێکی نەبڕاوە لە دوای مردنی ؟ ، بـێ گومـان زانـست و ئەجری نەبڕاوە ، هەروەك پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت ((اذا مات الانسان ، انقطع عنه عمله الا من ثلاث ، صدقة جارية ، او علـم

ينتفـــــع بـــــه ، او ولـــــد صـــــالح يـــــدعو لـــــه))[1]
واته : ((ئەگەر مرۆڤێك مرد هیچ کارێکی بە دونیاوە نـامێنێ ، تـەنها سـێ کـار نەبێت ، خێرێکی جاریە – وەك دروستکردنی مزگەوت و شـوێنی حەوانـەوە بـۆ رێبـواران – ، یـاخود زانـستێك خـەڵکی لێـی سـوود مەنـدبن ، یـاخود نەوەیەکی چاکە کار)).

٣. زانـست پاسەوان و پاریزەری ناوێت ، بە ڵکو ئەو پارێزەرە بۆ خاوەنەکەی ، ئەگەر خودای باڵادەست زانستی پـێ عـەتا کردیـت ، ئـەوا لــە دڵ و دەرونـنـدا جێگیر دەبێت ، وە پێویستی بە صندوق و قاصە و شتی وانی یە ، بەڵکو لە دڵـدا پارێزراوە ، بەڵام پارە و پول و زێرِ دەبێت بکرێتە نێو صندوق و قاصە و و شـتی تایبەتی و هەموو کات خاوەنەکەی چاوی لەسەری بـێ و بیپارێزێـت ، کەئەمـەش خاوەنەکەی هەمووکات لە دڵە ڕاوکێ و ترسدا دەبێت ، چونکە ئەو هەمووکات پاسەوانی پارە و ماڵەکەیەتی نەك پارەکەی پاسەوانی ئەوبێت ، وەك زانست !!

٤.مرۆڤ دەگەیەنێ تە پلەی شاهیدی بۆ خودا بە شێوەی فریشتەکان، هـەروەك خودای باڵادەسـت دەفـەرموێت:﴿ شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿١٨﴾ ﴾ آل عمران: ١٨﴾

[1] صحيح : رواه مسلم فى الوصية (١٦٣١) ، وابـو داود فـى الوصـايا (٢٨٨٢) ، والترمـذى فـى الاحكام (١٣٧٦) ، والنسائى فـى الوصـايا (٣٦٥١) ، وابـن ماجـه فـى المقدمـة (٢٤٢) ، واحمـد (٨٦٢٧) .

واته : ((خودای بەدیهێن لە ڕێگەی دروستکراوەکانی یەوە شایەتی دەدەن ، پاشان فریشتە و زاناکانیش شایەتی دەدەن ، کە بێجگە خۆی هیچ پەرستراوێکی دیکە شیاوی پەرستنی نی یە ، هەموو کاتیش لە نێوان بونەوەردا دادپەروەری ڕاگرتووە)) .

ئایاخودای گەوری فەرمووی (فریشتەکان و زاناکان) شایەتیم بۆدەدەن یاخود خاوەن ماڵ و سامانەکان ؟ دەوڵەمەند و خۆش پوشتەکان ؟ ، نەخێر فەرمووی ﴿هُوَ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ﴾ ، واتە ((فریشتە و زاناکان)) .

٥. زانایان یەکێکن لەو کەسانەی کە خودای بالآدەست فەرمانمان پێ دەکات بە گوێڕایەڵی کردنیان ، هەروەك دەفەرموێت : ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَأُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنكُمْ ﴾ النساء: ٥٩﴾

واتە:((ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە !گوێڕایەڵی خودا و پەیامبەر بن ﷺ لە هەموو کارێکدا ، وە بەفەرمانی کار بەدەستان و کارسازانی خۆتان بن ، واتە بەقسەی ئەو کار بەدەست و زانایانە بکەن کە لەخۆتانن ، واتە لە چوار چێوەی شەریعەتدا گوێڕایەڵیان بکەن)).

٦. شوێن کەوتوانی زانست بەردەوام دەبن لەسەر ئەم ئاینە ، هەتا ڕۆژی دوایی ، هەروەك پێغەمبەری خودا دەفەرموێت ﷺ : ((من يرد الله بـه خيراً يفقـه فـي الدين ، واني قاسم والله معطي ولن تزال هذه الامة قائمةً على امرالله لايضرهم من خالفهم حتى ياتيَ امرالله))[1] .

[1] متفق عليه : رواه البخاري في العلم (٧١) ، ومسلم في الزكاة (١٠٣٧) من حديث معاوية بن ابي سفيان – رضي الله عنه –

((هەركەس خوداى گەورە ئيرادەى خێرى پێى هەبێت ، شـارەزايى دەكـات لـە ئاين من ئەدەم و خوا پێدەرمە ، كە سانێك لـە ئومەتەكەم دەمێنـنـەوە بەبـەردەوامى لەسەر فەرمانى خودا،كە كەس زەرەريان پێناگەيەنێت لە بێ فەرمانى خـودا، هـەتا ڕۆژى دواى دێت)) .

٧. پێغەمبەرى خودا ئيرەيى و بەغيلى (غبطـة) ى لـە هـەموو كارێكـدا حـەرام كردووە ، تەنها لەم دووكارەدا نەبێت :
١) زانايەك فێرى زانست ببێت وخەڵكى پێ ڕزگار بكات لە خراپە و تاوان.
٢) كەسـێك خـوا مـاڵ و سـامانى بـداتێ و لـەڕێگاى ئيـسلام و موسـوڵمانانـدا ببەخشێت.
بۆيە پێغەمبەرى خوا ﷺ دەفەرموێت : ((لا حسد الا فى اثنتين : رجـل اتـاه الله مالاً فسلط هلكته فى الحق ، ورجل آتاه الله حكمةً فهو يقضى بها ويعلمها)) .[1]

٨. ماجاء فى الحديث الذى اخرجه البخارى عن ابى موسى الاشـعرى – رضـى الله عنه – عن النبى ﷺ قال : ((مثل مابعثنى الله به – عـز وجـل – مـن الهـدى والعلم كمثل غيث اصاب ارضاً فكانت منها طائفتة طيبـة ، قبلـت المـاء ، فانبتـت الكلاء والعشب الكثير ، وكان منها اجادب امسكت المـاء ، فنفـع الله بهـا النـاس فشربوا منها وسقوا وزرعوا ، وأصاب طائفة اخرى انما هى قيعـان ، لاتمـسك مـاء

[1] متفق عليه : رواه البخارى (٧٣) ومواضع ، ومسلم فى الصلاة المسافرين وقصرها (٨١٥).

ولاتنبت كلاء فذلك مثل من فقه في دين الله ونفعه بما بعثني الله به ، فعلم وعلـم ، ومثل من لم يرفع بذلك راساً ، ولم يقبل هدى الله الذى ارسلت بهِ)) [1]
لێرەدا ڕاڤەی ئەم حەدیثە بەشێوەیەكی فراوان دەكەین ، چونكە كۆمەڵێك واتا و نهێنی گەورەی لە خۆگرتووە .

لە ئەبو موسای ئەشعەری یەوە (ڕەزای خـوای لێبێـت) ، دەگێڕێتـەوە پێغەمبـەری خوا ﷺ فەرموویەتی :
((ئەم زەوییەی كە ئێمـەی مـرۆڤ لەسـەری دەژیـن و لەبـەرو بـومی دەخـۆین ، خاكەكەی لەڕوی پێك هاتەیەوە (سێ) جـۆرە ، كـە جـۆری یەكـەم : لـەكاتی بارینی بارانی ڕەحمەتی خودادا ئاو وەردەگرێـت و پاشـان لـە شـێوەی چـاوگ و كانی دەیداتەوە و بەروبومێكی زۆریش بەرهەم دەهێنێ كە خەڵكی لێی سود مەند دەبن ، جۆری دووهەم لە خاك : ئاو وەردەگرێت بەڵام نایداتەوە و سـوودی نـی یە ، جۆری سێهەم لـە خاك : نە ئاو وەردەگرێ و نە دەیداتەوە ، واتە بێ سـوودە ،كە ئەم خاكەش مردوە ، بۆیە نموونەی موسوڵمانی شارەزا وەك جـۆری یەكـەمی خاكە ، كە فێری زانست دەبێت و پاشان خەڵكیش لێی سود مەند دەبن ، بەڵام هەركەس سەر بەرز نەكاتەوە بۆ هیدایەتی خودا ئـەوە وەك جـۆری سـێهەمی ئـەو خاكەیە)) .
بۆیە شاعیر لەبەر گەورەی و پیرۆزی ئەم گوتەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئـەم چـەند دێڕەی نوسیووە:

[1] متفق عليه : رواه البخارى فى العلم (٧٩) ، ومسلم فى الفـضائل (٢٢٨٢) مـن حـديث ابـى موسى الاشعرى – رضى الله عنه –

بالله لفظك هذا سال من عسل ام قد صَبَبتَ على افواهنا العسلا

ام المعانى اللواتى قد اتيت بهـا ارى بها الدر والياقوت متصـــلاً

لێرەدا چەند برسیارێك دێتە پێش

ئایا بۆ پێغەمبەری خودا ﷺ ناوی بارانی بە (غیث) ناو بردوو بە (مطر) ناوی نەبەرد ؟، (مطر) یش– باران – بەهەمان جۆر ، لە قورئاندا (نۆ) جار دووبارە بۆتەوە ؟ ، بێ گومان بێ حیکمەت نی یە ! ، ئایا ئەم جیاوازی یە تەنها لـە گوتن و دەربڕین دایە ؟ ، یاخود لـە ماناو مەبەست دایە ؟

خودای بالآدەست لـە زۆربەی ئایەتەکاندا وشەی (غیث) – باران – بەمەبەستی خێر و ڕەحمەت باسکردووە کە لـە (غَیث) ەوە – هەور – سەرچاوە دەگرێت ، بەلآم وشەی (مطر) بە مەبەستی سزاو تۆڵە بۆ نەتەوە ستەم کارەکـان نـاردووە ، وەك دەفـــەرموێت ﴿ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿١٧٣﴾ ﴾ الـشعراء: ١٧٣﴾

واتە ((وە بەسەختی وەك لێزمەی باران بەرد بارانمان کردن ، چ بارانێکی خراپ و بەد بوو بارانی ترسێندراوەکان)).

٩.زانست ڕێگەی چـونە نێـوو بەهەشـتە ، ئەگـەر خـالص بـۆ خودابێـت ، وە دووربێت لـە هەموو ویستێکی دونیایی ، ئەبو هورەیرە – ڕەزای خودای لێبێت – دەگێڕێتەوە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی ((من سلك طريقاً يلتمس فيه علمـاً سهل الله له به طريقاً الى الجنة)).[١]

[1] صحيح رواه مسلم فى الذكر والدعاء والتوبة والاستغفار (٢٦٩٩) من حديث ابى هريرة

۱۰. – لە موعاوییەوە – ڕەزای خوای لێبێت – لە پێغەمبەری خوداوە ﷺ ، فەرموویەتی ((من یرد الله به خیراً یفقهه فی الدین))[1] واتـە: ((خودای بالآدەست ئیرادەی خێری بەهەرکەس بێت شارەزای دەکات لە ئاین)) ، واتە ئیرادەی خێری زاتی پیرۆزی خودایە بۆهەر کەس ، ئەگەر شارەزای کرد لە ئایندا ، مەبەست پێی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە ، کەواتە نیشانەی هیدایەتی خودایە بۆهەر بەندەیەك .

۱۱. زانست نورێکی ڕوناکە ، کە دەبێتە مایەی ڕوناکی بۆ خاوەنەکەی لە مامەڵە کردن لەگەڵ خوداو خەڵکی و دروستکراوەکانی دیکەی ژیان لەسەر بنەمای زانست و بەصیرەت .

۱۲ . زانست تاکە هۆکارە کارەکانمان بۆ دونیاو دوا ڕۆژ ئاسان دەکات ، گرنگی و بایەخی زانست لە چیرۆکی کابرای (بنو اسرائیل) دا دەبینین ، کاتێك نەوەد و نۆ (۹۹) کەسی کوشت ، پاشان چویە لای لەخواترسێك و پرسیاری لێکرد ئایا بۆم هەیە تەوبە بکەم ؟ کابرا لە خواترسەکە پێی گوت : نەخێر ، ئەویشی کوشت و بوویە سەد کەس ، پاشان چویە لای زانایەك و پرسیاری لێکرد ئایا بۆم هەیە تەوبە بکەم ؟ ، ئەویش لەوەلامدا پێی گوت بەڵێ هیچ پەردەیەك نییە لە نێوان تۆ و تەوبەدا ، پاشان ڕێنمایی کرد کەبچێت بۆ خاکێکی دیکە کە خەڵکەکەی لەخوا ترسن ، بەڵکو خودای گەورە تەوبەکەی لێ وەربگرێت ،

[1] متفق علیه : رواه البخاری (۷۱) ، ومسلم فی الزکاة (۱۰۷۳) من حدیث معاویة بن سفیان – رضی الله عنه –.

پاشان ڕۆشت و لە نیوەی ڕێدا مرد و خودای بالآدەست تەوبەکەی لێ وەرگرت ، لەم چیرۆکەوە بۆمان دەردەکەوێت کە هەر شوێن کەوتوانی زانستن دەبنە مایەی هیدایەت و ڕێنمونی خەڵکی بەرەو بەرنامەی خودا. [1]

١٣ خودای بالآدەست شوێن کەوتوانی زانستی بەرز ڕاگرتووە لە دونیا و دوا ڕۆژدا ، بەپێی فێربون و بانگەوازیان بۆ خودا، وە لە دونیادا بەپێی نی یەتوو فێرخوازیان ، هەروەك دەفەرموێت ﴿يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾ ﴾ المجادلة: ١١﴾

واتە ((خوا ئەو کەسانەتان باوەڕیان هێناوە بەرز دەکاتەوە، و ئەوانەش زانستیان پێ دراوە پلە گەلێ بەسەر باوەڕ دارەکاندا بەرز دەکاتەوە ، چونکە ڕێز و شەرەفمەندی لای خودا تەنها بە باوەڕ و زانستەوەیە)).

خودای گەورە باوەڕداری زانایی بەسەر نەزاندا بەرز ڕاگرتووە ، بەواتایی ئەوە نایەت کەسێکی لە کەسێکی دی بەرزتر دروست کردوە و جیاواز لە کەسانی دی ، بەڵکو بەواتایی خوا فەزڵێك بداتە باوەڕ دارێك و نەیداتە یەکێکی دی ، چونکە وشەی (رفع) بەواتایی (فەزڵ) دێت ، کە ئەو(فەزڵە) موسوڵمانان

[1] متفق علیه رواه البخاری فی احادیث الانبیاء (٣٤٧٠) و مسلم فی التوبة (٢٧٦٦) من حدیث ابی سعید الخدری ، ڕیوایەتەکە زیاترە بەلآم محمد بن صالح العثیمین – ڕەحمەتی خوای لێبێت – هەر ئەمەندەی شەرح کردووە لە باسەکەدا ، دەتوانیت بۆ زیاتر سەیری فتح الباری لە شەرحی بوخاری بکەیت یاخود صەحیحی موسلیم لە تەوبەدا

دەتوانن بەرەزامەندی خودا بیدەنە یەك ، چونکە (فەزڵ) ی زانست لەکەسێکەوە دەچێت بۆ کەسێکی دی ، بێ ئەوەی هیچ لەکەسی فێرکەر کەم بکات[1].
مەبەست لە زانست لەم ئایەتە پیرۆزەدا فێربوونی ناسینی خودا و پێغەمبەران و ئەرکانەکان و زیکر و یەکتاپەرستی یە .
بێ گومان فێربوونی ئەم زانستانە زۆر لە شەونوێژ پاداشتی زیاترە ، چونکە فێربونی ئەم زانستانە هەروەك ئیمامی (احمد) – ڕەحمەتی خوای لێبێت – دەفەرموێت ((لایعدله له شیء لمن صحت نیته)) ، واتە ((هیچ شتێك نی یە لەبەرامبەریدا ئەگەر خاڵص بۆ خودابێت)) ، وتیان چۆن ؟ فەرمووی ((ینوی به رفع الجهل عن نفسه وعن غیره)) ، واتە : ((ئەگەر ببێتە مایەی هەڵگرتنی نەزانی لەسەرخاوەنەکەی و خەڵکی دیکە)) .
ئەگەر باوەڕدارێك لەسەرەتایی شەودا بەدوای زانستدا بگەڕێت ، یاخود کەسێکی دی فێربکات ، پاشان شەونوێژ بکات ، پاداشتێکی گەورەی لەلای خوداوە بۆهەیە ، بەلاَم ئەگەر توانایی یەکێکیانی هەبوو ، بەشوێن زانستدا بگەڕیت ، چونکە فێربونی زانست لەپێش شەونوێژە (باب العلم قبل القول والعمل) ، پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمانی بە (ئەبو هورەیرە) دەکرد نوێژ بکات پێش نوستن ، لەبەر ئەوە (ئەبو هورەیرە) – ڕەزای خوای لێبێت – سەرەتایی شەو حەدیثی لەبەر دەکرد و پاشان شەونوێژی دەکرد و دەنوست .
پێغەمبەر ﷺ هەموکات فەرمانی کردووە بەفێربونی خوێندن و زانست ، چونکە جۆرێکە لە عیبادەت و جیهاد .

[1] فتح الباری \ شرح صحیح البخاری \ باب کتاب العلم

عَن حُذيفَةَ بن اليَمان رَضىَ الله عَنهُما قال : قَالَ رَسولُ الله ﷺ : ((فَضلُ العلـم خَيرٌ من فَضلِ العِبادَة ، وَخَيرُ دينكُمُ الوَرَع))[1]

له حوزەیفەی کوڕی یەمان – ڕەزای خوای لێبێت – لەپێغەمبەری خـوداوە ﷺ دەگێڕێتـەوە ((فـەزڵ و گـەورەی زانـست زۆر زیـاترە لـە فـەزڵی عیبـادەت ، وە باشترین گوێڕایـەڵی خـودا دورکەوتنەوەیـە لـە تـاوان و گوێڕایـەڵی کردنـی فەرمانەکانی)).

عَن أبي هُرَيرَة رَضـى الله عَنـهُ قَـالَ : سَـمِعتُ رَسـولَ الله ﷺ يَقُـولُ : ((الـدُنيا مَلعونَهُ مَلعونٌ ما فيها إلا ذكرَ الله ، وَما وَالاهُ ، وعالِماً و مُتعَلَماً))[2]

له ئەبو هورەیرە – ڕەزای خوای لێبێت – دەڵێت گوێم لە پێغەمبەری خودا بـوو ﷺ دەیفەرموو : ((دونیا و ئـەوەی تێیدایـە هـیچ خێرێکـی تێـدانی یـە ، تـەنها زیکرێکی خودا و فێربوونی زانست و گەیاندنی نەبێت))[3].

عَن أنَسِ بنِ مَالِك قالَ : قَالَ رَسولُ اللهِ ﷺ ((إنَ مَثَلَ العُلَماء فى الارض كَمَثَـلِ النُجومِ يُهتَدَى بِها فى ظُلُماتِ البَرَّ وَ البَحرِ ، فإذا انطَمَسَت النُجُمُ أوشَكَ ان تَضلَ الهُداهُ)).[4]

---

[1] رواه الطبرانى فى الاوسط ، والبزار بإسناد حسن ، صحيح بشواهده ، رواه البزار ١٣٩، وذكره الهيثمى فى الزوائد.

[2] رواه الترمذى . وابن ماجه ، والبيهقى ، وقال الترمذى : حديث حسن ، حسن : رواه الترمـذى ٢٣٢٢ ، وابن ماجه ٤١١٢ ، والبيهقى فى الشعب ١٧٠٨ كما اخرجه الالبانى فى صحيح ابن ماجه ٣٣٢١.

[3] مەبەست لەهیچ خێرێکی تێدانی یەئەگەر ببێتە مایەی لە بیرکردنی خوداوزانستە ئیسلامی یەکان والله اعلم

[4]رواه احمد عن ابى حفص صاحب أنس عنه ، ولم اعرفه ، وفيه رشدين ايضاً ، رواه احمد ٣ / ١٥٧ ، وذكره الهيثمى فى مجمع الزوائد ١٢١/١.

له ئەنەسی کوڕی مالیکەوە – ڕەزای خوای لێبێت – دەگێڕێتەوە لـە پێغەمبـەری خوداوە ﷺ ، فەرموویەتی : ((نموونەی زاناکان لە زەویدا وەك ئەستێرە کـانن ، کە بەڕوناکی یان دەریا و وشکانی یەکان ڕوناك دەکەنـەوە ، وە بـە وون بونیـان سەراپا هەموو زەوی تاریکی دای دەگرێت)).

عَن إبـنِ عَبـاسٍ قَـالَ : قـالَ رَسـولُ اللهِ ﷺ : ((فَـقــيهٌ واحِـدٌ أشَـدُ عَلَـى الشَيطانِ من ألـــف عَابِدٍ))[1]

ئبن و عەبباس – ڕەزای خوای لێبێت – دەگێڕێتەوە لە پێغەمبەری خـوداوە ﷺ فەرموویەتی : ((زانایـەکی موسـوڵمان بـەهێز تـرە بەرامبـەر شـەیتان لـە هـەزار موسوڵمانی لە خوا ترس)).

عَن جابِرٍ قَالَ : قَالَ رَسولُ اللهِ ﷺ ((العِلمُ عِلمانِ : عِلمُ فی ألقَلبِ فَذاكَ العِلـمُ النَّافعُ ، وَعِلمٌ على اللسان فَذَاكَ حُجَةُ اللهِ عَلَى أبنِ آدَمَ)).[2]

لـە جـابیرەوە – ڕەزای خـوای لێبێـت – دەگێڕێتـەوە پێغەمبـەری خـودا ﷺ فەرموویەتی : ((زانسـت دووانـە : زانسـتێك لــە دڵدایـە و سـوود بەخـشە ، وە زانستێکی تریان کە لەسەر زوبانە ، کە ئەمەیان بەڵگەی خودایە لەسەر نەوەکانی ئادەم – علیه السلام –)).

---

[1] رواه الترمذی ، وابن ماجه والبیهقی من روایة روح بن جنـاح ، تفـرد بـه عـن مجاهـد عنـه ، رواه الترمذی ٢٦٨١ ، وابن ماجه ٢٢٢ ، والبیهقی فی الشعب ١٧١٥ ، والحدیث خرجـه الالبـانی فـی ضعیف الترمذی ٥٠٣.

[2] رواه الحافظ ابو بکر الخطیب فی تاریخه بإسناد حسن ، ورواه ابن عبد البر النمری فـی کتـاب العلـم عـن الحسن مرسلا بإسناد صحیح ، واخرجه الالبانی فی الضعیفه ٣٩٤٥.

عَن أبي أمامة قَالَ : ((إنَ الله وَمَلائِكَتَهُ ، وَاهلَ السَموات والأرضِ حتَى النَملَةَ فى جُحرِها ، وَحَتى الحوتَ لَيُصَلونَ عَلى مُعَلِمي النَاسِ الخَيرَ)) [1]

له ئەبی ئومامەوە – ڕەزای خوای لیبێت – دەگێڕێتەوە لە پێغەمبەری خوداوە ﷺ، فەرموویەتی : ((خودا و فریشتەکان و دروستکراوەکانی ئاسمان و زەوی ، هەتا مێروله ناوخاکدا و نەهەنگەکان نوێژ دەکەن لەسەر زانایەکی کار بەجێ))

[1] رواه الترمذى ٢٦٨٥ ، والبزار ١٣٣ ، وذكره الالبانى فى صحيح الترمذى ٢١٦١.

مێژووی زانستی ئیسلامی
لەنێوان گوتەی زانایان و مێژوو نوساندا

پێشەوای پایە بەرزی ئیسلام ﷺ جگەلەوەی کە لە ڕوانگەی ئاکارو ئەرکی خۆیەوە بۆ پەرەپێدانی زانست و زانیاری لەهەر جۆرە هاندان و پشتگیری دا خۆی لانەدەدا ، بەڵکو لەکردەوەشدا لەهەر هەل و دەرفەتێك بۆ بردنە سەرەوەی ڕادەی زانستی موسوڵمانان و پەرەدانی خوێندەواری کەڵکی وەردەگرت ، مێژوو نیشان دەری ئەم ڕاستی یەیە ، کە پێغەمبەر ﷺ بۆ خوێندەواری و ئاگاداری خەڵك تێکۆشاوە ، کاتێك کەجەنگی بەدر کۆتایی پێهات و موسوڵمانان سەرکەوتن بەسەر بێ باوەڕاندا ، دەستەیەك لە تاقمی بێ باوەڕان بە دیل گیران ، پێغەمبەر ﷺ فەرمانی پێکردن کە هەرکەسێك لە کافران (دە) کەسی موسوڵمان فێری خوێندن ونوسین بکات ئەوە ئازاد دەکرێت، پاشان ئەم فەرمانە جێ بەجێ کرا.

.... خەلیفەی عەبباسی ((مەئمون)) لە ساڵی ٢١٥ی هجریدا ((بیت الحکمە)) ی لە بەغداد دروست کرد ، کە بریتی بوو لە لیژنەیەکی زانستی و کتێبخانەیەکی گشتی ، پاشان تاقمێك لە چاکترین وەرگێڕان کە زوبانی بیانیان دەزانی و لە زانستی جۆر بە جۆردا شارەزاییان هەبوو لەو زانستگایەدا لەسەر کار داناو مانگانەی لە ((بیت المال)) بۆ بڕینەوە ، کە وەرگێڕ و شارەزاکانیش بریتی بوون لە :

(حجاج بن مطر ، ابن طریق ، ابن مقفع ، سرجیس راسی ، بختیشوع ، حنبین)

که خەلیفە ((مەئمون)) هەردوو شارەزا ((ابن طریق ، حجاج بن مطر)) ی نارده ولاّتانی بێگانە ، تاکو هەرچی پەڕاوی زانیاری و پزیشکی و ئەدەبی و ماتماتیك و مێژووی هتد ..، کە بەناوی زمانەکانی ((هیندی و کەلدانی و یۆنانی و لاتینی)) نوسرابوون ، بدۆزنەوە و بینێرنە بەغداد ، ئەوان پەڕاو گەلێکی زۆریان بۆ خەلییفە ((مەئمون)) نارد ، کەنزیکەی باری ((سەد)) وشتر دەبوون

دکتۆر گۆستاو لوبون دەنوسێ ((لەو سەردەمەدا کە کتێب و کتێبخانە بۆ خەڵکی ئەوروپا واتاو نرخ و بایەخێکی وای نەبووە ، وە لە تەواوی کتێبخانەکاندا و لەلای قەشەکانی ئەوروپا زیاتر لە ((پێنج سەد)) بەرگ پەڕاو کەهەموویان پەڕاوی مەزهەبی بوون زیاتر نەبوون کە لە بەرامبەردا ولاّتانی ئیسلامی تاکو ڕادەی زۆر خاوەنی کتێب و کتێبخانە بوون ، کە لە ((بیت الحکمه)) ی بەغداد زیاتر لە (چوار) ملیۆن و لەپاشایەتی قاهیرە (یەك ملیۆن) و لە تڕابلۆس (سێ) ملیۆن کتێب هەبووە ، کەلە ولاّتێکی وەکو (ئیسپانیادا) تەنها حەفتا هەزار کتێب چاپ کراوە)).

ئیمامی عەلی ((کرم الله وجه)) دەفەرموێت

((خەڵکینە ئەمن لەبەرامبەر ئێوەدا ئەرکێکم هەیە ، وە ئێوەش لەبەرامبەر مندا ئەرکێکتان هەیە ، بەلاّم ئەرکی من لەبەرامبەر ئێوەدا ئەوەیە ئامۆژگاریتان بکەم و سامانی نەتەوەی و مافتان زیاد بکەم ، بۆ ئەوەی کە لە چالاّوی نەزانیندا نەمێننەوە و لە کردەوەدا ئاکار چاك و چاکە کاربن و منیش بۆ فێرکردن و ڕاهێنان و ڕاهێنانی ئێوە دەست بەکاربم))

.....: دکتـۆر گوسـتاو لوبـون دەنوسـێ : ئـەو تێکۆشـانەی کـە موسـوڵمانان بۆفێربوونی زانست لە خۆیانەوە پێیان دا ، بەڕاستی جێی سـەر سـوڕمانە ، ئـەوان هەرکاتێك شارێکیان بگرتایە ، یەکەمین کاریان دروستکردنی مزگـەوت (فێرگـە) بووە ! ، کە توانیان لـەم ڕێگـاوە قـازانج بگەیـەنن بـەدنیایی زانـست و هونـەرو زانیـاری ئـەوروپا ، لـە دوای سـەدەکانی ناوەڕاسـتدا کـە ئـەوروپا لـە ئـاگری بلێسەداری نەزانی دا دەسوتاو و خەڵك لەهەژاری و ڕۆژە ڕەشی یەکی بێوێنەدا دەژیان ، پاشاکانیان و پیاوانی ئەو مەڵبەندە ، بۆ چارەسەرو تیمار پـەنایان دەبـردە بەر وڵاتانی ئیسلامی ، وە خوێندکارانیان بۆ فێربـونی زانـست دەهاتنـە زانـستگا ئیسلامی یەکانەوە ، نەتەوەی ئیسلامی بە زانستگاکانی وەك ((قـاهیرە ، بغـداد ، قسطنطینية ، قرطبة ، اسکندرية)) لە جیهاندا تافانەو سەربەرز بوون .

(ژۆزێف ماك کاپ) لە بارەی پێشکەوتنی موسوڵمانان وزانستییان دەنوسێ : ((تەنانـەت چـینەکانی خـواروی کۆمەڵگـەش هـۆگری خوێنـدەواری بـوون ، کرێکاران قەناعەتیان دەکرد بە خواردنێکی کەم و جل وبەرگێکی سادە و ساکار بۆئەوەی کـە بتـوانن پـەڕاو بکـڕن و بیخوێننـەوە ، کـە یـەکێك لـە کرێکـاران کتێبخانەیەکی هەبوو کەزانایان بەو پـەڕی هۆگرییـەوە سـودیان لێ وەردەگـرت ، کۆیلە ئازاد کراوەکان زۆربەی زۆریان ناویان لە ڕیزی زانایانی بـەناوبانگی ئـەو سەردەمەدا لە کتێبی (وفيات الاعيان) و (ابن خلکان) دا هاتووە)).

...... یەکێك لە مێژوو نوسان دەنوسێ کە : ((لە ئیسپانیادا کەم تا زۆر هەموو کـەس خوێنـدن و نوسـینی دەزانـی لـە حاڵێکـدا لـە ئـەوروپادا ئەگـەر چـینی ڕۆحانیەکانی مەزهەبی لە بەرچاو نەگرین تەواوی چینەکانی دیکـەی کۆمـەڵ لـە نەزانی و نەخوێندەواریەکی تەواودا بوون)) .

زانستی ماتماتیك له مێژووی ئیسلامیدا

مێژوو نوسی بەناوبانگ ((بارول كارول دوو)) دەنوسێ : موسوڵمانان لە زانستە جۆر بەجۆرە كاندا زۆر بەباشی سەركەوتن ، ئەوان كاركردنی ((ژمارەیی)) یان بە خەڵك فێركرد ، (جبر) و (مقابلە) یان داهێنا ، پەرەیان پێدا ، كە ئەوان بناغەی ئەندازەی شیكردنەوەیان دارِشت ، كە بێ گومان ئەوان بەدیهێنەری سێگۆشەی (پان وبازنەی) بوون ، (مثلثات سطحی كروی) ، كە لە راستیدا لە یۆنان نەبوە ، لە كاتێكدا كە دنیای مەسیحی خەریكی شەرِو گێژەو كێشە بوون ، عەرەبەكان (موسوڵمانەكان) بێ وچان خەریكی خوێندن ولێكۆڵینەوەی زانستی بوون ، وە لە رێبازی پاراستنی مەعنەویان تێ دەكۆشان .

موسوڵمانان لە ماوەیەكی كەمدا زانستی ((ماتماتیكیان)) پەرە پێدا ، وە لە ئەندازەی جەبر و سێگۆشە و شتی ئەندازەی دیكەدا زۆر بەباشی سەركەوتن، كەرِون و ئاشكرایە زۆربەی هەرە زۆری زانستی (ماتماتیك) لە موسوڵمانانەوە گەیشتە ئەورووپا ، چاكترین بەڵگەش ئەوەیە كە زاراوەكانی هونەری ئەورروپی هەر بەزمانی عەرەبی ماوەتەوە ، وەك وشەی ((AL gebre)) ئەلجەبر (وشەیەكی عەرەبی یە) ، وەبەژمارەكانی ئاسایی حساب لە زمانی فەرِەنسیدا دەڵێن : ((Chiffre Arabic)) واتە : ژمارەی عەرەبی .

زانا گەلێكی گەورەی (ماتماتیك) لە ئیسلامدا هەڵكەوتن ، وەشت گەلێكی گرنگیان لەم زانستە دۆزی یەوە ، كە تائێستاش لە جیهاندا گرنگی پێدەدرێت ،

موسولمانان زانستی سێگۆشەیان داهێنا ، زانا گەلێکی وەکو(ئەبو ڕەیحانی بیرو) سەری هەڵدا ، کە زانستێکی زۆری لە (ماتماتیکدا) داهێنا .

هــەروەك ((ولــز)) ی ، ئینگلیــزی لــە پــەڕاوی تاقیکــاری لــە مێــژووی گشتیدا دەنوسیٚ :

((دارو نەداری ئێمە لە زانستی ماتماتیکدا لە موسولمانانەوەیە)).

موسولمانان تەنها لە بوارەکانی ((ئەدەبی و مێــژووی و پزیــشکی و ماتماتیــك و هەندەسەو پیشەسازی ....هتد)) بەتەنیا پــێش نەکــەوتن ، بــەڵکو لــە بوارەکــانی دیکەی سەردەمدا زۆر بە باشی دەچــونە پــێش ، کــە ئــەوان شــتێکی زۆر نوێیــان پێــشکەش بــە دنیــای زانــست و داهێنــان کــرد ، ئــەویش داهێنــانی وەرەقــەی (کاغەز) و پێنوس بوو ، هەروەك مێژوو نوسان لەم بارەوە دەگێڕنەوەو دەنوسن :

دکتــۆر ((گوســتاو لوبــون)) دەنوســیٚ : ((لــە ســەدەکانی ناوەڕاســتدا ماوەیەکی درێژ نوسین لە ئەورووپادا لەسەر کــەوڵ بــووە ، ئــەویش خەرجیــەکی زۆری هەڵدەگرت ، وە دەبوە هۆی ڕێگری لە نوسین و بلاوکردنــەوەی پــەڕاو ، وە سەرەڕای ئەمانەش (کاغەز) ئەوەندە کەم بوبو کە قەشەکانی ((ڕۆم)) و ((یۆنــان)) پــەڕاوەکانی کۆنیــان کــۆدەکردەوە ، وەلــەپاش پــاك کردنــەوەی نوسراوەکانی ، باسەکانی مەزهەبیان لەسەر دەنوسی ، وەئەگەر موسولمانان (کاغەزیان) دروست نەکردایە ، هــەر ئــەم قەشــانە تــەواوی پــەڕاوەکانی کۆنیــان لەبەین دەبرد کە نە ژێر دەسەلاتیان دابوو ، وەهەر ئەم دروســتکردنی (کاغــەز) ە لەلایەن موسولمانانەوە بە ڕاستی خزمەتێکی گەورەی بە جیهانی زانست کرد))

((کاســـیری - Casirie)) لـــه کتێبخانـــەی ((ئێـــسکۆریاڵ))
((Eskorial)) دا ، پەڕاوێکی بەردەست کەوت کە لە ((کاغـەز)) دروســت
کرابوو کە لە ساڵی ۱۰۰۹ ی ، زاینیدا نوسرابوو ، وە لە کتێبخانەی ئـەوروپادا
بە یەکێك لە کۆنترین پەڕاوەکانی دەسنوس دێتە ژمار ، وە هـەر لـەم پـەڕاوەوە ،
دەردەکەوێ کە موسوڵمانان لە پێش هەمووانیدا لە جیاتی ئەوە لەسـەر ((
کەوڵ)) بنوسن لەسەر ((کاغەز)) یان نوسیوە .
موسوڵمانان بوون کە ((کاغەز)) یان لــە ((لۆکـە)) دروســت کــرد ، وەلــەم
ڕێبازەوە خزمەتێکی زۆریان بـە جیهــان کــرد ، لــە ((کاغـەز)) ی پـەڕاوەکانی
کۆنی موسوڵمانان وا دەردەکەوێت کە ئەوان لەم هونەرەدا ئەوپەڕی دەســەڵاتیان
هەبوە ، وە تەنانەت باشترو چاکتر لەو ((کاغەزە)) تا ئێستا دروست نـەکراوە ،
وە ئەم ڕاستەقینەیەش ناشاردرێتەوە کـە لــە ((لۆکـە)) پـەڕەو کاغـەز دروســت
کردنیش کە کارێکی یەکجار زیرەکانەیە ، تەنیا تایبەتی بە موسوڵمانانەوە هەیە و
جێدەستی شارستانی یەتی ئەوانە .

دەربارەی
قورئانی پیرۆز ...

قورئان: نیگای خودایە بۆ سەر پێغەمبەری خۆی ﷺ کە ((محمدی کوڕی عبدالله))
یەو پێغەمبەری کۆتا زەمانە ، کە نێردراوە بۆ مرۆڤەکان .
ئەم قورئانە : کە فەرموودەی خودای بالآدەستە ، بە پێغەمبەرەکەیدا محمد ﷺ
ناردوویەتی بۆگشت جیهان ، هەتا بەژیرانە لێی تێبگەن و ، بۆدونیا و دوارۆژ یان
کاری پێبکەن و بیکەنە دەستورو بەرنامەی ژین و مردنیان .
پێش ئەوەی بچینە نێوو سەرباسی (ئیعجازی ژمارەیی) ، پێویستە باسێکی خێرا لە
واتای ((نیگا)) بکەین و بزانین چۆن نیگا بۆ پێغەمبەر ﷺ دەکرا .
واتایی نیگا (وەحی) : نیگاکردنی پەروەردگار بۆ پێغەمبەر ﷺ بریتیە لەوەی
پەروەردگار ئەو شتانەی کە دەیەوێت فێری ببن ، بیخاتە دلّیانەوە و بە شێوەیەکی
تایبەتی فێریان بکات .
نیگا : زانیارییەکە مرۆڤ لە دەرونی خۆی دا هەستی پێ دەکاو بڕواشی وایە کە
ئەم زانستە لە لای، خوداوە بۆی هاتووە جا یابەهۆی فریشتەوە یا بەبێ فریشتە
بێت ، لە شێوەی دەنگ دا یاخود بەبێ دەنگ ، جیاوازی نێوان ئیلهام و نیگا
ئەوەیە ، هەرچی ئیلهامە بریتی یە لە زانستێك کە لە دەروندا پەیدا دەبێت و
جێگیر دەبێ ، بەلآم نازانێت لە کوێوە ئەم زانستەی بۆ هات و پەیدا بوو ، واتە
مرۆڤ چۆن هەست بە برسێتی و تینوێتی و خۆشی و ناخۆشی دەکات هەر بەو
شێوەش هەست بە ئیلهام دەکات ، جائەم پێناسەیە هەر (سێ) شێوە نیگاکانی

که خوا له ئایەتی (٥١) له سوورەتی ((الشوری)) دا باسی لێوه دەکات و دەفەرموێت :

﴿ ۞ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ ۚ إِنَّهُۥ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾ ﴾ الشوری: ٥١

واته : بۆئادەمیزاد نەهاتووه که لەگەڵ خوادا گفتوگۆ بکات مەگەر بەیەکێ لەم (سێ) شێوەیه نەبێت :

١. لەسەر شێوەی نیگا ، که بەم شێوه زانیارییەکه بخرێته ناو دڵیەوه .

٢. یاخود له پشت پەردەوه ، بەم شێوه گوتەی خودا ببیستێت بەڵام نەزانێت له کوێوه دێت ، وەك گفتوگۆی پێغەمبەر موسی – علیه السلام – لەگەڵ پەروەردگاردا.

٣. ئەم شێوەیان فریشتەی تایبەتی نیگا له خوداوه دێنێت بۆ پێغەمبەر ﷺ ، ئەو کاته فریشتەکه له شێوەی پیاوێکدا دێته پێش چاوی پێغەمبەر ﷺ یاخود هەر دەنگەکەی دەبیسرێ و نابینرێت ، بەڵام پێغەمبەر بەدڵ له دەنگەکه تێ دەگات .

ئیعجاز له قورئاندا

واتایی ئیعجاز :

وشـەیەکە لـە(عجـز)ەوە وەرگـیراوە کەبـەواتای بـێ توانـای و لاوازی دێـت لـەبەرامبەر شتیکدا،وەك دەڵێن (عاجزعن اتیات) بێ توانایـە لـــەهێنانی شـتێك لـــەوجۆرە، وە دەڵێـــن : (عجـز) (عجـزاً) وە (عجـوزا) ، وە (عجزانـا) وە (معجزاً) ،وە (عجـز) کۆکـەی (اعجـاز) ، هـەروەها لەسـەر ئـەم بنـەما وشـەی (اعجز)ە و کۆکەی (المعجزات) وەرگیراوە .

(المعجزە): هەر ڕوداوێکی نائاسای ، کـەمرۆڤ دەستەوسان بێت لـەوەی بتوانێـت لاسـایی بکاتەوە ، ئەو کـارانەی کەیەزدان دروست کەرو هەڵسورێنەریان بوو بۆ پـشت گـیری پێغەمبـەران (علـیهم الـصلاە والـسلام) وەسەلـماندنی راسـتی بانگەشەکانیان نیشانی مرۆڤەکانی داون (خارق العادە).[1]

.......پێناسەی (اعجاز القرأن الکریم): بێ توانـایی و لاوازی هـەموو بونـەوەرە گیانلەبەرەکان جاچی (ئادەمیزاد یان جنین) کـەبتوانن شـتێك بهێننـەوە وەك ئـەم قورئانە پیرۆزە ، هەربۆیە خودای بالآدەست دەفەرموێت:

﴿ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ ﴾ الإسراء: ٨٨﴾

(١) فتح الباري (٦/٥٨٢).

واته : ((ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ : ئەگەر هەموو مرۆڤ و جنینە ڕەوان بێژەکان و زیرەکەکان کۆببنەوە بۆ ئەوەی وێنەی ئەم قورئانە بهێنن ، هەرگیز ناتوانن بیهێنن ، ئەگەر چی هەندێکیان پاڵپشت و هاوکاری هەندێکیان بن بۆ ئەنجام دانی ئەو کارە !!)).

لە ئایەتێکی دیکەدا دەفەرموێت ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾ فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾﴾ هود: ١٣ - ١٤﴾

واته : ((بێ باوەڕان دەڵێن :ئەم قورئانە خۆی هەڵی بەستوە ، واتە محمد ﷺ ، پێیان بڵێ : دە ئێوەش (دە) سوورەت وەك وێنەی ئەم قورئانە بهێنن ، وەهەر کەس لە خوای گەورە بەدەر دەتوانن بانگی بکەن و پەنایی بۆبەرن ئەگەر ڕاست دەکەن ، خۆ ئەگەر خوانەناسان نەهاتن بەدەم ئەو داواتانەوە ئەوە ئیتر چاك بزانن و دڵنیابن کە بەڕاستی ئەم قورئانە بە ئاگاداری خودای باڵادەست دابەزیووە ، جگە لەویش خودایەکی دیکە نی یە ، ئایا ئێوە (ئەی بێ باوەڕان) موسوڵمان دەبن ؟؟)).

هەروەها دەفەرمێت : ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾﴾ النمل: ٩٣﴾ .

واته : ((ئەی محمد ﷺ بڵێ : سوپاس و ستایش لەسەر نیعمەتی پێغەمبەرێتی و هیدایەت ، لە ئایندەیەکی نزیکدا بەڵگە و دەسەڵاتی خۆیتان نیشان دەدات لە بونەوەردا ، جا شارەزاییان ئەبن و دەیان ناسنەوە و دانیان پێدا ئەنێن ، بێگومان

پەروەردگاری تۆ غافلّ و بیّ ئاگـا نـی یـە لـەو کـارو کردەوەیـە ئێـوە ئـەنجامی دەدەن)).

مەرجەکانی بون بە موعجیزە

١. ئەو ڕوداوە لە توانایی مرۆڤدا نـەبێت ، جگـە لـە خـودای بالآدەسـت کـە دەسەلآتی بۆی هەبیّ و بەس لە توانایی ئەودا بێت .

٢. ئەو ڕوداوە ئاسایی نەبێت و لە دەرەوەی بازنەی سروشتی ژیاندا بێت .

٣. ئەو ڕوداوە لەگەلّ قورئاندا بگونجێت لە هەموو ڕوەکانەوە .

وەك ئاشکرایە لە مێژووی ئاینە پیرۆزەکاندا هـەموو پێغەمبـەرێك موعجیزەیـەکی پـیّ بـووە بـۆ نەتەوەکـەی ، کـە پێـشتر هـیچ پێغەمبـەرێك ئـەو موعجیزەیـەی هەلّنەگرتبێت ، بەلّك و هەندێك لە پێغەمبەران چەندەها موعجیزەی پیّ بووە ، تـا ببێتە بەلّگەی راستی و پێغەمبەرایەتی ، کە ئەو کەسـە لەلایـەن یەزدانـەوە ڕەوانـە کراوە بۆئەو نەتەوە ، هەمو پێغەمبەرێك موعجیزەیەکی بۆ نەتەوەکەی نیـشان داوە بۆئەوەی هەموو خەلّکی باوەڕ بە خودای تاك و تەنیا بهێنن و هاوەلّی بۆ نەگرن ، هەروەك پێغەمبەر عیسی (علیه السلام) مردوی بە چـاوی نەتەوەکەیـەوە زینـدو کردەوە بە ئیزنی خودا و ، پێغەمبەر موسـی (علیـه الـسلام) دەریاکـەی کـردە دوبەش و لـە بەینیدا نەتەوەکەی لیّ دەرباز کرد و بەدوایدا دەریاکە یەکی گرتەوە و سـوپاکەی فیرعـەونیش نـوقمی دەریـا بـوون ، بـەلآم مـوعجیزەی گـەورەی

پێغەمبەری ئیسلام ﷺ جیاوەزە لە هەموو پێغەمبەرانی پێش ، ئەم موعجیزەیەکی زۆر گەوەی پێشکەش کرد ، کە تەنها ڕوداوێك نەبوو ڕوبداو لە چاوی شوێن کەوتوانیدا بزر ببێت ، بەڵکو موعجیزەکەی ئەم ڕۆژ لە دوای ڕۆژ و تا کۆتا زەمان هەر دەمێنێ ، ئەو موعجیزەیەش ((**قورئانی پیرۆزە**)) ، کە تا دوارۆژ موعجیزە و نهێنی نوێی تێدا ئاشکرا دەبێت ﴿سَيُرِيكُمْ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ﴾ ، بۆیە پێویستە لەسەر ئێمەی موسوڵمان کە زیاتر سەرنج بدەین لەم قورئانە پیرۆزەو لە نهێنی یەکانی کەڵك وەربگرین و ببێتە مایەی یەقین و متمانە بوون بەم قورئانە پیرۆزە کە لەلای خوداوە و بەچاودێری ئەو ڕەوانە کراوە بۆمان ، کاتێك پێغەمبەران نەتەوەکانیان داوایی نیشانە و بەڵگەی پێغەمبەرایەتیان لێ بکردنایە ، ئەوانیش نیشانە و موعجیزەیەکی گەورەیان پێ نیشان دەدان ، بەڵام بە مردنی یاخود ڕۆشتنی ئەو پێغەمبەرە ، خەڵکی پێیان وابوو کە ئیدی ئەو ئاینەش کۆتایی هاتووە و هەروەك بڵەی پێغەمبەرێکی شیان نەدیوە ، بەڵام نهێنی گەورەی قورئانی پیرۆز لە وەدایە کە پەیامبەرەکەشی لە ژیاندا نەماوە ، کەچی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ موعجیزەی نوێ سەر دەردەکات ، پێغەمبەران هەموو کات خۆیان دەبونە بەرگریکار لە خۆیان و پەرتوکەکانیان بەرامبەر بێ باوەڕان ، بەڵام قورئانی پیرۆز هەموو کات هەر خۆی بەرگری کار بوود بەرامبەر هەموو بێ باوەڕان و چەواشەکاران .

لەبەر چاو گرتنی چەند خاڵێك :

١. قورئانی پیرۆز پەرتوكی زانست نی یە بەتەنها ، بەڵكو پەرتوكی بەرنامە و هیدایەتی ڕەبانی یە ، هەروەك دەفەرمووێت :

﴿ إِنَّ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ يَهۡدِي لِلَّتِي هِيَ أَقۡوَمُ ﴾ الإسراء: ٩ ﴾

واتە : ((بێ گومان ئەم قورئانە بۆمان ناردون بەرنامەیەكی وانیشانی خەڵكی دەدات كە ڕاسترین و شیاو ترین بەرنامەیە)).

٢. دەبێت دەقەكان بەشێوەی خۆی ڕاست و دروست ڕاڤە بكرێن ، نەك لەسەر بنەمای بیرو بۆچونی زانستی ، چونكە زانست ڕاست دەكات و هەڵەش ، بەڵام قورئان هەمووكات ڕاست دەكات و هەڵە ناكات .

٣. ڕاڤەی ئایەتەكان بەشتی زانستی یەوە گرێ نەدەین .

٤. دەبێت بزانین و ئاگادار بین كە هەندێك لە ئایەتەكانی قورئان چەند واتایەكی جیاوازی هەڵگرتووە ، كە ناتوانین بە چەند تەفسیرێكی نوێ ، تەفسیری زانایانی پێشوو ڕەت بدەینەوە و بیدەینەوە بەسەریاندا ، وە تابتوانرێت و دەست بدات تەفسیر بەقورئان بكرێت ، ئەگەر نەگونجا پاشان بە فەرموودەكان ، پاشان بەوتەی هاوەڵان ، ئەوجا تەفسیری پاشینان (تابعین).

قورئانی پیرۆز و ئیعجازی ژمارەی

کاتێك تەمەنی بووە (٤٠) ساڵ ، چووە نێو ئەشکەوتی ((حەراء)) ، پاشان جوبرەئیل نیگای بۆکردو پێی گوت : بخوێنە ، لە وەڵامداگوتی خوێندەوار نیم ، پاشان توند گوشی و پێی گوت بخوێنە ، گوتی خوێندەوار نیم ، پاشان بۆجاری سێهەم توندگوشی وبەرەڵلای کرد و پێی گوت ﴿ اَقْرَأْ بِاَسْمِ رَبِّكَ اَلَّذِى خَلَقَ ﴾ ، ئەمە چیرۆکی سەرەتایی نیگا بوو ، پاشان نیگا کۆتایی پێهات دوای (٢٣) ساڵ بەدوا کۆتا ئایەتی ((٢٨١)) لە سوورەتی ((البقره)) ، کە دەفەرموێت ﴿ وَاتَّقُوا۟ يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾ ﴾ البقرة: ٢٨١﴾

واتە : ((خەڵکینە ! لە سزای ڕۆژێك بترسن کە هەمووتان تێیدا ئەهێنرێنەوە بۆ لای خوا ، لە پاشان هەموو کەسێك کارو کردەوەی خۆی بەتەواوی دێتەوە ڕێ ، ستەمیشیان لێ ناکرێت)) .

قورئانی پیرۆز سەرەتایی بە زانست و کۆتایی بە داد پەروەری لە بیابانی عەرەبیدا و لە نێوو ئەشکەوتی ((حەراء)) دا بۆسەر پێشەوای مرۆڤایەتی محمد ﷺ دابەزی .

ئەم قورئانە پیرۆزە کە لە ((١١٤)) سوورەت و ((٦٢٣٦)) ئایەت و ((٧٧٤٣٩)) وشە و ((٣٢١١٨٠)) پیت پێك هاتووە .

هەم شێوازی و هەم مەبەستی ، واتە بە لەفزو مەعناوە بەشێوەی تەواتوور لە پێغەمبەرەوە ﷺ بە ئێمە گەیشتووە ، نەیەك ئایەت و وشە و پیتی لێ زیاد کراوە و نەلێی کەم (بەبێ زیاد و کەم) ، ژمارەی سوورەتەکان (١١٤) یە ، کە ئەم ژمارە لە پاشماوەکانی ژمارە (١٩) و (٦) ە ، ژمارە (١٩) ژمارەیەکی قورئانی یە ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ ، هەروەها ژمارەی پیتەکانی یەکەم ئایەتی قورئانی پیرۆزە ﴿بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ﴾ = ١٩ پیت .

هەروەها ژمارە (٦) ژمارەیەکی قورئانی یە ، کە خودای گەورە دەفەرموێت : ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ الاعراف ٥٤

١٩ × ٦ = ١١٤ بەدیهێنەری ئەم (١١٤) سوورەتە ، هەر ئەو بەدیهێنەرەیە کە حەوت ئەرز و ئاسمانی لە ماوەی (شەش) ڕۆژدا بەدی هێنا .

کۆی ژمارەی ڕەنەرسی (١١٤) دەکاتە (٦) ! :

٤ + ١ + ١ = ٦ !!

خودای گەورە دەربارەی قورئانی پیرۆز دەفەرموێت :

﴿ أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۚ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾ ﴾ الأنعام: ١١٤﴾

واتە : ((پێیان بڵێ : ئاخۆ ڕەوایە جگە لە خوای بەدەستەلات کەسێ تر بکەمە دادوەری نێوانمان ، کە هەر ئەویشە ئەم (قورئانەی) بە ڕۆشنکراوەی دابەزاندۆتە خوارەوە بۆتان و سەرجەم بڕیارەکانیشی ڕونن ، خۆ ئەوانەش وا نامەمان پێداون چاك ئەزانن کە ئەو قورئانە لە لای پەروەردگار تەوەیە و گشتی ڕاست و دروستە

. دەسا تۆش هەرگیز لە خەڵکانی دوو دڵ و بە گومان مەبە ، گومانت نەبێ کە ئەم قورئانە خودا ناردوویە)) .

خودای باڵادەست لەم سوورەتە دا لە قورئان دەدوێت و خۆی دەکاتە خاوەنی ، کە ژمارەی ئەم ئایەتە (١١٤) یە ، لە سوورەتی (الانعام) ، کە هاوتایە بە سوورەتەکانی قورئانی پیرۆز ، هەروەها ژمارەی ئەم سوورەتە لە قورئانی پیرۆزدا (٦) هەم سوورەتە ، کە ژمارە (٦) ژمارەیەکی قورئانی یە : ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ ، هەروەها بەشێکی گرنگ لە ئایەتەکە پێك هاتووە لە (١٩) پیت : ﴿ أَنزَلَ إِلَيْكُمُ ٱلْكِتَٰبَ مُفَصَّلًا ﴾ الأنعام: ١١٤ = ١٩ پیت

ئەنجام :

١٩	×	٦	=	١١٤ سوورەتەکانی قورئان
پیتەکانی بەشێك لە ئایەتی (١٩) لە سوورەتی (الانعام)		ژمارەی سوورەتی (الانعام)		

گرنگی ژمارە \١٩\ لەقورئانی پیرۆزدا

ژمارە (١٩) ژمارەیەکی قورئانی یە ((عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ))، هەمووکات یەکێکە لە ژمارە گرنگەکانی نێو ئیعجازی ژمارەیی لە قورئانی پیرۆزدا کە کۆمەڵێکی زۆر لە نهێنی گرنگی تێدا بەدی دەکرێت.

- گۆڕینی هەر ژمارەیەك لە کیلۆمەترەوە بۆ میل وە بە پێچەوانەوە لە میلەوە بۆ کیلۆمەتر ، چارەسەر ناکرێت هەتا دابەش نەکرێت بەسەر ژمارە (١٩) دا ، ئەگەر کۆتایش بێت بە چوارسفر.
- زەوی دەسوڕێتەوە بە دەوری خۆردا بەخێرایی (١٩) میل لە چرکەیەکدا.
- پاشان خودای بالآدەست لە سوورەتی ((العلق)) دا دەفەرمووێت :

﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ (٢) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥) ﴾ العلق: ١ - ٥

ئەم ئایەتە یەکەم ئایەتە کە خودای بالآدەست نازڵی کرد بۆسەر پێغەمبەر ﷺ ، کە فەرمان بە فێربوونی خوێندن و زانست دەکات ، ئایەتەکانی سەرەتایی نیگا و سورەتەکە لە (١) تا (٥) لە (١٩) وشە پێك هاتووە ، وە کۆی پیتەکانی هەر(٥) ئایەتەکەش لە (٧٦) پیت پێك هاتووە ...

کە ژمارە (٧٦) لە پاشماوەکانی ژمارە (١٩) یە ، واتە ١٩ × ٤ = ٧٦

کۆی ژمارەی ئایەتەکانی سوورەتی ((العلق)) لە (١٩) ئایەت پێك هاتووە ، هەروەها کۆی پیتەکانی هەر (١٩) ئایەتەکە لە (٢٨٥) پیت پێك هاتووە ، کە ئەم ژمارەش بەهەمان جۆر لە پاشماوەکانی ژمارە (١٩) یە ، واتە :

١٩ × ١٥ = ٢٨٥ !!

- خودای بالآدەست بە مەلائیکەی دۆزەخ دەفەرمووێت ﴿ سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ ﴾ العلق: ١٨﴾ ، ئەم مەلائیکەتانە ژمارەیان لە ((١٩)) مەلائیکە پێك هاتووە .
- ئەگەر بێین لە کۆتایی قورئانی پیرۆزەوە سوورەتی ((العلق)) ڕیزبەندی بکەین ، دەبینین کە دەبێتە (١٩) هەم سورەت لە قورئانی پیرۆزدا، هەروەك لە هاوکێشەکەدا دیارە...

(١١٤) (١٩) (١)

(الفاتحه) (العلق) (الناس)

- هەروەها ژمارەی پیتەکانی ((بەسمەلە)) ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ لە (١٩) پیت پێك هاتووە ، ئایەتی ((بەسمەلە)) (١١٤) جار لە قورئانی پیرۆزدا دوبارە بۆتەوە ، کە دوو جاریان لە سوورەتی (النمل) دا دوبارە بۆتەوە ، لە هەردوو ئایەتی (١) و (٣٠) سوورەتەکەدا ، چونکە سوورەتی ((التوبە)) بە ((بەسمەلە)) دەستی پێنەکردوە ، کە ئەم ژمارە هاوتایە لەگەڵ سوورەتە کانی قورئانی پیرۆز ، پاشان دەبینین ژمارە (١١٤) لە پاشماوەکانی ژمارە (١٩) یە :

١٩ × ٦ = ١١٤ !!

ژمارە (١١٤) و (گەردیلە)
لەزانستی نوێدا

دروستکردنی توخمی ژمارە ((١١٤)) لە زانستی نوێدا کۆتایی قۆناغێکی قورس لەگەڵ داهێنانێکی مەزن لە جیهانی ((یۆرانیۆمدا)) پێك هێنا ، لە کاتێکدا لێکۆڵەرەوەکان لە ژمارەی ئەفسوناوی ((١١٤)) نزیك بوونەوە ، خۆیان لە کەناری دورگەیی ئارام گرتن بینی یەوە ، کە کۆمەڵێك لە توخمی دروستکراوی قورستر بەبەردەوامی و تەمەنێکی درێژ خۆی دەبینی یەوە ، چونکە دەرئەنجامی تیۆری دەیسەلمێنێت کە ژمارەیەکی دیاریکراوی ئەفسوناوی لە ((پرۆتۆنات)) و ((نیوترۆنات)) ئەبنە ناوکێکی زۆر پەیوەست بە شێوەیەکی تایبەتی ، وە توانیان لەم سەردەمەدا توخمی ((١١٤)) دروست بکەن ، کەوا ((١٧٤)) ((نیوترۆنی)) لە خۆ گرتووە ، وە بەرهەم هێنانی کۆمەڵەی ووزە لە هاو شێوەی توخمی ((١١٤)) .

بڕوانە لە پەیوەستی قورئانی پیرۆز چۆن سوورەتەکان جێگیر بوون لەسەر ژمارە ((١١٤)) !! .

کرۆکی قورئان

﴿ يسٓ ۝١ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ ۝٢ ﴾[1]

پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەرموێت ﴿يس{١} وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ کرۆکی قورئانە ، موعجیزەیەکی سەر سوڕهێنە لە نێوان قورئان و فەرموودەی پێغەمبەری خوادا ﷺ ، لەم ئایەتە پیرۆزەی سوورەتی ((یس)) دا ، بە ڵگەیەکی بەجێ یە لە نێوان قورئان و فەرموودە و ڕاستی و دروستی ئەم پەرتوکە پیرۆزە .

لە ناو خودی قورئانی پیرۆزدا وشەی (قورئان) بە هەردوو شێوەی (القرآن) و (قرآن) ٥٨ جار هاتووە[٢] ، هەروەها ژمارەی سوورەتەکانی قورئان لە (١١٤) پێك هاتووە ،کە (٢٩) سوورەتی یان سەرەتایی بە پیتی ((مقطعة)) دەستی پێکردووە ، یەکەم سوورەتیان (البقره) یەو کۆتاشی (القلم) ە ، کە لە نێوەندی ئەم (٢٩) یەدا ، سوورەتی (یس) (١٩) هەم سوورەتە ، چونکە ئەویش سەرەتا بە پیتی ((مقطعة)) دەستی پێکردووە .

لەم باسەدا (٣) ژمارەمان دەست کەوت هەیە :

١. ژمارەی سوورەتەکانی قورئانی پیرۆز = ١١٤

٢. چەند جارەی وشەی (قورئان) کە دوبارە بۆتەوە = ٥٨

٣. ژماەری سوورەتی (یس) لە نێوان (٢٩) سوورەتە (مقطعە)کەدا = ١٩

---

١ .سوورەتی یس (١ / ٢)

[2] ناوی قورئان بەهەمور شێوەکانی یەوە (٦٨) جار دووبارە بۆتەوە ، وەك ناوەکانی دیکەی (النور ،الفرقان ، الدعاء ، الذکر ، الکتاب ، التنزیل ، الوحی ، القول ، العروة الوثقی ، الصراط المستقیم ، احسن الحدیث ، الروح) لە قورئانی پیرۆزدا ، بەلآم بە هەردوو شێوەی (قرآن) و (القرآن) ٥٨ جار دووبارە بۆتەوە .

پاشان ئەگەر ژمارەی وشەکانی ئایەتی یەکەم و دووهەم لـە سـوورەتەکە خاڵبەنـد بکەین ، دەبینین لە (٤) وشە پێك هاتووە

١ یــس = ٢ پیت

٢ و = ١ پیت

٣. القران = ٦ پیت

٤. الحکیم = ٦ پیت

یس	و	القران	الحکیم		
٢	١	٦	٦	=	٦٦١٢

دەبینین کە بـە پێـی خاڵبەنـدی ژمـارەی وشـەکانی ئایـەتی ﴿ يسٓ ۝١ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ ۝٢ ﴾ یەکسانە بە (٦٦١٢)

ژمارە هەزارییەکان

لە ئەنجامی خاڵبەندی ژمارەی وشەکانی ئایـەتی﴿ يسٓ ۝١ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ ۝٢ ﴾ ، ژمارە (٦٦١٢) بە دەست کەوت ، هەروەها ئاماژەمان کرد کـە سـوورەتەکان لە (١١٤) سوورەت پێك هاتوون ، وە وشەی (قورئان) لە ناو خودی قورئاندا (٥٨) جار هاتووە

ئەنجام

١١٤	×	٥٨	=	٦٦١٢ !!
ژمارەی سوورەتەکانی قورئانی پیرۆز		ژمارەی دوبارە بونەوەی وشەی (قورئان) لە قورئاندا		

هەروەك لە وێنەکەدا دیارە ژمارە (٦٦١٢) کە کۆی خاڵبەندی وشەکانی ئایەتی ﴿يس{١} وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ ە ، هاوتایە بە قورئان و سوورەتەکانی ، لە جەرگەدا ، صدق رسول الله ﷺ.

- ئەگەر ژمارە (٦٦١٢) بە پێچەوانەی مەودای خۆی بخوێنین ، واتە لە لای ڕاستەوە (٢١٦٦) ، دەبینین هەر لە پاشماوەکانی ژمارە ((١١٤)) یە !!:

واتە : ١١٤ × ١٩ = ٢١٦٦ / ژمارە (١٩) لە سەرەتادا باسمان کردکە ژمارەی سورەتی (یس) نە لە بەینی (٢٩) سورەتە (مقطعە)کەدا !!

ئەنجامی کۆتایی :

- ژمـــارەی خاڵبەنـــدی وشـــەکانی ئایـــەتی ﴿ يسٓ ۝١ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ ۝٢ ﴾ یەکـسانە بـە ژمـارەی ســوورەتەکان و ژمـارەی چـەند جـارەی (قورئـان) ١١٤ × ٥٨ = ٦٦١٢!!.
- ئەگەر ژمارەکە پێچەوانە بکەین دەبینین هەر هاوتایە لەگەڵ کرۆکی قورئان : ١٩ × ١١٤ = ٢١٦٦ هاوتا لە ناوەڕۆکدا !!
- لە قورئانی پیرۆزدا یەکەم ئایەت بەسمەلە ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ، کە لـە (١٩) پیت پێك هاتووە و (١١٤) جار دووبارە بۆتـەوە ، کەئـەم ژمـارە لـە پاشماوەکانی ژمارە (١٩) یە !!

١١٤ = ١٩ × ٦

بەڵگەیەکی بەهێزی یەکتایی خودا

﴿ فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ ﴿١٩﴾ ﴾ محمد: ١٩﴾

واته : ((ئەی محمد ﷺ ، ئەی ئینسان ! بزانە جگە لـە ﷲ هـیچ پەرسـتراوێکی هەق نی یە مافی پەرستنی هەبێت ، دەسا تۆش لـەسـەر ئەو بیرو باوەڕە سـابت بـەو هـەرگیز نـەگۆڕێیت ، وە بـۆ خـۆت و ئیمانـداران لـە ژنـان و پیـاوان داوایـی لێبووردنی گونـاه بکـە ، وە خـوا خـۆی دەزانێـت ئێـوە چـۆن هەڵدەسـوڕێن و ئەحەوێنەوە و بەڕۆژو بەشەو چی دەکەن)) .

پێغەمبـەری خـوا دەفـەرموێت :((فمـن کـان آخـر کلامـه مـن الـدنیا لااله الاالله دخل الجنة)).

واته :((هەرکەس (موسوڵمانێك) کۆتا وشەی لە ژیاندا (لاالـه الاالله) بێـت دەچێتە بەهەشت)).

بێ گومان دەبێت بپرسین ئاخۆ بەڵگەی بەهێزی خودای لەم دەستەواژە پـیرۆزەدا چی بێت ؟! دەستەواژەی (لاالـه الاالله) کـە لـە هـەر (سـێ) پیتـی هاوبەشـی ((ئەلف ، لام ، هاء)) تەواو کەری یەکدی پێك هاتووە ، هەروەها ناوی پیرۆزی (خـــودا) لـــە هەرســـێ پیتـــی هـــەمان جـــۆر پێـــك هـــاتووە ((ئەلف ، لام ، هاء)) ، واتە پێك هێنەری هەردوو دەستەواژەکە (لااله الاالله) و (ﷲ) لە هەرسـێ پیتـی ((ئـەلف ، لام ، هـاء)) ی هاوبەشـی یەکدی پێك هاتووە !!.

ئایەتەکە دەفەرموێت : ﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۗ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مُتَقَلَّبَكُمۡ وَمَثۡوَىٰكُمۡ ﴿١٩﴾ ﴾ محمد: ١٩

ئەم ئایەتە ژمارەکەی لە سوورەتی (محمد) دا (١٩) یە ، هەروەها لە (١٩) وشەش پێك هاتووە...

<u>یاساکە</u> :وشە کانی دەستەواژەی (لاالە الاالله) خاڵ بەندی دەکەین و کۆیان دەکەین :

لا	اله	الا	الله	=	١٢ پیت
٢ +	٣ +	٣ +	٤	=	٤٣٣٢

دەبینین کۆی ژمارەی پیتەکانی دەستەواژەی ((لاالە الاالله)) یەکسانە بە (٤٣٣٢)، هەروەها پیتەکانی دەستەواژەکە لە (١٢) پیت پێك هاتووە .

<u>ئەنجام :</u>

١٩	×	١٩	×	١٢	=	٤٣٣٢ !!
ژمارەی ئایەتەکە		ژمارەی وشەکانی ئایەتەکە .		پیتەکانی ((لاالە الاالله))		

﴿ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴾

پەیوەندی نێوان (ﷲ) و (لاالـه الاالله) :

ێرەدا پەیوەندی نێوان پیتەکانی هەردوو دەستەواژەی (ﷲ) و (لااله الاالله) کـه نە هەرسێ پیتی هاوبەشی (ئەلف ، لام ، هاء) پێك هاتووە ، دەکەینە پێش چاو...

سەرەتا ژمارەی پیتە دوو بارەکانی ناو دەستەواژەی (لااله الاالله) دیاری دەکەین :

پیتی (ئەلف) لە (لاالـه الاالله) دا / ٥ جار دوبارە بۆتەوە .

پیتی (لـــام) لە (لاالـه الاالله) دا / ٥ جار دوبارە بۆتەوە .

پیتی (هاء) لە (لاالـه الاالله) دا / ٢ جار دوبارە بۆتەوە .

١٢ کۆی گشتی پیتەکان

دەبینین کە دەستەواژەی (لاالـه الاالله) لە هەر (سێ) پیتی (ئەلف ، لام ، هاء) پێك هاتووە .

ا ـــــلـــــــــــــــــــه

٥ ٥ ٥ ٢ = ٢٥٥٥

لێرەدا ژمارەی پیتە دووبارەکانی دەستەواژەی (لاالـه الاالله) مان لە ژێر ناوی (ﷲ) دا نووسیوە ، کە یەکسانە بە (٢٥٥٥) ، واتە ٧ × ٣٦٥ = ٢٥٥٥ !

دەبێت بپرسین ئایا گرنگی ئەم دوو ژمارە (٧) و (٣٦٥) لەم باسەدا چی یە ؟!

ژماره / ٧ / ژمارەی ڕۆژەکانی هەفتەیە و ، ژمارە / ٣٦٥ / ژمارەی ڕۆژەکانی سالێکە !!، تەنها ژمارەیەك دەمێنێ کە (١٢) یە ، بێ گومان کە ژمارەی مانگەکانی سالە !!!

ئەگەر سەیری دیاردەی شەو و ڕۆژ و هەفتە و مانگ و سال و ئەرز و ئاسمان بکەین ، دەبێت تەنها بیر لە یەك بەدیهێنی تاك و تەنیا بکەینەوە ، ئەو بەدیهێنەی کە هەموویانی بە ئەندازە و پێوەر بەدیهێنا هەر ئەو بەدیهێنەیە کە ئەم قورئانە بەرز و پیرۆزەی بەدیهێنا ، بێ گومان ئەو بەدیهێنەش زاتی پیرۆزی الله یە

﴿ وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴾ .

❁ ❁ ❁

نوێژ و ژمارە

(٥و٧و١٧)

نهێنییەکی سەرسوڕهێن

نهێنی یە مەزنەکانی نوێژ هیچ کات لەبن نایەت ، سەرەتایی هەیە بەڵام کۆتایی نی یە ، خودای باڵادەست (٥) نوێژی لە ڕۆژێکدا لە سەرمان فەرز کردووە ، کە ئەم باسەدا هەندێك لەو نهێنی یە مەزنانە کە شایەنی تێڕامان و بیرکردنەوەیە دەکەمە پێش چاو، بەپشتیوانی خوا .

ئەویش هەر سێ ژمارە (٥ و ٧ و ١٧) یە ، ژمارە (٥) ژمارەی نوێژە فەرز کراوەکانی ڕۆژێکە ، هەروەها ژمارە (١٧) ژمارەی ڕکاتەکانی (٥) نوێژە فەرز کراوەکەیە ، وە ژمارە (٧) هەموو کات چاوگی ئیعجاز و نهێنی یەکانی قورئانی پیرۆزە .

سەرەتا: کۆی ژمارەی نوێژە فەرز کراوەکان و ڕکاتەکان لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتن ٧ !

١٧٥	=	١٧	+	٥
		ژمارەی ڕکاتەکان		ژمارەی نوێژە فەرز کراوەکان

١٧٥ = (١٧ + ٥)

١٧٥ = ٥ × ٥ × ٧

هەردوو ژمارە (٥) و (٧) پەیوەستن بە (سبع المثانی) و (فەرزەکانی ڕۆژێك) !!

کۆی ژمارەی ڕکاتەکانی نوێژە فەرزەکان لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە \ ٧ \ :

بەیانی		نیوەڕۆ		عەسر		مەغریب		عیشاء		
٢	+	٤	+	٤	+	٣	+	٤	=	١٧

(٢ + ٤ + ٤ + ٣ + ٤) = (٤٣٤٤٢)

٦٢٠٦ × ٧ = ٤٣٤٤٢ !!

پاشان ئەگەر لە نوێژی عەسرەوە، بە (پێچەوانەوە) کۆیان بکەین :

عەسر		مەغریب		عیشا		بەیانی		نیوەڕۆ		
٤	+	٣	+	٤	+	٢	+	٤	=	(٤٢٤٣٤)

ئەنجام : هەر لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە \ ٧ \ !

٦٠٦٢ × ٧ = ٤٢٤٣٤ !!

پەیوەندی نێوان نوێژ و قورئانی پیرۆز :

ئاشکرایە کە قورئانی پیرۆز لە (١١٤) سوورەت پێك هاتووە ،هەروەها ژمارەی ڕکاتەکانی(٥) نوێژە فەرز کراوەکە (١٧) ڕکاتە ، هەموو قورئانیش بە (٢٣) ساڵ نازڵ بوو .

پەیوەندی نێوان سوورەتەکانی قورئان و ساڵەکانی نازڵ بوون :

١١٤	+	٢٣	=	٢٣١١٤
ژمارەی سورەتەکان		ژمارەی ساڵەکانی نیگا (وەحی)		

٧ × ٣٣٠٢ = ٢٣١١٤ !!

پەیوەندی نێوان ڕکاتەکانی (٥) نوێژە فەرزەکە و (٢٣) ساڵی نیگا :

١٧ + ٢٣ = ٢٣١٧

ڕکاتەکانی (٥) نوێژەکە ژمارەی ساڵەکانی نیگا (وەحی)

٧ × ٣٣١ = ٢٣١٧ !

یەکەم سوورەتی قورئانی پیرۆز (الفاتحە) یە ، کۆتا سوورەش (الناس) ە ، کە ژمارەکەی (١١٤) یە ، ئەنجام :

(١) (١١٤)

(الفاتحە) (الناس)

١ + ١١٤ = ١١٤١

٧ × ١٦٣ = ١١٤١ !!

گرنگی ژمارە (١٧) :

یەکەم ئایەتی (١٧) لە قورئانی پیرۆزدا ئایەتی (١٧) ی سوورەی (البقرە) یە ، کەدەفەرموێت:

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ ﴾ البقرة: ١٧﴾

نهێنی ئەم ئایەتە پیرۆزە

یەکەم ئایەتی ژمارە (١٧) یە لە قورئانی پیرۆزدا ، هەروەها لە (١٧) وشە پێك هاتووە !!

کۆتا ئایەت لە قورئانی پیرۆزدا کەباسی نوێژ دەکات ، ئایەتی (١٧) ی سوورەتی (لوقمان) ە.

کە دەفەرموێت ﴿ يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ ١٧ ﴾ لقمان: ١٧

بەهەمان شێوە لێرەدا دەبینین ژمارەی ئەم ئایەتە (١٧) یە، وە لە (١٧) وشە و (٦٨) پیت پێك هاتووە ، کە ئەم ژمارەش لە پاشماوەکانی ژمارە (١٧) یە

واتە ٤ × ١٧ = ٦٨

پاشان کۆی ژمارەی وشەکانی لەگەڵ پیتەکانی هاوتایە لەگەڵ (٥) نوێژە فەرزەکەو ژمارەی ڕکاتەکان:

١٧	+	٦٨	=	٨٥
ژمارەی وشەکان		ژمارەی پیتەکان		
٥	×	١٧	=	٨٥ !
ژمارەی نوێژە فەرزەکان		ژمارەی ڕکاتەکان		

گرنگی ژمارە (٧)
لە قورئان و فەرموودە

ژمارە (٧) گرنگی یەکی زۆری هەیە لـە قورئـان و فـەرموودەکانی پێغەمبـەری خوا ﷺ ، ئەگەر لـەسەرتایی قورئانەوە بگەڕێین بەدوی گرنگی ژمارە (٧) دا ، ئەوا کۆمەڵێکی زۆر لە گرنگی و نهێنی ئەم ژمارە بەدی دەکەین

- ژمارەی ئایەتەکانی یەکەم سوورەتی قورئانی پیرۆز (الفاتحە) (٧) ئایەتە.
- ژماەری بەرگەکانی ئاسمان حەوت (٧) بەرگە
- ژمارەی بەرگەکانی زەوی حەوت (٧) بەرگە
- ژمارەی ڕۆژەکانی هەفتە حەوت (٧) ڕۆژە
- سووژدەکانی نوێژ لەسەر حەوت (٧) ئەندامە.
- ژمارەی دەرگاکانی ئاگری دۆزەخ حەوت (٧) دەرگایە
- ژمارەی سووڕەکانی دەوری تەوافی کەعبەی پیرۆزحەوتە (٧)
- ژمارەی ئەو بەردانەی حاجیان لە ڕێو ڕەسمی حەجدا لـە (مینـی) دەیوەشـێنن حەوت (٧) بەردە.
- وشەی (جهنم) – ٧٧ – جار هاتووە لە قورئانی پیرۆزدا ، کە ئەم ژمارە لـە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە / ٧ / ٧ × ١١ = ٧٧ !!

گرنگی ژمارە (٧) لە گەردووندا

- ژمارەی بەرگەکانی ئاسمان حەوتە (٧) ، هەروەك خوا لــە قورئـانی پـیرۆزدا دەفەرموویت: ﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ ﴾الطلاق ١٢﴾
- ژمارەی ئەلیکترۆنەکانی (گەردیلە) – کەیەکەم مادەی پێکهاتەی گەردوونــە – لە حەوت (٧) ئەلیکترۆن پێك هاتووە .
- ژمارەی ڕۆژەکانی هەفتە حەوتە (٧).
- ژمارەی تیشك و ڕەنگەکانی خۆر حەوتە (٧)
- ژمارەی بەرگەکانی زەوی حەوتە (٧)
- لە سەدا ٧١٪ ی پێك هاتەی زەوی لە ئاو پێك هاتووە ، ئەم ژمارەش لە پێك هاتەکانی ژمارە حەوتە (٧) ، ١٠ × ٧,١ = ٧١ !!

گرنگی ژمارە (٧) لە فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ

- ((اجتنبوا السبع الموبقات)) [1]
- ((امرت ان اسجد على سبعة اعظم)) [2]
- ((يؤتى بجهنم يومئذ لها سبعون الف زمام)) [3]
- ((ان هذا القران انزل على سبعة احرف)) [4]
- ((سبعة يظلهم الله فى ظله يوم لا ظل الا ظله)) [5]
- ((من ظلم قيد شبر من الارض طوقه من سبع الارضين)) [6]
- ((الحمدلله الرب العلمين ، هى السبع المثانى والقرآن العظيم الذى اوتيته)) [7]
- ((من تصبح كل يوم بسبع تمرات عجوة لم يضره فى ذلك اليوم سم ولا سحر)) [8]

---

1 { متفق عليه}
2 { متفق عليه }
3 { رواه مسلم }
4 { متفق عليه }
5 { متفق عليه }
6 { رواه البخارى }
7 { رواه البخارى }
8 { متفق عليه }

- ((مامن عبد یصوم یوما فی سبیل الله الا باعد الله بذلك الیوم وجهه عـن النـار سبعین خریفاً)) [1]
- ((کل عمل ابن آدم یضاعف:الحسنة بعشر امثالها الی سبعمائة ضعف)) [2]

[1] { متفق علیه }
[2] { رواه مسلـم }

گرنگی ژمارە (٧) لە چیرۆکە قورئانیەکاندا

- پێغەمبەر نوح – علیه السلام – گەلەکەی بانگەواز کرد کەبیر لەجێدەست و دروست کراوەکانی خودا بکەنەوە و لە دیمەنی پڕ جوانی ئاسمانەکان بەهرە وەربگرن و باوەڕ بێنن بەیەزدانی تاك و تەنیایی دروستکەریان و فەرمووی :

﴿ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾ ﴾ نــوح: ١٥﴾

واتە : ((ئایا نەتان بینیوە چۆن خوا حەوت بەرگ ئاسمانی نهۆم لەسەر نهۆم دروست کردووە ؟)).

- گرنگی ژمارە (٧) لەخەوی عزیزی (میصر) دا کاتێك پێغەمبەر(یوسۆف) – علیه السلام – خەونەکەی بۆ ڕاڤەکرد ، پاشان بەو هۆیەوە ئازاد کرا و بویە کاربەدەستی میصر، و (زلێخا) یش بەهۆی ددان نان بەتاوانی خۆیداو بەو پلە و پایە بەرزە گەی و ، بۆ دوایش بوویە خێزانی پێغەمبەر (یوسۆف) – علیه السلام – ، خوای گەورە دەفەرموێت : ﴿

وَقَالَ ٱلْمَلِكُ إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ ﴾ یوسف: ٤٣﴾

واتە : ((گووتی : لە خەومدا حەوت مانگای گەورەی قەڵەوم دیت کە حەوت مانگای لەڕو لاواز دەیان خواردن ، حەوت گوڵە گەنمی سەوز و تەڕ و حەوت گوڵە گەنمی وشك هەڵاتووی زەردم دیت کە : لەحەوت گوڵە سەوزەکە ئالآ بوون و فەوتانیانن)).

- خوای بالآدەست لەگێڕانەوەی سزای گەلەکەی (عـاد) بـە حـەوت شـەو هەشت ڕۆژ ناردنی باو گەردەلولێکی سارد و نارەحەت دەفەرموێت : ﴿ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ۝٦ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا ﴾ الحاقة: ٦ - ٧ ﴾ ، واتە : ((هەرچی گەلی (عـادی) یش بوو ، بەباو گەردەلولێکی ساردی سـەختی هەرەبـەهێز لـەنێو چـون ، حەوت شەو هەشت ڕۆژ لەسەر یەك خوا زاڵی کرد بەسەریاندا)).

- لە چیرۆکی پێغەمبەر موسی – علیە السلام – ژمارە حەفتا بەدی دەکـەین ، کاتێك پێغەمبەر موسی حەفتا پیاوی لەگەڵ خۆی بردە سەر کێـوی (طـور) تـا خودای بالآدەست تەوبەیان لێ وەربگرێت ، بـەلآم لەبـەر کوفریـان خـودای بالآدەست بومە لەرزەیەکی لێدان و لەناوی بـردن پاشـان بـەتکای پێغەمبـەر موسی –علیە السلام– زیندوی کردنەوە ﴿ وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ﴾ الأعراف: ١٥٥ ﴾

ژمارە (٧٠) لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە : ١٠ × ٧ = ٧٠ !

ژمارە (٧)
و پاشماوەکانی

- وشەی (القيامة) – ڕۆژی دوای – (٧٠) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئـانی پیرۆزدا ، ئەم ژمارەش لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە : ١٠ × ٧ = ٧٠ !

- وشەی (جهنم) – دۆزەخ – (٧٧) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، بەهەمان جۆر لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە : ١١ × ٧ = ٧٧ .
- ژمارەی دەرگاکانی دۆزەخ حەوتن ، هەروەك خودای بالادەست دەفەرموێت : ﴿ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾ ﴾ الحجر: ٤٣ – ٤٤﴾

(لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ) واتە : (حەوت دەرگای هەیە).

- خودای گەورە لە باسکردنی سزای دوا ڕۆژدا دەفەرموێت : ﴿ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ ﴾ الحاقة: ٣١ - ٣٣ ﴾، واتە : ((پاشان بیخەنە ناو ئاگری دۆزەخ ، ئینجـا بیخەنە ناو زنجیرێکی حەفتا گەزییەوە جەڕەبابەی بدەن ، بۆ ئەوەی پتر ڕسوا بێت ، چونکە لە دونیادا بڕوای بە خوا نەبوو کەئەمەش گەورەترین ستەمە)).

• هەر لە باسی فەرمان و پەیڤینی خوا کە هەرگیز کۆتایی نایەت دەفەرموێت ﴿ وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (٢٧) ﴾ لقمان: ٢٧﴾

واتە ((ئەگەر هەرچی دار و درەختی ئەم زەوییە هەیە پێنوس و قەڵەم بن ، دەریاش چەندەیە و ببێتە حەوت ئەوەندەی تریش ، مەرەکەفی ئەو قەڵەمانە بن ، تەواوی خەڵکیش ببنە نووسەر و کەلیماتی خوای پێ بنووسن ، قەڵەمەکان کول دەبن و مەرەکەفەکەش تەواو دەبێت))

• هەرلەبارەی بەخشین و چاکەی باوەڕ داران دەفەرموێت ﴿ مَّثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (٢٦١) ﴾ البقـــــرة: ٢٦١﴾

واتە ((نمونەی ئەو کەسانەی کە دراراییی خۆیان لە ڕێگای خوادا ئەبەخشن ، هەروەك دانە تۆووێکە کە حەوت گوڵ دەردەکا ، وەهەر گوڵەی (١٠٠) سەد دانەی تێدابێت ، کەوابو تەنها دانە تۆووێك (٧٠٠) حەوت سەد دەنکی پێوە دەبێت ، واتە چاکەیەك لای خودا یەك بەدە تا حەوت سەدە ، وە بۆ هەرکەسیش خوا بیەوێ چەند بەرامبەر پاداشت دەدات ، چونکە خودا یەکجار بەخششی فراوانە - ئەزانێ هەر کەس چەندە هەڵئەگرێت -)).

• وەهەر لەبارەی سزای دوو ڕووەکان (منافقین) و شەفاعەتی پێغەمبەر ﷺ بۆیان خودای بالادەست دەفەرموێت ﴿ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن

تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٨٠﴾ ﴾ التوبـــــــــــــــــــــه :٨٠ ﴿

واته : ((تەنانەت ئەگەر حـەفتا جـاریش داوای لێبوردنیـان بـۆ بکـەیت ، خـوا هەرلێیان خۆش نابێت ، بەڵکو هەر ئابڕویان دەبات)) .

- **لەقورئانی پیرۆزدا حەوت سـوورەت دەسـت پێـدەکات بـە (تەسـبیحی) خودای باڵادەست : ﴿ الاسراء ، الحديد ، الحشر ، الصف ، الجمعة ، التغابن ، الاعلى ﴾.**

- **ئەو ئایەتانەی لـە قورئانی پیرۆزدا باس لـە دروست کردنی حەوت بەرگەکەی ئەرز و ئاسمان دەکەن ، لـە حەوت ئایەت پێك هاتوون** ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ الأعراف: ٥٤﴿

- **هەروەها هەردوو وشەی (سبع سمـاوات) و (الـسماوات سـبع) پێکـەوە حەوت جار دووبارە بونەتەوە .**

نهێنی‌یەكانی دووبارە بونەوەی هەر یەك لە وشەكانی
(الرسول و الانبیاء و البشیر و النذیر)و
هاو شێوەیان و ناوەكانیان (٥١٨) جار لەقورئانی پیرۆزدا

لە قورئانی پیرۆزدا وشەكانی (الرسول ، الانبیاء ، البشیر ، النذیر) بەیەكەوە (٥١٨) جار دووبارە بونەتەوە – علیهم الصلاة والسلام –

- وشەی (الرسول) بە جیا (٣٦٨) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا
- هەروەها وشەی (الناس) – خەڵكی – بە هەموو شێوەكانیەوە لە قورئانی پیرۆزدا (٣٦٨) جار دووبارە بۆتەوە !!
- وشەی (النبی) –پەیام بەر لە قورئانی پیرۆزدا بەجیا (٧٥) جار دووبارە بۆتەوە .
- وشەی (البشیر) –مژدە هێنەر – یش (١٨) جار دووبارە بۆتەوە .
- وشەی (النذیر) –ترسێنەر – یش (٥٧) جار دووبارە بۆتەوە .

ئەنجام بەكۆی هەر چوار وشەی (الرسول ، الانبیاء ، البشیر ، النذیر) لە قورئانی پیرۆزدا (٥١٨) جار دووبارە بونەتەوە ، كەئەم ژمارەش یەكسانە بە دووبارە بوونەوەی ناوی هەموو پیغەمبەران لە قورئانی پیرۆزدا كە دەكاتە (٥١٨) ناو !!!!

ئەوانەش :

پێغەمبەران :

﴿ موسى : ١٣٦ جار ، هارون : ٢٠ جار ، شعيب : ١١ جار ، داود : ١٦ جار ، ابراهيم : ٦٩ جار ، إسحاق: ١٧ جار ، يونس : ٤ جار ، هود : ٧ جار ، نوح : ٤٣ جار ، اسماعيل : ١٢ جار ، ذو الكفل : ٢ جار ، إلياس : ٢ جار ، يوسف : ٢٧ جار ، زكريا : ٧ جار ، يعقوب : ١٦ جار ، ناقة الله : ٧ جار ، لوط: ٢٧ جار ، ايوب : ٤ جار ، صالح : ٩ جار ، محمد و احمد : ٥جار ، عيسى : ٢٥ جار ، إدريس : ٢جار ، يحيى : ٥ جار ، آل ياسين : ١ جار ، آدم : ٢٥ جار ، سليمان : ١٧ جار ، اليسع : ٢ جار (عليهم الصلاة والسلام) ﴾ کۆی هەموویان (٥١٨) ناو !!

ئەنجام : کۆی ناوی پێغەمبەران لە قورئانی پیرۆزدا (٥١٨) جار دووبارە بۆتەوە.
هەروەها کۆی هەرچوار وشەی (رسول ، بشیر ، الانبیاء النذیر) بەهەمان جۆر (٥١٨) جار دووبارە بونەتەوە .
هەروەها وشەی (الانبیاء) –پێغەمبەران – بەهەموو شێوەکانیەوە (مشتقات) بەجیا (٣٦٨) جار دووبارە بۆتەوە لەقورئانی پیرۆزدا.
وەهەروەها بەهەمان جۆر وشەی (الناس) –خەلکی– بەهەموو شێوەکانیەوە (٣٦٨) جار دووبارە بۆتەوە لەقورئانی پیرۆزدا ، واتە بەیەکسانی .سبحان الله!

دوو بارە بونەوەی هەریەك لە وشەكانی
(محمد. روح القدس . السراج . الملكوت . الشريعة)
بە شێوەیەكی یەكسان لەقورئانی پیرۆزدا

- ناوی كۆتا پێغەمبەری خودا بەناوی(محمد) ﷺ لە قورئانی پیرۆزدا (٤) جار دووبارە بۆتەوە .لەهەر چوار ئایەتەكانی :

١. ﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ ﴾ آل عمران: ١٤٤

٢. ﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ ﴾ الأحزاب ٤٠

٣ .﴿ نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ﴾ محمد: ٢

٤ . ﴿ مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ ﴾ الفتح: ٢٩

- هەروەها وشەی (روح القدس)–گیانی پیرۆز– بەهەمان جۆر لە قورئانی پیرۆزدا (٤) جار دووبارە بۆتەوە ، لەهەر چوار ئایەتەكانی :

١. ﴿ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ﴾ البقرة: ٨٧

٢. ﴿ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ﴾البقرة٢٥٣

٣. ﴿ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ ﴾ المائدة: ١١٠

٤. ﴿ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ ﴾ النحل: ١٠٢

هەروەها وشەی (سراج) – ڕوناکی – بەهەمان جۆرلە قورئانی پیرۆزدا (٤) جار دووبارە بۆتەوە ، لەهەر چوار ئایەتەکانی :

١. ﴿ وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾ ﴾ الأحزاب: ٤٦

٢. ﴿ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾ ﴾ النبأ: ١٣

٣. ﴿ وَجَعَلَ ٱلْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ ٱلشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ ﴾ نوح: ١٦

٤. ﴿ وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجًا وَقَمَرًا مُّنِيرًا ﴿٦١﴾ ﴾ الفرقان: ٦١

وشەی (الملكوت) یش – دەسەلاتی یەزدان – بەهەمان جۆر (٤) جار لە قورئانی پیرۆزدا دووبارە بۆتەوە ، لە هەر چوار ئایەتەکانی :

١. ﴿ وَكَذَٰلِكَ نُرِىٓ إِبْرَٰهِيمَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ﴾ الأنعام: ٧٥

٢. ﴿ أَوَلَمْ يَنظُرُوا۟ فِى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ﴾ الأعراف: ١٨٥

٣. ﴿ قُلْ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ ﴾ المؤمنون: ٨٨

٤. ﴿ فَسُبْحَٰنَ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾ ﴾ يس: ٨٣

وشەی (الشريعة) ش ، کەبە (چوار) شێوەی جیاواز هاتووە بە هەمان جۆر (٤) جار لە قورئانی پیرۆزدا دووبارە بۆتەوە لەهەر چوار ئایەتی:

١. جارێك بە (شريعة) ﴿ ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ ﴾ الجاثية ١٨

٢. جارێك بە (شرع) ﴿ ۞ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ ﴾ الشورى١٣

٣. جاریك به(شرعوا) ﴿ شُرَكَـٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ ﴾ الشوری ٢١

٤. جاریکش به (شرعة) ﴿ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴾ المائدة ٤٨

دەبینین هەریەك لە وشەكانی (محمد ، الشریعه ، السراج ، روح القدس الملكوت) بە شێوەیەكی یەكسان (چوار) جار دووبارە بونەتەوە لە قورئانی پیرۆزدا !!

دووبارە بونەوەی هەر یەك لە وشەكانی (الملائكە و الشیاطین) (٨٨) جار ...

بە شێوەیەكی سەیر لە قورئانی پیرۆزدا هەردوو وشەی (الملائكه) و (الشیطان) بە یەكسانی دووبارە بونەتەوە ، كەهەر یەكەیان لە پێك هاتەكانی (الشیاطین ، شیطاناً ، شیاطینِهِم) و (مَلَك ، ملائكتَهُ ، مَلَكا ، مَلَكَین) ، (٢٠) جار دووبارە بونەتەوە .

(الشیاطین ، شیطاناً ، شیاطینِهِم) ٢٠ جار + (الشیطان) ٦٨ جار = ٨٨ جار .

(مَلَك ، ملائكتَهُ ، مَلَكا ، مَلَكَین) ٢٠ جار + ٦٨ جار (الملائكه) = ٨٨ جار .

دووبارە بونەوەی هەریەك لە وشەكانی (الدنیا و الاخرة) (١١٥) جار ...

- لە قورئانی پیرۆزدا وشەی (الدنیا) – دونیا – (١١٥) جار دووبارە بۆتەوە وەك ئایەتی ﴿ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ ﴾ آل عمران١٨٥
- هەروەها لە پێچەوانەی وشەی (الدنیا) وشەی (الاخرە) – دوا ڕۆژ – بەهەمان جۆر (١١٥) جار دووبارە بۆتەوە ، وەك ئایەتی ﴿ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ ٱلْءَاخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ ﴾ هود: ١٠٣
- وشەی (الدنیا) لە (٥٠) باس دا بە جیاواز و جێگیری هاتووە .
- بەهەمان جۆر وشەی (الاخرە) ش لە (٥٠) باس دا بە جیاواز و جێگیری هاتووە .
- هەروەها هەردوو وشەكە لە (٦٥) باسی دیكەدا بە یەكەوە دووبارە بونەتەوە : ﴿ وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْءَاخِرَةَ ۖ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا ۖ وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ ۖ ﴾ القصص: ٧٧

كۆی هەردوو جارەكە (الدنیا) ٦٥ + ٥٠ = ١١٥ جار

كۆی هەردوو جارەكە (الاخرە) ٦٥ + ٥٠ = ١١٥ جار

دوو بارە بونەوەی هەریەك لە وشەكانی (الاصنام . الخمر . الخنزير . الحسد ، البغضاء . الحصب . التنكيل .. الرعب . الخيبة) بەشێوەیەكی یەكسان

لە قورئانی پیرۆزدا (نۆ) ناوی جیاواز بە شێوەیەكی یەكسان هەریەكەیان (٥) جار دووبارە بونەتەوە كە هەریەك لە وشەكانی (الاصنام) و (الخمر) و (الخنزير) و (الحسد) و (الحصب) و (التنكيل) و (البغضاء) و (الرعب) و (الخيبة) یە ، كە (پێنج) لەو كارانە حەرام كراون و (چوار) یشیان پاداشتی (پێنج) ە كەی دیكەیانە كە هەریەكیان (٥) جار دووبارە بونەتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، (بت پەرستی ، خواردنی شەراب و مادە سڕ كەرەكان ، خواردنی گۆشتی بەراز ، ئیرەی ، دژایەتی كردنی خودا و موسوڵمانان لە نێوان یەكدا ، وە ئەنجامی ئەم (پێنج) كارەش ئەم (چوار) پاداشتەی دیكەیە (سزای خودا ، پەند و عیبرەت ، ترس و لەرز ، ملهوڕی)

هەندێك ناوی دیكە كەبە شێوەیەكی یەكسان دووبارە بونەتەوە

- وشەی (الحياة) – ژیان – بەهەموو شێوەكانی یەوە (١٤٥) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، هەروەها وشەی (الموت) – مردن – كە پێچەوانەی وشەی (الحياة)ە بەهەمان جۆر (١٤٥) جار دووبارە بۆتەوە !

- وشەی (البعث) – زیندو بونەوە – بەهەموو شێوەكانی یەوە (١٤٥) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، هەروەها وشەی (الصراط) – رێگەی راستی دوا رۆژ – بەهەمان جۆر (١٤٥) جار دووبارە بۆتەوە .

- وشەی (الجحيم) – دۆزەخ – بەهەموو شێوەكانی یەوە (٢٦) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، هەروەها وشەی (العقاب) – سزا و تۆڵە – بەهەمان جۆر (٢٦) جار دووبارە بۆتەوە .

- وشەی (النار) – ئاگر– بەهەموو شێوەكانی یەوە (١٥٤) جار دووبارە بۆتەوە ، لەگەڵ وشەی (الحريق) – سوتان – بەهەموو شێوەكانی یەوە بەهەمان جۆر (١٥٤) جار دووبارە بۆتەوە ، لەبەرامبەر ئەم دوو وشەدا وشەی (الكافرين) – بێ باوەڕان بە خواد و پێغەمبەرﷺ – كە شوێنیان ئاگر و سوتانە ، بەهەمان جۆر (١٥٤) جار دووبارە بۆتەوە .

وشەی (الشتاء) –زستان – لەگەڵ (الصیف) – هاوین – بە یەکەوە لە یەك سورەتدا (١) جار هاتوون ، ﴿لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ ۝١ إِۦلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ ۝٢﴾ قریش: ١ - ٢

وشەی (البرد) – سارد – بەهەموو شێوەکانی یەوە (٤) جار دووبارە بۆتەوە ، بە پێچەوانەی (البرد) ، (الحر) – گەرم – هاتووە کە بەهەمان جۆر (٤) جار دووبارە بۆتەوە ..

وشەی (الجهر) – نهێنی – بەهەموو شێوەکانی یەوە (١٦) جار دووبارە بۆتەوە ، بەپێچەوانەی (الجهر) ، (العلانیة) – ئاشکرا – هاتووە ، کەبەهەمان جۆر (١٦) جار دووبارە بۆتەوە .

وشەی (النفع) – سوود و قازانج – بەهەموو شێوەکانی یەوە (٥٠) جار دووبارە بۆتەوە ، هەروەها پێچەوانەی (النفع) ، (الفساد) – گەندەڵی و تاوان و زەرەر – بەهەموو شسێوەکانی یەوە بەهەمان جۆر (٥٠) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا .

وشەی (البصیر و البصیرە) – بینایی و بینەر – بەهەموو شێوەکانی یەوە و بەیەکەوە (١٤٨) جار دووبارە بۆتەوە ، هەروەها لە پەیوەندی – چاو– بە دڵ و هۆشەوە ، هەردوو وشەی (القلب والفوءاد) – دڵ و هۆش و فامیدە – بە یەکەوە ، بەهەمان جۆر (١٤٨) جار دووبارە بونەتەوە !!

- وشەی (القرآن) لە ناو قورئانی پیرۆزدا (٦٨) جار دووبارە بۆتەوە ، لە بەرامبەر قورئان و گرنگی قورئان هەرسێ وشەی (النور ، الحكمە ، التنزيل) – ڕوناكی ، حیكمەت ، نێردراو لەلای خوداوە – بەهەمان جۆر (٦٨) جار دووبارە بونەتەوە !

- وشەی (اللسان) – زوبان – لەقورئانی پیرۆزدا (٢٥) جار دووبارە بۆتەوە ، لەبەرامبەر وشەی زوبان و كار و پیشەی زوبان ، وشەی (الموعظة) – ئامۆژگاری بەسود – بەهەمان جۆر و بەیەكسانی (٢٥) جار دووبارە بۆتەوە ..!

- وشەی (الدين) – ئاین – بە هەموو شێوەكانی یەوە (٩٢) جار دووبارە بۆتەوە ، لەبەرامبەر (الدين) وشەی (المساجد ، والسجود ، والركوع) بەشێوەكانی تریەوە – مزگەوت و سوژدە – بەهەمان جۆر (٩٢) جار دووبارە بۆتەوە .

- وشەی (الحرب) – جەنگ – بەهەموو شێوەكانی یەوە (٦) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، لەبەرامبەر جەنگ و كوشتار ، وشەی (الاسرى) – دیل ، بارمتە – بەهەمان جۆر (٦) جار دووبارەبۆتەوە ..!
- وشەی (إبليس) – شەیتان – لە قورئانی پیرۆزدا (١١) جار دووبارە بۆتەوە ، وە لەبەرامبەر شەیتان و شەڕو خراپەی ، وشەی (الاستعاذة)

– پەناگرتن بەخودا لە شەڕی شەیتان و وەسوەسەی و فیتنەی – بەهەمان جۆر (١١) جار دووبارە بۆتەوە ..!

وشەی (الضیق) – نائارامی و دڵ تەنگی – بەهەموو سێوەکانی یەوە (١٣) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، لە پێچەوانەی – نائارامی و دڵ تەنگی – وشەی (الطمأنیة) – ئارامی و دامەزراوی و دڵ فراوانی – بەهەموو شێوەکانی یەوە (١٣) جار دووبارە بۆتەوە ..!

وشەی (الفحشاء) – زینا، بەدرەوشتی – لە قورئانی پیرۆزدا (٢٤) جار دووبارە بۆتەوە ، لەگەڵ خراپی و ئاسەواری زیناو بەدرەوشتی وشەی (البغی) – سەرکەشی – بەهەمان جۆر (٢٤) جار دووبارە بۆتەوە ..!

لە قورئانی پیرۆزدا وشەکانی (الحرث ، الزرع ، الفاکهة ، العطاء) – کێڵگە ، کێڵان ، میوە ، پێدان – بەهەموو شێوەکانیانەوە و بە شێوەیەکی یەکسان هەریەکەیان (١٤) جار دووبارە بونەتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ...!

لەقورئانی پیرۆزدا (٤١) جار باسی موسوڵمانان کراوە ، لە بەرامبەردا (٤١) جاریش باسی جیهاد کراوە .

- له (٨٨) ئایەتدا باسی زەکات کراوە ، وە لە (٨٨) ئایەتیشدا باسی ڕزق و ڕۆزی کراوە .

- هەروەها (٢٤) جار باسی ئافرەت (مێ) کراوە ، وە (٢٤) جاریش باسی پیاو (نێر) کراوە .

- لە قورئانی پیرۆزدا (١٦٧) جار باسی چاکە کاران کراوە ، وە (١٦٧) جاریش باسی خراپە کاران کراوە .

- هەروەها لە (٣٦) ئایەتدا باسی ئاسان کاری کراوە ، وە لە (١٢) ئایەتیشدا باسی نارِەحەتی کراوە ، واتە ئاسان کاری (٣) بەرامبەری نارِەحەتی یە ، ١٢ × ٣ = ٣٦ ...!.

- له (٨٣) ئایەتدا باسی خۆشەویستی کراوە ، وە لە (٨٣) ئایەتیشدا باسی لە خوا ترسان کراوە .

- له قورئانی پیرۆزدا (٧٩) جار باسی ڕێگەی ڕاست کراوه ، وه هەروەها (٧٩) جاریش باسی سۆز و ڕەحم و بەزەی کراوه .

- لەقورئانی پیرۆزدا (٧٥) جار باسی قەدەر و موصیبەت کراوه ، وه (٧٥) جاریش باسی سوپاس گوزاری کراوه .

- هەروەها (١١٧) جار باسی سزا و لێپرسینەوه کراوه ، وه (٢٣٤) جاریش باسی لێخۆشبون و لێبوردن کراوه ، واته لێبوردن دوو بەرامبەری سزایه : ١١٧ × ٢ = ٢٣٤ لێ خۆشبون ، ١١٧ سزا !

﴿ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ ﴾[1]

بـابزانین قورئـانی پـیرۆز ئامـاژەی بۆنوێـژە فـەرزەکان و ژمـارەی ڕکاتەکان کردووە...

واتە : ((ئەم قورئانەمان بۆنـاردوون ئـەی پێغەمبـەر ﷺ تاهەمووشـتێك ڕوون بکاتەوە)).

ئەم ئایەتە پیرۆزەی سوورەتی (النحل) ئاماژە دەکات بەوەی ئەم قورئانە پیرۆزە لە هەموو شتێك دەدوێت ، ئەگەر ئێمە بمانەوێت بەشوێن هەر شتێکدا بگەڕێین ئەوا لە قورئانی پیرۆزدا بەدی دەکەین ، ئەم خەسڵەتەی کە لە قورئانی پیرۆزدا هەیە لە هیچ کام لە پەرتوکە ئاسمانی یەکانی دیکەدا نی یە ، ئەمەش بۆخۆی بەڵگەیەکی ئاشکرایە لەسەر ڕاستی و دروستی ئەم قورئانە پیرۆزە .

خودای گەورە (٥) نوێژی لـە ڕۆژێکـدا فـەرز کـردووە ، کەبەهـەموویان (١٧) ڕکات پێك دەهێنن ، ئەمەش بۆخۆی لەحیکمەت و کاری خودای کار زانە.

ئەوەی ئێمە گوومانمان لێی نـی یـە ، ڕاسـتی گوتـەی پێغەمبـەری خودایـە ﷺ ، ئەوەی پێغەمبـەری خـوا فەرموویـەتی و ئـەنجامی داوە ، بـێ گومـان و دوو دڵـی لەلایەن یەزدانی گەورەوە بۆی نیگا کراوە ، تابێتە مایەی سەر مەشق و پێشەوای ئێمەی بەندە گەل .....

---

[1] سوورەتی النحل (٨٩)

خودای بالادەست لە قورئانی پیرۆزدا هەردوو دەستەواژەی (اقیموا الصلاة) و (اقم الصلاة) به (سیغه) ی فەرمان پێکردن (١٧) جار فەرمووه ، (اقم الصلاة) (٥) جار و (اقیموا الصلاة) (١٢) جار ، کە کۆی هەردووکیان هاوتایه بە ژمارەی ڕکاتەکانی نوێژەکانی ڕۆژێك ، واته (١٧) ڕکات !

اقم الصلاة		اقیموا الصلاة		ژمارەی ڕکاتەکان
٥	+	١٢	=	١٧ !!

دەبینین بە کۆی هەردوو دەستەواژەی (اقم الصلاة + اقیموا الصلاة) ، کە هەردووکیان فەرمان دەکەن بە ئەنجام دانی نوێژ ، نهێنی ژمارەی ڕکاتەکانی (٥) نوێژە فەرزەکەمان نیشان دەدات.

نهێنی یەکی دیکه :

خودای بالادەست لە ئایەتی (٢٣٨) ی سوورەتی (البقره) دا دەفەرموێت :

﴿ حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ ﴿٢٣٨﴾ ﴾[1]

ئەم ئایەتە پیرۆزەی سوورەتی (البقره) فەرمان دەکات بە پاراستنی نوێژەکان ، وە بەتایبەت نوێژی ناوەڕاست (ناوەنجی یەکەم) ، ئەمە یەکەم ئایەتە لە قورئانی پیرۆزدا باس لە نوێژی ناوەڕاست دەکات وەکرایە نێوەندی ئیعجازی ژمارەیی ....

ئەم ئایەتە کە لەسەر شێوەی خەتی عوسمانی نوسراوە ، ئێمەش لە باسە ئیعجازیەکاندا هەر بەو جۆرە دەینوسینەوە .

[1] سوورەتی البقره (٢٣٨)

ئایەتەکە لە (سێ) بڕگە پێك هاتووە :

حَـٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلۡوُسۡطَىٰ [1] وَقُومُواْ لِلَّهِ قَـٰنِتِينَ

(١) (٢) (٣)

چەند نهێنی یەکی زۆر پیرۆز لە نێو ئەم (سێ) دەستەواژەدا بەدی دەکرێت ، ئەگەر سەرنج بدەین لە دەستەواژەی (دوهەم) کە لە نوێژی ناوەڕاست دەدوێت ، دەبینین لە ئایەتەکەشدا هەر لە ناوەڕاست دایە ! ، واتە لە نێوان هەردوو دەستەواژەی (١) و (٣) ، هەروەها گرنگتر لەوە ئەگەر بەپێی (وشە) و (پیت) یش لێك بدرێنەوە ئەنجام دەبینین هەر لە ناوەراستدایە :

دەستەواژەی یەکەم لە (٣) وشەو (١٤) پیت پێك هاتووە (حَـٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ) ، هەروەها دەستەواژەی سێهەم و کۆتا بەهەمان جۆر لە (٣) وشە و (١٤) پیت پێك هاتووە (وَقُومُواْ لِلَّهِ قَـٰنِتِينَ) ، هەروەها دەستەواژەی دوهەم کە دەکەوێتە ناوەڕاست لە (٢) وشەو (١٣) پیت پێك هاتووە (وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلۡوُسۡطَىٰ) ، جیاواز لە هەردوو دەستەواژەی یەکەم و سێهەم ، کەواتە(وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلۡوُسۡطَىٰ) بە لێکدانی ژمارە و ژمارەی وشە و ژمارەی پیت دەکەوێتە ناوەڕاست !!

---

[1] زانایانی ئیسلام ڕای جیاوازیان هەیە لە بارەی نوێژی ناوەڕاست (الصلاة الوسطى) ، بەڵام ڕای بەهێزیان دەڵێت نوێژی (عەسرە) .

سەیری ئەم خشتە و نهێنی ئەنجامی شیکاری یەکە بکە :

٣	٢	١
وَقُومُواْ لِلَّهِ قَـٰنِتِينَ ٣ وشە ١٤ پیت ١٧ ركاتەكانی نوێژ!	وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ	حَـٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ ٣ وشە ١٤ پیت ١٧ ركاتەكانی نوێژ!

❖ یەکەم وشەی ئایەتەکە (حفظوا) لە (٥) پیت پێك هاتووە ، کە هاوتایە لەگەڵ ژمارەی نوێژە فەرزەکان ! ، هەروەها کۆتا وشەی ئایەتەکەش (قنتین) لە (٥) پیت پێك هاتووە ! ، سبحان الله .... سەرەتاو کۆتای وشەکانی ئایەتەکە لە پێنج پیت پێك هاتووە .

❖ وشەی (الصلات) – نوێژ – بە هەموو (موشتەقات) جۆرەکانی (٩٩) جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا ، کە بەرامبەرە لەگەڵ ناوەکانی خودای بالأدەست ، دەبینین وشەی نوێژ بە ئەندازەی ناوەکانی خودای بالأدەست ئاماژەی پێکراوە ، کە ئەم یەکسانی یە ژمارەیی یە بەڵگەیە لەسەر پیرۆزی و گەورەی نوێژ و بایەخی لەلای یەزدانی گەورە .

لە نهێنییەکانی سوورەتی

(الفاتحه)

﴿ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ سَبْعًا مِّنَ ٱلْمَثَانِي وَٱلْقُرْءَانَ ٱلْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾ ﴾[1]

ئەم سوورەتە لەبەر دانانی لەسەرەتایی قورئاندا – نەك لە هاتنە خوارەوەدا – پێی دەگووترێت (الفاتحه) ، کەواتاکەی بە سەرەتا و دەستپێکی هەرشێك دێت ، بۆیە ناونراوە (الفاتحه) و (ام الکتاب) دایکی کتێبان ، لە فەرموودەیەکدا که ئیمامی – ترمذی – ڕیوایەتی کردووە پێغەمبەری خوا دەفەرموێت ﷺ :
((اَلحَمدُ لله الرَبِ العلَمين ، اُمُ القران ، وَاُم الكِتابِ ، والـسَبعُ المَثـانی ، وَالقـرآنِ العَظـيم)) ، ئەم سوورەتە لەگەڵ کەمی ژمـارەی ئایەتەکانیـدا مانـاو مەبەسـتێکی ئێجگار فراوان و زۆر گرنگ دەگەیەنێ ، هەرلە بناغە سەرەکییەکانی ئیـسلامەوە هـەتا پایـەو لقـەکانی ، ئینجـا ئیمـان و بـاوەڕ ، و خواپەرسـتی و ڕێکخـستنی ئەحکامـەکان ، و ڕۆژی دوایـی و ، نـاو سـیفاتە جوانـەکانی خـوا و وەرگرتنـی یارمەتی هەر تەنها لە خۆی ، خواپەرستی تەنها هەر بۆئەو ، وە داوای دامەزراندن و سەقامگیر بوون لەسەر ڕێگە و ڕێبازە ڕاستەکەی ئیسلام ، ڕێگەی پەیام بەران و پیاو چاکان ، خۆشەویستان و دۆستانی خودا ، خـۆگرتن لـە هـەموو ڕێگـا لارو خێچەکان ، لەگشت ڕێچکە و تولە ڕێگاکان ، هەر لەبەر ئەمەشـە خوێنـدنی لـە نوێژەکاندا پێویست و فەرز کراوە ، وە بەگەورەترین و بە پیترینی سـوورەتەکانی قورئان لەقەڵەم دراوە ، چونکە لە بوخاریدا هاتووە پێغەمبەری خـوا دەفـەرموێت

[1] سوورەتی الحجر (٨٧)

ﷺ: ((لَأُعلمنك سورةً هيَ اعظمُ السورة في القران : الحمدلله الـرب العلمـين ، هيَ سبع المثاني والقـرآن العظـيم الـذي اوتِيُتـهُ)) واتـه : سـوێند بـەخودا ســوورەتێکت فێردەکـەم کەلەهــەموو ســوورەتەکانی قورئــان مــەزنتر و گەورەترە . [رامان]

بێ گومان سوورەتێك خودا و پێغەمبەرەکەی بە جیاواز لێی بدوێن بێ پەی نییە ، لەسەر ئەم بنەما پیرۆزە چەند باسێکی گرنگی ئیعجازی ژمارەی لەم بارەوە باس دەکەین :

سوورەتی (الفاتحە) لە (٧) ئایەت پێك هاتووە ، هەروەها وشەی (الفاتحە) لە (٧) پیت پێك هاتووە ! ، ئەوەی لێرەدا گرنگە نهێنی ئەم سوورەتە خۆی لە ژمارە (٧) دا دەبینێت .

❖ سوورەتی (الفاتحە) دەنووسینەوە و خاڵبەندی وشەکانی دەکەین :

بسم	الله	الرحمن	الرحيم	الحمد	لله	رب	العلمين
٣	٤	٦	٦	٥	٣	٢	٧

الرحمن	الرحيم	ملك	يوم	الدين
٦	٦	٣	٣	٥

اياك	نعبد	واياك	نستعين	اهدنا	الصراط	المستقيم
٤	٤	٥	٦	٥	٥	٨

صرط	الذين	انعمت	عليهم	غير	المغضوب	عليهم	ولا	الضالين
٣	٥	٥	٥	٣	٧	٥	٣	٧

ئەگەر لێرەدا ژمارەی وشەکانی سوورەتی (الفاتحە) کۆبکەینەوە ، ئەنجام دەبنین لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتن /٧/ !

٧٣٥٧٣٥٥٥٣٨٥٥٦٥٤٤٥٣٣٦٦٧٢٣٥٦٦٤٣

١٠٥١٠٥٠٧٩١٢٢٢٣٦٣٥٠٤٨٠٩٦٠٥٠٩٤٩ × ٧ =

٧٣٥٧٣٥٥٥٣٨٥٥٦٥٤٤٥٣٣٦٦٧٢٣٥٦٦٤٣ =

پاشان ئەگەر ئايەتی یەکەم واتە (بەسمەلە) لابەرین ، ئەم ڕێکخستنە ژمارەییە تێك دەشکێت؟ ، یاخود هەر لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتدا خۆ دەگرێت ؟

الحمد	لله	رب	العلمين
٥	٣	٢	٧

الرحمن	الرحيم
٦	٦

ملك	يوم	الدين
٣	٣	٥

اياك	نعبد	واياك	نستعين
٤	٤	٥	٦

اهدنا	الصراط	المستقيم
٥	٥	٨

صرط	الذين	انعمت	عليهم	غير	المغضوب	عليهم	ولا	الضالين
٣	٥	٥	٥	٣	٧	٥	٣	٧

ئەنجام :

١٠٥١٠٥٠٧٩١٢٢٢٣٦٣٥٠٤٨٠٩٦٠٥ × ٧

٧٣٥٧٣٥٥٥٣٨٥٥٦٥٤٤٥٣٣٦٦٧٢٣٥ =

ئەگەر (بەسمەلە) بکەینە ئایەت یاخود نەیکەینە ئایەت ئەنجام کۆی ژمارەی وشەکانی سوورەتی (الفاتحە) هەر لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە / ٧ / !

❖ یەکەم ئایەت و کۆتا ئایەت لە سوورەتی (الفاتحه) دا

یەکەم ئایەت لە سوورەتی (الفاتحه) دا (بەسمەلە) یە، واتە ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ،ئەگەر ئەم ئایەتە بنوسینەوە و خاڵبەندی بکەین ، بەهەمان شێوە لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە / ٧ / !

بسم	الله	الرحمن	الرحيم		
٣	٤	٦	٦	=	٦٦٤٣

٧ × ٩٤٩ = ٦٦٤٣ !!

پاشان ئەم یاسایە سەر کۆتا ئایەتیشدا دەچەسپێت

صرط	الذين	انعمت	عليهم	غير	المغضوب	عليهم	ولا	الضالين
٣	٥	٥	٥	٣	٧	٥	٣	٧

= ٧٣٥٧٣٥٥٥٣

٧ × ١٠٥١٠٥٠٧٩ = ٧٣٥٧٣٥٥٥٣ !!

❖ پیتەکانی یەکەم ئایەت و کۆتا ئایەت لە سوورەتی (الفاتحه)

یەکەم ئایەت لە سوورەتی (الفاتحه) لە (١٩) پیت پێك هاتووە ، هەروەها کۆتا ئایەتیش لە سوورەتەکە لە (٤٣) پیت پێك هاتووە ، کەکۆی هەردوو ژمارەکە لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە / ٧ / !!

١٩	+	٤٣	=	٤٣١٩
ژمارەی پیتەکانی یەکەم ئایەتی سوورەتی (الفاتحه)		ژمارەی پیتەکانی کۆتا ئایەت لە سوورەی (الفاتحه)		

٧ × ٦١٧ = ٤٣١٩ !!

❖ وشەكانی یەكەم ئایەت و كۆتا ئایەت :

ژمارەی وشەكانی یەكەم ئایەت لە سوورەتی (الفاتحه) لە (٤)وشه پێك هاتووه ، هەروەها ژمارەی وشەكانی كۆتا ئایەتیش لە سوورەتەكە لە (٩) وشه پێك هاتووه ، كە كۆی هەردووكیان لە پاشماوەكانی ژمارە حەوتە /٧/ !

٤٩	=	٤	+	٩
		یەكەم ئایەت		كۆتا ئایەت
!! ٤٩	=	٧	×	٧

❖ پەیوەندی نێوان یەكەم سوورەت و كۆتا سوورەت :

یەكەم سوورەت لە قورئانی پیرۆزدا سوورەتی (الفاتحه) یە ، كە لە (٢٩) وشه پێك هاتووه ، وە كۆتا سوورەتیش (الناس) ە ، كە لە (٢٠) وشه پێك هاتووه ، كە كۆی گشتی ژمارەی وشەكانی هەردوو ئایەتەكە لە پاشماوەكانی ژمارە حەوتە /٧/ !!

٤٩	=	٢٠	+	٢٩
٤٩ !! السبع المثانی	=	٧	×	٧

❖ پەیوەندی نێوان یەكەم ئایەتی سوورەتی (الفاتحه) و كۆتا ئایەتی سوورەتی (الناس) :

ژمارەی وشەكانی یەكەم ئایەتی قورئانی پیرۆز لە (٤) وشه پێك هاتووه ، هەروەها ژمارەی وشەكانی كۆتا ئایەت لە قورئانی پیرۆز لە (٣) وشه پێك هاتووه ، كەكۆی هەردووكیان لە پاشماوەكانی حەوتە / ٧ / !!

٤	+	٣	=	٧ !
وشەکانی یەکەم ئایەت لـــە قورئانی پیـــرۆز		وشەکانی کۆتا ئایەت لـــــە قورئانی پـــیرۆز		

❖ ژمارەی ئایەتەکانی سوورەتی (الفاتحە) (٧) ئایەتە

کۆی ژمارەی کۆی ژمارەی ئایەتەکانی سوورەتی (الفاتحة) (٧)ئایەتە ، هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت ((الحمدلله رب العلمين هى سبع المثانى)) [رواه البخارى]

❖ جۆرەکانی پیت و وشە لە سوورەتی (الفاتحە) دا

سوورەتی (الفاتحە) لە (١٣٩) پیت و (٢٩) وشە پێك هاتووە ، کە وشەکانی سوورەتی (الفاتحە) لە سەر حەوت جۆر هاتوون

- پێك هاتووە لە دووانی (رب)
- پێك هاتووە لە سیانی (بسم ، لله ، ملك ، يوم ، غير ، ولا ، صرط)
- پێك هاتووە لە چواری (الله ، اياك ، نعبد ، اياك)
- پێك هاتووە لە پێنجی (الحمد ، الذين ، واياك ، اهدنا ، الذين ، انعمت ، عليهم ، عليهم)
- پێك هاتووە لە شەشی (الرحمن ، الرحيم ، نستعين ،الرحمن ، الرحيم)
- پێك هاتووە لە حەوتی (العلمين ، المغضوب ، الظلمين)
- پێك هاتووە لە هەشتی (المستقيم)

حەوت جۆر وشەمان هەیە لە ڕوی پێك هاتەوە لە سوورەتی (الفاتحـە) دا ، کـە حەوت جۆرەکە کۆی (٢٩) وشەکەی سوورەتی (الفاتحە) پێك دەهێنن !

ئەنجام هەر حەوت ئایەتەکەی سوورەتی (الفاتحه) لە حەوت جۆر وشە پێك هاتووە !! ، ئەگەر ژمارەی حەوت جۆر وشەکە کۆبکەینەوە ، دەبینین لە پاشماوەکانی ژمارە حەوتە / ٧ / !

٢ + ٣ + ٤ + ٥ + ٦ + ٧ + ٨ = ٣٥

٧ × ٥ = ٣٥ !!

٧ = دەکاتە هەرحەوت ئایەتەکەی (الفاتحه) / سبع المثانی والقران العظیم !!

٥ = ژمارەی نوێژە فەرزەکان

لە کۆتاییدا توانای نووسینی دەربڕینی هیچ کام لەم نهێنی یە سەر سوڕهێنانەم نەماوە ، کەتەنها ئەوەنەبێت بڵێین (سبحان الله) بۆئەم هەموو نهێنی یانە کەلەم پەرتووکەدا ڕەخساندوییە

﴿ لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟ رِسَـٰلَـٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًۢا ﴿٢٨﴾ ﴾ الجن: ٢٨

سوورەتی (الاعراف) و ژمارە (۷)

سوورەتی (الاعراف) حەوتەم سوورەتە لە قورئانی پـیرۆزدا ، کـە لــە (۲۰۶) ئایەت پێك هاتووە ، لەم سوورەتە پـیرۆزەدا هەنـدێك نهێنــی ئیعجـازی ژمـارەیی بەدی دەکەین کە شایەنی تێڕامان و بیرلێکردنەوە و باوەڕهێنانە بەم نهێنی یانە جائــەوەی لێــرەدا زۆر گــرنگ و مەبەســت بێــت ، بریتیــە لــە بناغــە و بنــەما سەرەکییەکانی ئیسلام ، وەك (یەك خوا پەرستی ، زیندووبونــەوە ، پاداشــت و تۆڵە ، سروشی وەحی و پەیامەکـەی پێغەمبـەر ﷺ ، باســی مــەزنی و گــەورەی قورئان دەکات ، کە چۆن بۆتە موعجیزەیەکی زۆر گرنگی هــەتا هــەتایی ، چــۆن بۆتە بەهرە و خەڵاتێکی خودای دلۆڤان بەســەر مرۆڤەکانــەوە ، کـەوابوو دەبێــت زۆر بە توندیش دەستی پێــوەبگرن ، هــەرگیز لێــی دور نەکەونــەوە ، بۆئــەوە لــە هەردوولا بەختیاربن (دونیا و دواڕۆژ) ، ئەوەیان بیر ئەخاتەوە کە هەموویان لــە یەك باب (ئادەم) دروســت کــراون ، وەبیریــان دێنــێ چــۆن ڕێــزی لێ نــاون و فەرمانی بە فریشتەکان کردووە سوجدەو کڕنوشی بۆبەرن ، لە پاشان هۆشـیاریان دەکاتەوە لـە فێڵ و فەرەجی شەیتان ، کە چەند دوژمنێکی سەرسەختە بۆیان ، هەر لە (ئادەم)ەوە تا (خاتەم) ، هەروەها دیمەنی هەرسێ تاقم و دەستەکەو گفتوگۆی نێوانیان موســوڵمانانی یــارانی بەهەشــت ، بــێ بــاوەڕان و هاوڕێــانی دۆزەخ ، هاوەڵان و یارانی (ئەعراف) باس دەکــات خۆشـحاڵی بەهەشـتی یـەکان و بەدبەختی و خەم و پەژارەی دۆزەخــی یــەکان ، و تۆمــار کردنــی نفرین و دوور

بونیان لە سۆزی خودای میهرەبان ، ئینجا لە نێوان هەردووکیاندا (شورە) یەك دادەنرێ و کۆمەڵی موسوڵمانانی لەسەر ڕادەوەستن ، هەردوو لایان دەناسن ، بەهەشتی یەکان بەڕوی گەش و سپی و پرشنگداریانەوە ، و دۆزەخیەکانیش بە ڕوی ڕەش و گرژو نالەباریانەوە . [رامان]

(الأعْراف) حەوتەم سوورەتە لە قورئانی پیرۆزدا ، هەروەها وشەی (الاعراف) لە حەوت پیت پێك هاتووە :

(أ + ل + أ + ع + ر + ا + ف) = ٧ پیت

❖ نهێنی یە ژمارەییەکانی سوورەتی الاعراف[1] :

- وشەی (الدنیا) – دونیا – (٤) جار دووبارە بۆتەوە ، هەروەها وشەی (الاخرە) – دوارۆژ – بەهەمان جۆر (٤) جار دووبارە بۆتەوە

- هەردوو دەستەواژەی (اصحاب الجنە) – یاوەرانی بەهەشت – و (اصحاب النار) – یاوەرانی دۆزەخ – هەریەکەیان بە یەکسانی (٤) جار دووبارە بونەتەوە ، هەروەها لە نێوانیاندا دەستەواژەی (اصحاب الاعراف) کە شوێنێ کە لە نێوان (بەهەشت و دۆزەخ) دا یەك جار (١) دووبارە بۆتەوە !!!

- وشەی (رجال) – پیاو – (٣) جار دووبارە بۆتەوە ، لە بەرامبەردا وشەی (نساء) – ئافرەت – (٣) جار دووبارە بۆتەوە .

---

[1] (الاعراف) شوێنێ کە لە نێوان دۆزەخ و بەهەشتدا .

- هەردوو وشەی (المؤمنين ، والمؤمنون) - باوەڕداران - (٦) جار دووبارە بۆتەوە ، کە لە بەرامبەردا هەردوو وشەی (الكافرين ، الكافرون) - بێ باوەڕان - (٦) جار دووبارە بۆتەوە.
- دەستەواژەی (الحياه الدنيا) - ژیانی دونیا - (٣) جار دووبارە بۆتەوە ، لە بەرامبەر داو بە پێچەوانەی ، دەستەواژەی (يوم القيامه) - ژیانی دوا ڕۆژ - بەهەمان جۆر (٣) جار دووبارە بۆتەوە .
- هەردوو وشەی (حسنه ، حسنات) - چاکە و چاکە کاری - (٤) جار دووبارە بۆتەوە ، بە پێچەوانەوە و لە بەرامبەردا ، هەردوو وشەی (سيئه ، سيئات) - خراپەو خراپە کاری - (٤) جار دووبارە بۆتەوە

❖ یاسایی ژمارە (٧) لەم سوورەتە پیرۆزەدا :

بە شێوەیەکی سەرنج ڕاکێش ژمارە / ٧ / کۆمەڵێك نهێنی گەورەی لەم سوورەتە پیرۆزەدا هەڵگرتووە ، لەوانە :

- ئایەتی یەکەمی سوورەتی (الاعراف) بە پیتی (مقطعة) دەست پێ دەکات ، پاشان ئایەتی دوهەم بە وشەی (الكتاب) دەست پێدەکات و دەفەرموێت : ﴿ الٓمٓصٓ ﴿١﴾ كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٞ مِّنۡهُ لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٢﴾ ﴾ الأعراف: ١ - ٢﴾
یەکەم وشەی ئایەتی (٢) لە سوورەتی (الاعراف) بە (الكتاب) دەست پێ دەکات ،کە تاکۆتایی سوورەتەکە (٧) جار دووبارە بۆتەوە.
- لە چیرۆکی پێغەمبەران ، هەردوو چیرۆکی (إبليس) و (آدم) باس کراوە ، کەوشەی (آدم) (٧) جار دووبارە بۆتەوە ، وە پێچەوانەی (

آدم) يش ، (الشيطان) (٦) جـار و (إبلـيس) (١) جـار كـه كـۆی هەردووكيان (٧) جار دووباره بۆتەوه !!

- وشـەی (الجهـنم) – دۆزەخ – (٧) جـار دووبـاره بۆتـەوه ، لـە بەرامبەردا (الجنه) – بەهەشت – (٧) جار دووباره بۆتەوه .

- سوورەتەكە بەم ئايەته پيرۆزه كۆتا هاتووه :

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ وَيُسَبِّحُونَهُۥ وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَ ۩ ﴿٢٠٦﴾ ﴾ الأعراف: ٢٠٦ ﴿

خودای بالآدەست لەم ئايەته پـيرۆزەدا باسـی ((مەلائيكـه)) دەكـات و لـە كرداره باشەكانيان دەدوێت ، هەر لە جێبەجێ كردنـی بڕيارەكـانی خـودای بالآدەست و جێبەجێ كردنی نوێژه كان و كڕنوش بردن بۆ خوای گەوره .
لەم ئايەته پيرۆزەدا وشەی (يسجدون) – كڕنوش – بەدی دەكـەين ، كـە لەم سوورەته پيرۆزەدا (٧) جار دووباره بۆتەوه ، سـەيرتر : ئێمـە كڕنـوش لەسەر (٧) ئەندام دەبەين بۆخـودای بالآدەسـت :((هـەردووپێ ، هـەردوو ئەژنۆ ، هەردوو دەست ، لەگەڵ نێوچەوان)).

- لەم سوورەته پيرۆزەدا خودای گەوره فەرمانمان پێدەكات بەخۆ دورگرتن لە (فەساد) و كاری خراپه ، ئەم وشەيەش (٧) جار دووباره بۆتەوه ! ، كە لـە پێـچەوانەی وشـەی (الفـساد) و خۆپاراسـتن لێـی فـەرمانمان پێـدەكات بـە زيكـر كردنـی خـودای بالآدەسـت ، كـە بەهـەردوو

دەستەواژەی (اذكروا ، اذكـر) فەرموویـەتی لـە قورئـانی پـیرۆزدا ، وە سەیرتر ئەم دوو وشەیە (٧) جار دووبارە بۆتەوە لە سوورەتەکەدا .

- هەموو گەردوون بە ویستی خودای بـەدیهێن دەڕوات بـەڕێوە ، هـەر لـە زەوی و ئاسمان و ئەستێرەکان و مانگ و خـۆر و هـەموو بونـەوەرەکانی دیکـە ، وە هـەموویان بەویـستی خـۆی ڕام کـراون ، ئەمـەش خـودای بالآدەست لە سوورەتی (الاعراف) دا بەوشەی ((المشيئه)) و بـە پێـنج شێوە (سیغە) کەی (نـشاء ، یـشاء ، تـشاء ، اشـاء ، شـاء) (٧) جـار فەرموویەتی .
- وشەی (العلمـين) لـەم سـوورەتەدا (٧) جـار دووبـارە بۆتـەوە ، وە پێچەوانەشی (الظلمين) (٧) جار دووبارە بۆتـەوە ، لـە نێوانیـشیاندا وشەی (لعلهم) – بیانەوێت – (٧) جار دووبارە بۆتەوە .

سوورەتی (الاسراء)

و

ژمارە (١٧) لە قورئانی پیرۆزدا

خودای بالآدەست وەك رێز لێنانێك بۆ پێغەمبەر محمد ﷺ سوورەتی (الاسـراء) ی کـردە ئـەو نـاوە ، کـە کاتێـك دوای نارەحـەتی و ئازارەکـانی ((طائف)) و ، پێش کۆچکردنی بۆ ((مەدینە)) بە (سالێك و شەش مـانگ) ، لە سالّی (دەیەمی) پێغەمبەرێتیدا و لە شەوێکی سـامالّدا و لـە مـانگی / ٢٧ ی رەجەبدا / شەو رەوی کرا بۆ ((بیت المقدس)) و لەوێشەوە بـەرز کرایـەوە بـۆ مەلەکوتی ئاسمانەکان ، پاشان هەرلەو بەرزکردنەوەدا خـوای بالآدەسـت نوێـژی لەسەر نەتەوەکەی فەرز کرد ، کە لە رۆژێکدا (٥٠) فـەرز نوێـژ بـەجێبهێنن ، پاشان بەتکای پێغەمبەر موسا (علیه السلام) کرایە (٥) فەرز نوێژ لە رۆژێکـدا ، کە هەر بەرامبەرە لەگـەلّ (٥٠) فەرزەکـەی سـەرەتا لـە ئـەجر و پاداشـتدا ، ئەمەش بۆخۆی خەلاتێکی خودای بوو کەلەو شەوەدا کردیە دیاری بۆ نەتەوەکەی پێغەمبەری ئیسلام محمد ﷺ .

کۆی رکاتەکانی (٥) نوێژە فەرزەکە لە رۆژێکدا بەرامبەرە بە (١٧) رکات .

٢ بەیانی ، ٤ نیوەرۆ ، ٤ عەصر ، ٣ مەغریب ، ٤ عیشاء

کەکۆی هەر پێنج یان هاوتایە بە (١٧) رکات :

٢ + ٤ + ٤ + ٣ + ٤ = ١٧

سوورەتی (الاسراء) حەڤدەهەم (١٧) سـوورەتە لـە قورئـانی پـیرۆزدا ! ، وە خودای گەورە لە باسی نوێژدا دەفەرموێت :

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغْسِلُوا۟ وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى ٱلْمَرَافِقِ وَٱمْسَحُوا۟ بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى ٱلْكَعْبَيْنِ ﴾ المائدة: ٦

ئەم ئایەتە پیرۆزەی سوورەتی (المائده) کە باس لە نوێژ و چۆنێتی دەست نوێژ گرتن دەکات ، کۆی وشەکانی لە (١٧) وشە پێك هاتووە !!

خودای بالآدەست لە سوورەتێکی دیکەدا لە باسی نوێژ و زەکات و کاری باشەدا دەفەرموێت : ﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾ ﴾ البقرة: ١١٠

ئەم ئایەتەی پیرۆزە کە لە باسی نوێژ دەدوێت بەهەمان شێوە لە (١٧) وشە پێك هاتووە .

هەروەها لە باسی نوێژدا خودای بالآدەست لە ئایەتێکی دیکەدا دەفەرموێت :

﴿ يَـٰبُنَىَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأْمُرْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿١٧﴾ ﴾ لقمان: ١٧

لەم ئایەتە پیرۆزەدا خودای گەورە لە زاری (لوقمانی حەکیم) ەوە دەفەرموێت کاتێك ئامۆژگاری کورەکەی دەکات بۆ ئەنجام دانی نوێژ و کاری چاکە ، و ئارام گرتن ، ئەم ئایەتە پیرۆزە دونهێنی گەورەی تیدایە ، یەکەمیان ژمارەی ئەم ئایەتە لە سوورەتی لوقماندا حەڤدەیە (١٧) ، هەروەها لە (١٧) وشە پێك هاتووە !!.

❀ ❀ ❀

کەعبەی پیرۆز

٩

ژمارە (٣٧) لەقورئانی پیرۆزدا

کەعبەی پیرۆز شێوەیەکی چوار گۆشەی وەرگرتووە ، کە بەرزییەکەی (١٥) مەترە و پانی ئەو باڵەی بەردە ڕەشەکەی تێدایە لە بەرامبەردا (١٠) بە (١٠) مەترە ، ئەو لایەش کە دەرگاکەی تێدایە (١٢) بە (١٢) مەترە ، لە دەرەوەش دیوارێك دەوری داوە کە بەرزییەکەی (٢٣ / سم) ٥ ، و پانییەکەشی (٣٠ / سم) ٥ ، کە ناودەبرێت بە ((الشاذوران)) ، کە لەڕاستی دا ئەو ((الشاذوران)) ٥ ، بنەرەتی (بیت) بوو ، بەڵام قورەیش وازیان لێهێنابوو.

لە ئەنجامدا کۆی ژمارەی پێوانەی دیوارەکانی کەعبەی پیرۆز دەکاتە : ٣٧

١٥ + ١٠ + ١٢ = / ٣٧ /

((وێنەیەکی ژمارەی پێوانەی دیوارەکانی کەعبەی پیرۆز))

کێشەی بەردە ڕەشەکەی کەعبەی پیرۆز ، کە لەپێش وەحی دا ڕوویدا ، بڕیارێکی خودای بوو کە پێغەمبەر ﷺ ، بوویە بەژدار لە ناوبژیوانی یەکەی

نێوان هۆزەکانی قورەیش ، کـە بوویـە زیـاتر مایـەی چەسـپاندنی ئەمەکـداری و ڕاستی و دروستی پێغەمبەرایەتی پێشەوا محمد ﷺ .

لە گرنگی یەکانی ژمارە حەوت ئەوە بەدی دەکرێت ، خودای بالآدەسـت (٧) بەرگ ئاسمان و (٧) بەرگ زەوی و ، (٧) تەوافی بەدەوری کەعبەی پـیرۆزدا لەسەر مان داناوە ، وە (٥) نوێـژی لـە ڕۆژێکـدا لەسـەر مـان فـەرز کـردوە ، کەلەسەر (٧) ئەندامی لاشە بەجێیان دەگەیەنین .

خودای بالآدەست لـە سوورەتی ((الحجر)) دا دەفەرموێت :

﴿ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ سَبْعًا مِّنَ ٱلْمَثَانِى وَٱلْقُرْءَانَ ٱلْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾ ﴾ الحجر: ٨٧

واتە : ((وەبێ گومان ئێمە حەوت ئایەتەکەی سوورەتی ((الفاتحـە)) کـە چـەند جارێك لـە نوێـژدا دەخوێنرێتـەوە و دوپـات دەکرێتـەوە ، وەهـەر ئـەم قورئانـە گەورەیەشمان پێدایت ، کە تەواو کەری گـشت کتێبـە ئاسمانییەکانـە ، وە هـەموو هەواڵ و بڕیارێکی گرنگی تێدایە)) .

ژمارەی وشەکانی ئەم ئایەتـە لـە حـەوت (٧) وشـە پێـك هـاتوون ، هـەروەها ژمارەی پیتەکانیشی لە (٣٧) پیت پێك هاتووە ، هەروەك زانایان دەفەرموون ((سبع المثانی)) سوورەتی ((الفاتحە)) یە .

وەژمارە (٣٧) پلەی نمرەی حەرارەتی ئاسـایی مرۆڤـە ، پلـەی خـوێنی مرۆڤـی ئاسایی (٣٧) پلەیە ، ئەم هاوسەنگی یە لە نێوان ڕەهەندەکانی کەعبەی پـیرۆز و هاوسەنگی نمرەی حەرارەی خوێنی مرۆڤ و لاشەی بریتیە لە ئاوێتە بوونی

گەرمای لەش و خوێنی مرۆڤ بەزەوییەوە ، وەتوانستی پەیوەستی خوا پەرستی بۆ خودای تاك و تەنیا لەم زەوییەدا و بەدەوری کەعبەی پیرۆزی خودادا ، شوێنی ڕەوانە کردنی پێشەوامان محمد ﷺ ، لە مەککەی پیرۆز بووە .

ئەوەی کەوا ئەو پەیوەستی یە خودای یە زیاتر چەسپاوتر دەکات ، دەبینین کە لای خواروی دیواری کەعبەی پیرۆز نێو دەبرێت بە ((الشاذوران)) ، کە بەرزاییەکەی (٢٣/ سم) ە ، وەئەم ژمارە یەکسانە بە ژمارەی ئەوڕەنگە سروشتی یانەی کە لە خوێنی مرۆڤدایە ، وەئەم پەیوەستی یانە بە هێزێکی موگناتیسی خودای بەڕێوە دەچێت .

بۆیە دەبینین ئەو کەسانەی دەچنە هەردوو مەراسیمی (حەج و عەمرە) ، بەشێوازێك پەیوەست دەبن پێوەی ، کە هەموو کات تامەزرۆی گەڕانەوە دەکەن بۆ جارێك و چەندەها جاری دیکە .

ژمارە / ٣٧ / لە هەردوو ژمارەی فەلەکی (٢٨) و (٩) پێك هاتووە ، کە ژمارە (٢٨) ژمارەی سوری مانگە و ، ژمارە (٩) جیاوازی نێوان هەردوو ڕۆژمێری هەیڤی و هەتاوی یە ، هەموو / ٣٠٠ / ساڵ جارێك ، واتە ٢٨ + ٩ = ٣٧ ، کەواتایی ئەم ژمارەش لە ئایەتی (٣٧) ی سووەی (ابراهیم) دا دەبینین ، کە لەخودای گەورە داوا دەکات خێزانەکەی و کوڕەکەی لە کەعبەی پیرۆز نیشتەجێ بکات :

﴿ رَبَّنَآ إِنِّيٓ أَسۡكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيۡرِ ذِي زَرۡعٍ عِندَ بَيۡتِكَ ٱلۡمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجۡعَلۡ أَفۡـِٔدَةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهۡوِيٓ إِلَيۡهِمۡ وَٱرۡزُقۡهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمۡ يَشۡكُرُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾ إبراهيم: ٣٧ ﴾

واتە ((ئەی پەروەردگارمان ! بێ گومان من یەکێ لە منالەکانم (ئیسماعیل) ی کورم دانا و جێهێشت ، لە شیوو دۆڵێکی وشك و بێ دەرامەت ، لای ماڵە پیرۆز و بەڕێزەکەی خۆت لە مەککەدا ، ئەی پەروەردگاری ئێمە ! بۆ ئەوەی لەوێ بە ڕێك و پێکی نوێژەکانیان بکەن و بێتاقەت نەبن ، دەسا تۆش دڵی خەڵکێك ڕابکێشە بۆ لایان ، تا بەدڵ خۆشیان بوێن ، و لەو دۆڵ و شیوەدا میوەجات و ڕزق و ڕۆزییان بدەرێ ، تا بەڵکو بەباشی خوا پەرستی و سوپاس گوزاری تۆ بکەن)).

نهێنییەکانی
تەوافی کەعبەی پیرۆز
لەژێر ڕۆشنایی ئیعجازی ژمارەیدا

بێ گومان تەوافی کەعبەی پیرۆز پاداشتێکی گەورەی هەیە و ڕازیبوونی خودای بالأدەستە ، بۆ هەرکەس کە پێی ڕابگات لەبەر ڕەزای خودا ، ئەگەر ئێمە بڕۆینە نێو ژمارە \٦٠\ ، کەژمارەیەکی قورئانی یە و خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ المجادلة: ٤﴾ ، قورئانی پیرۆز لە (٦٠) حیزب پێك هاتووە ، هەروەها ژمارەیەکی زەمەنیشە ، (٦٠) خولەك لە کاتژمێرێکدا ، (٦٠) سانیە لە خولەکێکدا ، (٦٠) میل لە کاتژمێرێکدا ، کە بێ گومان ژمارە (٦٠) گرنگی یەکی زۆری هەیە لە ژیانی ڕۆژانەماندا .

لێرەدا ژمارە \٦٠\ دابەش دەکەین بەسەر ژمارەی پێوانەی دیوارەکانی کەعبەی پیرۆزدا :

\٦٠\

٦٠ ÷ ١٥ = ٤

٦٠ ÷ ١٢ = ٥ ——— ٤ × ٥ = ٢٠

٦٠ ÷ ١٥ = ٤

٦٠ ÷ ١٠ = ٦ ——— ٤ × ٦ = ٢٤

٦٠ ÷ ١٢ = ٥

٦٠ ÷ ١٠ = ٦ ——— ٥ × ٦ = ٣٠

پاشان ئەگەر ژمارە \ ٦٠ \ دابەش بکەین بەسەر هەردوو ژمارە (٢٠) و (٣٠) دا دەبینین :

٦٠ ÷ ٢٠ = ٣

٦٠ ÷ ٣٠ = ٢ ——— ٢ × ٣ = ٦

پاشان ئەگەر ژمارەی ئەم چوار شیکارییە بدەین لەیەك ، سەرەنجام دەبینین :

٢٠ × ٢٤ × ٣٠ × ٦ = ٨٦٤٠٠

ژمارە (٨٦٤٠٠) ژمارەی سانیەکانی (٢٤) کاتژمێرە ، واتە ڕۆژێکی تەواو .
پاشان ٨٦٤٠٠ ÷ ٦٠ (ژمارەی خولەکەکانی کاتژمێرێك) = ١٤٤٠ خولەك لە \ ٢٤ \ کاتژمێردا.

هەروەها ١٤٤٠ ÷ ٦٠ = ٢٤ کاتژمێر !!
پاشان ٢٤ × ٣٦٠ = ٨٦٤٠ کاتژمێر لە ساڵێکی فەلەکیدا !

بۆ زیاتر :

١٢ + ١٢ = ٢٤ مەتر كۆی هەردوو دیواری ڕوی یەكی كەعبەی پیرۆز

١٠ + ١٠ = ٢٠ مەتر كۆی هەردوو دیواری ڕوی یەكی كەعبەی پیرۆز

١٥ + ١٥ + ١٥ + ١٥ = ٦٠ مەتر كۆی ژمارەی پێوانەی بەرزی هەر چوار دیواری كەعبەی پیرۆز .

٦٠ ÷ ٢ = ٣٠ جیاوازی دوری هەردوو لایەك .

پاشان ٢٤ × ٢٠ × ٣٠ = ١٤٤٠٠

(١٤٤٠٠) یەكسانە بە كۆی ژمارەی خولەكەكانی \ ١٠ \ ڕۆژ !!!

ئەمەش ئەنجامی \ ١٠ \ ڕۆژی یا خود \ ١٠ \ شەوەكەی سەرەتایی مەراسیمی حەجی پیرۆزە ، كەخودای بالاّ دەست دەفەرموویت : ﴿ وَٱلْفَجْرِ ۝١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢ ﴾ الفجر: ١ – ٢ ﴿

(دە) شەوە موبارەكەكەی مەراسیمی حەج دەكەوێتە سەرەتایی مانگی (ذی الحجة) وە ، كەسەرەتایی دەست پێكردنی مەراسیمی حەجی پیرۆزە ((عشر ذی الحجة)) !!

ژمارە (۳۳) و
پێغەمبەر عیسی (علیه السلام)
لەقورئانی پیرۆزدا

عن ابی هریرة – رضی الله عنه – : (ان رسول الله ﷺ قال : لله تسعة وتسعون اسماً الا واحداً لا يحفظها احد الا دخل الجنة وهو وتر و يحيب الوتر).[1]

لە ئەبوو هورەیرە وە – ڕەزای خوای لێبێت – لە پێغەمبەری خوداوە دەگێڕێتەوە ﷺ : ((خودا نەوەد و نۆ (۹۹) ناوی هەیە ، لەسەد یەك کەم ، هەرکەس لەبەریان بکات دەچێتە بەهەشتەوە ، وە خوای گەورە تاکە و تاکی پێخۆشە)) .

بێ گومان ژمارە \ ۹۹ \ لە پاشماوەکانی ژمارە \ ۳۳ \ یە !

۳۳ × ۳ = ۹۹ ناوەکانی خودای بالآدەست !

لە قورئانی پیرۆزدا دوو سورەتمان هەیە ، کەهەر یەکیان لە (۹۹) پیت پێك هاتووە ، سوورە (الناس) و (النصر)!![2]

کەسوورەتی (الناس) لە قورئانی پیرۆزدا کۆتا سوورەتە ، وەهەروەها سوورەتی (النصر) یش کۆتا سوورەتە کە دابەزی بۆسەر پێغەمبەر ﷺ.

پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – بەیەکێ لە نیشانەکانی هاتنی دوارۆژ ناسراوە ، کە بەتەمەنی \ ۳۳ \ سالّی بەرز کرایەوە بۆ ئاسمان !

---

[1] اخرجه البخاری :فی کتاب الدعوات (٦٤١٠)، ومسلم فی کتاب الذکر والدعاء (٣٦٧٧) .

[2] ئیمامی موسلیم دەفەرموێت : سوورەتی (النصر) تەنها سوورەتێکە هەمووی پێکەوە بە جارێك نازڵ بوربێت ، وەلەبەر گەورەی و فەزلّی بە (چوار) یەکی قورئان دادەنرێت ، هەروەها ئیمامی موسلیم بە کۆتا سوورەتی قورئانی داناوە ، وەهەروەها بە هێمایی کۆچی دوایی پێغەمبەریشی دانا ﷺ ، هەروەك ئیمامی بوخاریش فەرموویەتی .

خودای بالادەست لەهەر چوار ئایەتی (٣٠ ، ٣١ ، ٣٢ ، ٣٣) ی سوورەتی (مریەم) دا لە باسی پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – دا دەفەرموێت :

١. ﴿ قَالَ إِنِّي عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰنِيَ ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ ﴾ [1]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨

٢. ﴿ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَٰنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴾ [2]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠

٣. ﴿ وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ ﴾ [3]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦

٤. ﴿ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ﴾ [4]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

ئەنجامی یەك :

ئەگەر ژمارەی هەر چوار ئایەتەکە کۆبکەینەوە دەبینین کە :

٨ + ١٠ + ٦ + ٩ = \ ٣٣ \ وشە !!

ئایەتی (٣٣) لە سوورەتەکە باسی لە دایك بوون و مردنی پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – دەکات و دەفەرموێت :

﴿ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ﴾ مریم (٣٣)

پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – تەمەنی (٣٣) ساڵ بوو کاتێك بەرز کرایەوە بۆ ئاسمان ، وەهەروەها ژمارەی ئایەتەکەش (٣٣) یە !

---

[1] سوورەتی مریم (٣٠) + ٢ سوورەتی مریم (٣١) +٣ سوورەتی مریم (٣٢) + ٤سوورەتی مریم(٣٣)

هەروەها لە هەرسێ ئایەتی (٣٤ ، ٣٥ ، ٣٦) ی سوورەتی (مریم) دا دەبینین کە خوادای بالآدەست دەفەرموێت :

١. ﴿ ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ ٱلْحَقِّ ٱلَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾ ﴾[1]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

٢. ﴿ مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ ۖ سُبْحَٰنَهُۥٓ ۚ إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤

كُن فَيَكُونُ ﴾

١٥ ١٦

٣. ﴿ وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾ ﴾

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨

<u>ئەنجامی دوو</u> : کۆی ژمارەی هەرسێ ئایەتی (٣٤ ، ٣٥ ، ٣٦) ی سوورەتی (مریم) لە \ ٣٣ \ وشە پێك هاتووە !!

٩ + ١٦ + ٨ = \ ٣٣ \ وشە !!

هەروەها لە پێنج ئایەتی دیکەی (٨٢ ، ٨٣ ، ٨٤ ، ٨٥ ، ٨٦) ی سوورەتی (مریم) دا دەفەرموێت :

١. ﴿ كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾ ﴾مریم ٨٢

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦

---

[1] سوورەتی مریم (٣٤) + ٢ سوورەتی مریم (٣٥) + ٣ سوورەتی مریم (٣٦) .

٢. ﴿ أَلَمْ تَرَ أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾ ﴾٨٣

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

٣. ﴿ فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾ ﴾ مريم ٨٤

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧

٤. ﴿ يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ إِلَى ٱلرَّحْمَـٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ ﴾ مريم ٨٥

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦

٥. ﴿ وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾ ﴾ مريم ٨٦

١ ٢ ٣ ٤ ٥

ئەنجامی سێ : کۆی ژمارەی وشەکانی هەر پێنج ئایەتەکەی سوورەتی (مریم) لە (٣٣) وشە پێك هاتووە !!

٦ + ٩ + ٧ + ٦ + ٥ = \ ٣٣ \ وشە !!

هەروەها کۆی ژمارەی پیتەکانی ئایەتی (٨٢) لە (٣٣) پیت پێك هاتووە !!

﴿ كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾ ﴾

٣ + ٧ + ٨ + ٧ + ٥ + ٣ = \ ٣٣ \ پیت !!

خودای بالادەست لە سوورەتی (المائدە) دا و لەهەر سێ ئایەتی (٧٢ ، ٧٣ ، ٧٤) باسی مەسیح دەکات و دەفەرمووێت :

﴿ لَقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ ٱلْمَسِيحُ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۖ إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٢﴾ ﴾ المائده (٧٢)

ئايەتی (٧٢) لە سوورەتی المائده لە \ ٣٣ \ وشە پێك هاتووە ...!

﴿ لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۚ وَإِن لَّمْ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾ ﴾

ئايەتی (٧٣) لە سوورەتەكە لە (٢٥) وشە پێك هاتووە .

وەلەئايەتی (٧٤) یشدا دەفەرموێت :

﴿ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٤﴾ ﴾ ٧٤

ئايەتی (٧٣) لە سوورەتی (المائده) لە (٢٥) وشە پێك هاتووە ، هەروەها ئايەتی (٧٤) یش لە سوورەتەكە لە (٨) وشە پێك هاتووە ، كە كۆی هەردووكیان دەكاتە \ ٣٣ \وشە ..!

٢٥ + ٨ = ٣٣ وشە !

پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – بانگەوازی خەڵكی دەكات بۆ خودا پەرستی و دووركەوتنەوە لە شرك و بێ باوەڕی ، كە دەفەرموێت : ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾ ﴾ آل عمران : ٥١

ئەم ئايەتە پیرۆزەی سوورەتی (آل عمران) لە \ ٣٣ \ پیت پێك هاتووە ...!

خودای باڵادەست لە ئايەتی (٥٧) یی سوورەتی (الزخرف) دا لەبارەی پێغەمبەر عیسی كوڕی مەریەم – علیه السلام – دەفەرموێت :

﴿ ۞ وَلَمَّا ضُرِبَ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوۡمُكَ مِنۡهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ ﴾الزخرف٥٧

دەبینین بەهەمان شێوە ئەم ئایەتەی سوورەتی (الزخرف) لە \ ٣٣ \ پیت پێك هاتووە !

پێغەمبەر عیسی – علیه السلام – لەتەمەنی \ ٣٣ \ ساڵیدا بوو خودای باڵادەست بەرزی کردەوە بۆ ئاسمان ، پاشان لە کۆتا زەماندا دەینێرێتەوە بۆ زەوی و خاچ (صەلیب) دەشکێنێ و بەراز ناهێڵێ و (بیت المقدس) ڕزگار دەکات و (دەجال) یش لەناو دەبات ، وە بۆچونو گوتەکانی یەهود بەدرۆ دەخاتەوە کەدەیان گوت ئێمە عیسامان کوشت و لەناومان برد ، بەڵکو خودا بەرزی کردەوە تابیکاتە نیشانەیەك بۆ دوا ڕۆژ ...

دانیشتووانی بەهەشت لەتەمەنی (٣٣) ساڵیدان ، واتە بەتەمەنی لاوی دەچنە بەهەشت .

لەئەبوو هورەیرەوە – ڕەزای خوای لێبێت – لە پێغەمبەری خودا وە ﷺ فەرموویەتی : ((والذی نفسی بیدی لیوشكن ان ینزل فیكم ابن مریم حكماً عدلا فیكسر الصلیب ویقتل الخنزیر و یضَعَ الجزیة ویفیض المال حتی لا یقبله احد حتی السجدة الواحدة خیرٌ من الدنیا وما علیها)) [1]

واتە : ((سوێندم بەوەی گیانی منی بەدەستە ، خەریکە کوڕەکەی مەریەم – علیه السلام – بێتە خوارەوە بۆ ناوتان و ئەوسا ببێتە دادوەرێکی دادگەر و داد پەروەر ، خاچ (صەلیب) بشکێنێ و بەراز نەهێڵێ و سەرانە هەڵبگرێ و ژیان و

---

[1] اخرجه الحدیث البخاری فی (صحیحه) كتاب البیوع باب (١٠٢) وكتاب المظالم والانبیاء [باب \ ٤٩] . .

بژێویش ئەوەندە زۆر ببێ کەسێك نەبێت شتێك لە کەسێکی تر وەربگرێت ، هەتا تەنها سووژدەیەك بۆ خودا بردن لە گشت دونیا چاکتر دەبێت)) .

پاشان ئەبوو هورەیرە فەرمووی ئەم ئایەتەی خودای بالآدەست بخوێنن کەدەفەرمووێت : ﴿ وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾ ﴾ النساء: ١٥٩

واتە ((کاتێك عیسی – علیه السلام – لە ئاسمان دێتە خواریّ گشت خاوەن کتێبەکان بەر لەمەرگی – عیسا – بڕوای پیّ دێنن)).

ساڵی هەیڤی (١٢) مانگە
لە قورئانی پیرۆزدا

﴿ إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثۡنَا عَشَرَ شَهۡرٗا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوۡمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ مِنۡهَآ أَرۡبَعَةٌ حُرُمٞۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُۚ فَلَا تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ وَقَٰتِلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ كَآفَّةٗ كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ كَآفَّةٗۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾ ﴾ التوبة:٣٦ ﴾

ئیعجازی ژمارەیی لەم ئایەتە پیرۆزەدا :

ژمارەی ئەم ئایەتە (٣٦)ە لە سوورەتی (التوبه) دا ، وەژمارەی وشەکانی ئەم ئایەتە لە (٣٦) وشە پێك هاتووە ، هەروەها ژمارەی سوورەتی (التوبه) لە قورئانی پیرۆزدا (٩) یە ، واتە نۆیەم سوورەتی قورئانی پیرۆزە .

ئەگەر بێین لێکدانەوەیەکی ژمارەیی بکەین لەم ئایەتە پیرۆزەدا موعجیزەیەکی خودایی دەبینین لەم (٣٦) وشەیەدا :

١٢٩٦ = ٣٦ × ٣٦

ئەگەر ئەم ژمارە دابەش بکەین بەسەر ژمارە (١٢) دا ، کەلەم ئایەتە پیرۆزەدا ژمارە (١٢) هاتووە : ﴿ إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثۡنَا عَشَرَ شَهۡرٗا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ ﴾ التوبه (٣٦)

ئەم ئایەتە پیرۆزە باس لەمانگی هەیڤی دەکات و دەفەرموێت : ﴿ ژمارەی مانگەکانیشی لە (لوحل المحفوظ) دا بە دوازدە مانگ دانا ﴾ .

واتــه ئەگــەر ژمــاره (١٢٩٦) دابــەش بکــەین بەســەر (١٢) مانگەکــەی ساڵدا دەبینین :

١٢٩٦ ÷ ١٢ = ١٠٨ ، وە ژمــــاره (١٠٨) کــــۆی هەرســـێ ژمارەکەی دەکاتە : ٨ + ٠ + ١ = ٩ ، پاشان ئەگەر ژماره ١٠٨ ÷ ٩ دەکاتە ١٢ ، واتە کۆی هەر دوازدە مانگەکەی ســاڵ ﴿ٱثۡنَا عَشَرَ شَهۡرٗا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ !!

هەروەها وشەی (الشهر) (١٢) جار دووباره بۆتەوە لە قوورئانی پیرۆزدا!!

هەروەها خودای گەورە لە قورئانی پیرۆزدا باسی (٤) مانگە حەرامەکە دەکات و دەفــــــەرمووێت : ﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ زِيَادَةٞ فِي ٱلۡكُفۡرِۖ يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُحِلُّونَهُۥ عَامٗا وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامٗا لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُۚ زُيِّنَ لَهُمۡ سُوٓءُ أَعۡمَٰلِهِمۡۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٣٧﴾ التوبة: ٣٧

واتە : ((بێ گومان ڕاگوێزان و دواخستنی حورمەتی مانگێك بۆ مانگێکی تــر ، زیاد کردنە لە کوفر و خوانەناسی ، ئەو بێ باوەڕانەی پێ گــومڕا دەکرێــت کــە ساڵی شەڕ لە مانگە قەدەغە کراوەکانــدا حــەلاڵ دەکــەن و ســاڵێکیش یاســاغی دەکەن ، هەتا بەو کارەیان ژمارەی ئەو چوار مانگە کە خوا شــەڕی تێــدا یاســاغ کردون لەگەڵ مانگە حەلاڵەکاندا بەرامبەر بکەنەوە)).

هەیڤ و هەتاو و شەو و ڕۆژ
لە قورئانی پیرۆزدا

هەروەك دەزانین جیاوازی نێوان هەردوو ساڵی (هەیڤی و هەتاوی) (١١) ڕۆژە بۆ هەر (١) ساڵ جارێك[1] ، وە (٩) سالیشّ بۆ هەر (٣٠٠) ساڵێك ، واتە (١١ × ٣٠٠ = ٣٣٠٠) پاشان (٣٣٠٠ ÷ ٣٦٥ = ٩)
خودای گەورە هەڵمان دەنێ کەکار بە ڕۆژمێری (هەیڤی) بکەین ، هەروەك ئاماژەی پێکردووە لە سوورەتی (التوبە) دا ، ئایەتی (٣٦) ، پاشان ئەگەر تێڕامان بکەین لە چەند ئایەتێکی قورئانیدا کەباس لە (هەیڤ و هەتاو) و دیاردەی (شەو و ڕۆژ) دەکات ، چەند ئیعجازێکی گرنگ لە هەردوو ژمارە (١١) و (٩) دا دەبینین :
خودای باڵادەست دەفەرموێت :

﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ ﴾[2]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

ئەم ئایەتە پیرۆزە باس لە هەیڤ و هەتاو شەو ڕۆژ دەکات ، کە لە (٩) وشە پێك هاتووە ، وە ژمارە (٩) جیاوازی نێوان هەردوو ڕۆژمێری هەیڤی و هەتاوی یە ، واتە هەموو (٣٠٠) ساڵێکی هەتاوی بەرامبەرە بە (٣٠٩) ساڵی هەیڤی ، هەروەك لە سوورەتی (الکهف) دا باسی لێوە کراوە .

---

[1] واتە هەموو ساڵێکی هەتاوی دەکاتە (٣٦٤ تا ٣٦٥) ڕۆژ ، بەلام هەر ساڵێکی هەیڤی بەرامبەرە بە (٣٥٤) ڕۆژ ، واتە ساڵی هەیڤی کەمترە لە هەتاوی بە (١١) ڕۆژ .

[2] سوورەتی ابراهیم (٣٣)

ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ ئایەتەکە و لە وشەی (١) وە تا وشەی (٥) ، واتە :
﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ﴾ ، ئەم بەشەی ئایەتی (٣٣) لە (٥) وشە پێك هاتووە ، کەباس لە (هەیف و هەتاو) دەکات ، وە ئەم (٥) وشە لە (٢٤) پیت پێك هاتووە ، هەروەك دەزانین کە شەو ڕۆژێك یەکسانە بە (٢٤) کاتژمێر ، پاشان خودای گەورە دەفەرموێت : ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتٌۢ بِأَمْرِهِۦٓ﴾ [1]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩

دەبینین بەشێك لەم ئایەتە پیرۆزە لە (٩) وشە پێك هاتووە ، کەباس لە (شەو و ڕۆژ) و(هەیف و هەتاو) دەکات .
هەروەها خودای بالآدەست لە بارەی هەیف و هەتاو دەفەرموێت :
﴿وَهُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ كُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾﴾ [2]

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١

هەروەها ئەم ئایەتەش باس لە شەو و ڕۆژ و هەیف و هەتاو دەکات و لە (١١) وشە پێك هاتووە ، وەك زانیمان جیاوازی نێوان هەردوو ساڵی هەیفی و هەتاوی (١١) ڕۆژە ... سبحان الله ..!
هەروەها خودای بالآدەست لە ئایەتێکی دیکەدا دەفەرموێت :
﴿ تَبَارَكَ ٱلَّذِى جَعَلَ فِى ٱلسَّمَآءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجًا وَقَمَرًا مُّنِيرًا ﴿٦١﴾﴾ [3]

---

[1] سوورەتی النحل (١٢)
[2] سوورەتی الانبیاء (٣٣)
[3] سوورەتی الفرقان (٦١)

١١ ١٠ ٩ ٨ ٧ ٦ ٥ ٤ ٣ ٢ ١

ئەم ئایەتە پیرۆزە بەیەکەوە باس لە هەیف و هەتاو و سوودەکانیان دەکات ، بەهەمان جۆر ئەم ئایەتەش لە (١١) وشە پێك هاتووە

هەروەها خودای بالآدەست لە ئایەتێکی دیکەدا دەفەرموێت :

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُوْلِي ٱلْأَلْبَٰبِ ﴾[1]

١١ ١٠ ٩ ٨ ٧ ٦ ٥ ٤ ٣ ٢ ١

بەهەمان جۆر دەبینین ئەم ئایەتە پیرۆزەش باس لە شەو و ڕۆژ دەکات ، کە لە (١١) وشە پێك هاتووە ...

هەروەها هەردوو وشەی (الیل و النهار) – شەو و ڕۆژ – لە (١١) پیت پێك هاتووە ، وە هەروەها هەردوو وشەی (الشمس والقمر) – هەیف و هەتاو – یش لە (١١) پیت پێك هاتووە !

[1] سوورەتی آل عمران (١٩٠)

ژمارە (٩) و سوورەتی
(الكهف)

چیرۆکی (اصحاب الكهف) لە قورئانی پیرۆزدا لـە سـوورەتی (الكهـف) دا باسـکراوە ، ئـەم چـیرۆکەش لـە ئایـەتی (٩) وە دەسـتپیّ دەکـات ، خـودای بالآدەست لەم چیرۆکەدا زەنگێکی ئاگادار کەرەوە نیشانی موسـولمانان دەدات ، کە کۆمەلێك لە (لاوان – فتیە) ی باوەڕدار بە خودای تاك و تەنیا دژی بت و شیرك و زولم و ستەم وەستانەوە و پەنایان بردە بەر خـودای گـەورە و ڕویـان کردە ئاوای (ڕەقیم) و خودای گـەورەش لـە (ئەشـکەوتە) کـەدا پـشتیوانی لێکردن و پاراستنی ، چـونکە ئەشـکەوت زۆر کـات بووەتـە جێگـای پاراسـتنی پێغەمبەران ، وەك پێغەمبەری ئیسلام ﷺ کاتێك لـە بـەر قـورەیش پـەنای بـردە بەرئەشکەوت ، بۆیە خودای گەورە لە ئایەتەکەدا دەفەرموێت :

﴿ وَإِذِ ٱعۡتَزَلۡتُمُوهُمۡ وَمَا يَعۡبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ فَأۡوُۥٓاْ إِلَى ٱلۡكَهۡفِ يَنشُرۡ لَكُمۡ رَبُّكُم مِّن رَّحۡمَتِهِۦ وَيُهَيِّئۡ لَكُم مِّنۡ أَمۡرِكُم مِّرۡفَقٗا ﴿١٦﴾ ﴾ الكهف: ١٦

لـەم چـیرۆکەدا کۆمـەلێك ئیعجـازی گـرنگ دەبیـنین کـە شـایەنی تێڕامـان و بیرکردنەوەیە ، بۆیە هەندێکی کەمان لەو نهێنی یانە باس کردووە :

خودای بالآدەست لە بارەی چیرۆکەکە دفەرموێت : ﴿ أَمۡ حَسِبۡتَ أَنَّ أَصۡحَٰبَ ٱلۡكَهۡفِ وَٱلرَّقِيمِ كَانُواْ مِنۡ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾ ﴾ الكهـف: ٩﴾

واتـە : ((ئایـا تـۆ محمـد ﷺ : پێـت وایـە کـە یـارانی ئەشـکەوت (اصحاب الكهف) و (الرقیم) لـە نـاو بەلگـەکانی ئێمـەدا شـتێکی سـەیر و

سەمەرەیە وەك ئەوان پێیان وابوو ؟! ، نەخێر ... ئەوە بۆ دەسەلآت و توانایی ئێمە شتێ نیە جێگەی سەر سوڕمان بێت ، چونکە لە بوونەوەردا گەورەتر و سەر سوڕهێن ترمان وەك – ئاسمان و زەوی – هەیە)).

پاشان لە بارەی مانەوەی – نووستنی – یارانی ئەشکەوت دەفەرموێت :

﴿ وَلَبِثُواْ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِاْئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُواْ تِسْعًا ﴿٢٥﴾ ﴾ الكهف: ٢٥

واتە : ((لە ئەشکەوتەکەدا (٣٠٠) ساڵی هەتاوی نووستن ، وە (٩) ساڵیشیان بۆ زیاد کرد ، واتە : ئەگەر بەساڵی هەتاوی حسێب بکرێت (٣٠٠) ساڵی ڕەبەق مانەوە ، خۆ ئەگەر بە ساڵی هەیڤی حسێب بکرێن (٣٠٩) ساڵ مانەوە)) .

❖ ئەم ئایەتە چوار نهێنی گەورەی هەڵگرتووە :

١. ئایەتەکە دەفەرموێت (٣٠٠) نووستن و (٩) ساڵمان بۆ زیاد کرد ، واتە ئەگەر بە ساڵی هەتاوی حسێب بکرێن (٣٠٠) ساڵ نووستن ، خۆ ئەگەر بە ساڵی هەیڤیش حسێب بکرێن ئەوا (٣٠٩) ساڵ نووستن ، لەبەر ئەوەی هەموو (٣٠٠) ساڵی هەتاوی بەرامبەرە بە (٣٠٩) ساڵی هەیڤی ، چونکە هەموو ساڵێکی هەیڤی کەمترە لە هەتاوی بە (١١) ڕۆژ ، کە ئەنجام دەکاتە : (٩) ساڵ بە (٣٠٠) ساڵەکە !!

٢. ئایەتەکە دەفەرموێت (٣٠٠) نووستن و (٩) ساڵمان بۆ زیاد کرد ، چیرۆکی (اصحاب الکهف) لە ئایەتی (٩) دەست پێدەکات و بە ئایەتی (٢٥) کە دەفەرموێت ﴿ وَلَبِثُواْ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِاْئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُواْ تِسْعًا ﴿٢٥﴾ ﴾ کۆتایی دێت ..

ئەگەر لە ئایەتی (٩) تا (٢٥) کە کۆتایی ئایەتەکەیە ژمارەی وشەکانی هەژمار بکەین دەبینین کە لە (٣٠٩) وشە پێك هاتووە !!

﴿ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾ إِذْ أَوَى
ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾
فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ لِنَعْلَمَ أَىُّ
ٱلْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا۟ أَمَدًا ﴿١٢﴾ نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ ۚ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ ءَامَنُوا۟
بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا۟ فَقَالُوا۟ رَبُّنَا رَبُّ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا ۖ لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هَٰٓؤُلَآءِ
قَوْمُنَا ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً ۖ لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ ۖ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾ وَإِذِ ٱعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ فَأْوُۥٓا۟
إِلَى ٱلْكَهْفِ يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ وَيُهَيِّئْ لَكُم مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا ﴿١٦﴾ ۞ وَتَرَى
ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ
ٱلشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ ۗ مَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن
يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ
ٱلْيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُم بَٰسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِٱلْوَصِيدِ ۚ لَوِ ٱطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ
مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾ وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوا۟ بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ
قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوا۟ لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۚ قَالُوا۟ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ

فَٱبْعَثُوٓاْ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِۦٓ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ فَلْيَنظُرْ أَيُّهَآ أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾ إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُواْ عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ وَلَن تُفْلِحُوٓاْ إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾ وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓاْ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَآ إِذْ يَتَنَٰزَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ ۖ فَقَالُواْ ٱبْنُواْ عَلَيْهِم بُنْيَٰنًا ۖ رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ۚ قَالَ ٱلَّذِينَ غَلَبُواْ عَلَىٰٓ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلَٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًۢا بِٱلْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً ظَٰهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْىْءٍ إِنِّى فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ وَٱذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰٓ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّى لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُواْ فِى كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِاْئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُواْ تِسْعًا ﴿٢٥﴾ ﴾[1]

کۆی ژمارەی وشەکانی هەر (١٦) ئایەتەکە لە (٣٠٩) وشە پێك هاتووە !

٣. ژمارەی سوورەتی (الکهف) لە قورئانی پیرۆزدا (١٨) یە ، واتە هەژدەهەم سوورەتە لە قورئانی پیرۆزدا ، ژمارە (١٨) لە پاشماوەکانی ژمارە (٩) یە ، واتە ژمارەکانی (١٨) دەکاتە : (٨ + ١ = ٩) دەکاتە (٩) ، هەروەها ئایەتەکە دەفەرموێت : ﴿وَٱزْدَادُواْ تِسْعًا ﴾ !

---

[1] سوورەتی (الکهف) ئایەتی (٩) تا (٢٥) .

٤. ژماره پیتەکانی کۆتا ئایەت کە دەفەرموویت ﴿ وَلَبِثُواْ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِاْئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُواْ تِسْعًا ﴿٢٥﴾ ﴾ ، لە (٣٦) پیت پێك هاتووە ، کە ژمارە (٣٦) لە پاشماوەکانی ژمارە (٩) یە ، واتە ٤ × ٩ = ٣٦ !!

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلْهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ ﴾

النجم: ٣ - ٤

دەریا و وشکانی
لە قورئانی پیرۆزدا

﴿ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ تِبْيَـٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴾ [1]

لەقورئانی پیرۆزدا وشەی (البحر – دەریا) لە (٣٢) ئایەتدا بە تاك (مفرد) ی هاتووە ، هەروەها لە پێكهاتووە كانیشی (بحر ، البحران ، البحرين ، البحار ، ابحر ، بحيره) ٤٢ جار هاتووە ، بەلاَم بەتەنها وشەی (البحر) (٣٢) جار هاتووە ، هەروەها پێچەوانەكەشی (البر – وشكانی) – ١٣ جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا .

ئەگەر سەرنجێك لەم دوو ژمارە بدەین و شیكاریان بكەین ئەوا دوو موعجیزەمان دەست دەكەوێت :

ئەگەر وشەی (البحر) لەگەڵ (البر) دا كۆبكەینەوە ، واتە : ٣٢ + ١٣ = ٤٥ جار ، پاشان ئەگەر ژمارەی وشەی (البحر) بەسەر ژمارە (٤٥) دا دابەش بكەین ئەنجام دەبینین :

٣٢ ÷ ٤٥ = ٧١,١١١١١١١١١١٪

رێژەی ئاو لەسەر ڕوی زەویدا .

[1] سوورەتی النحل (٨٩)

١٣ ÷ ٤٥ = ٢٨,٨٨٨٨٨٨٨٨٨٨٨٩٪

ڕێژەی وشکانی لەسەر ڕوی زەویدا

لێرەدا دەبینین کە ڕێژەی ئـاو لـە زەویـدا دەکاتـە ٧١٪ ، وەهـەروەها ڕێـژەی وشکانیش دەکاتە نزیکـەی ٢٩٪ ، پاشـان ئەگـەر سـەیری سەرچـاوەی فـەزای ئەمریکی (NASA) بکەین دەبینین ئەوانیش ڕێژەی ئـاو و وشـکانی یـان وەك قورئان نیشان داوە لە زەویدا ، واتە ڕێژەی ئاو ٧١٪ ، وە ڕێژەی وشکانی ٢٩٪ کە کۆی هەردووکیان ١٠٠٪ ی ڕێژەی پێك هاتەی گۆی زەوی پێك دەهێنن ، بە ڕاستی قورئان موعجیزەیە ، کتێبێك پێش (١٤٠٠) ساڵ لەمەوبەر ڕاستی یەك باس دەکات بەڵام زانستی ئەمڕۆ تازە پەی بەو ڕاستی یە دەبات !

ناوەکانی خودا و ژمارەیان
لە قورئانی پیرۆزدا

﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَـٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ ﴾.[1]

ناوی خودا ﷻ لە کتێبە پیرۆزەکەیدا " ٢٦٩٩ " جار دووبارە بۆتەوە ، ئەم ژمارەش دابەش ناکرێت بەسەر هیچ ژمارەیەکدا تەنها ژمارە (یەك) نەبێت ، ئەمش بەڵگەیە لەسەر تاك و تەنیایی زاتی خودا ، ناوی پیرۆزی خودا ﷻ ٢٦٩٩ جار هاتووە لە قورئانی پیرۆزدا ، کە کۆتایی ئەم ژمارە بە (٩٩) هاتووە ، وە ناوەکانی خودا (٩٩) ناوە !!

پێغەمبەر خودا دەفەرموێت ﷺ :

عن ابی هريرة – رضی الله عنه – : (إن رسول الله ﷺ قال : لله تسعة وتسعون اسماً الا واحداً لا يحفظها احد الا دخل الجنة وهو وتر و يحيب الوتر).[2]

لە ئەبوو هورەیرە وە لە پێغەمبەری خوداوە ﷺ دەگێڕێتەوە : ((خودا نەوەد و نۆ (٩٩) ناوی هەیە ، لەسەد یەك کەم ، هەرکەس لەبەریان بکات دەچێتە بەهەشتەوە ، وە خوای گەورە تاکە و تاکی پێخۆشە)) .

لەم باسەدا ژمارەی ناوەکانی خودای باڵادەست لە ئایەتەکاندا باس دەکەین ، هەندێك ئایەت و سوورەتەکانی قورئان بە ناوەکانی خودای گەورە دەست پێ

---

[1] سوورەتی النساء (٨٢)

[2] اخرجه البخاری : فی کتاب الدعوات (٦٤١٠) ، ومسلم فی کتاب الذکر والدعاء (٣٦٧٧) .

دەکەن و کۆتاییان دێت ، وەك ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ یاخود ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ زۆری تر ..

دوو ناو لە ناوەکانی خودای بالآدەست لە قورئانی پیرۆزدا زۆر دووبارە بونەتەوە ، ئەوانیش : (الغفور) و (الرحيم).

ئەم دووناوە زۆر کات بەیەکەوە و بەسێ شێوەی جیاواز دووبارە بونەتەوە :

١. ﴿ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ ٤٩ جار دووبارە بۆتەوە لە قورئانی پیرۆزدا .

٢. ﴿ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً ﴾ ١٥ جار دووبارە بۆتەوە .

٣. ﴿ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ ٧ جار دووبارە بۆتەوە .

ئەگەر هەرسێ دەستەواژەکە کۆبکەینەوە دەکاتە : ٤٩ + ١٥ + ٧ = ٧١ جار ، ئەم ژمارە دابەش ناکرێت بەسەر هیچ ژمارەیەکدا تەنها (یەك) نەبێت ، ئەمەش لە تاك و تەنیایی خودا و بەرنامەکەیەتی .

یەکێکی دیکە لە ناوە زۆر دووبارەکانی خودا : (العَزِيزُ) و (الحَكِيمُ) .

ئەم دوو ناوەش پێکەوە بەهەمان جۆر بەیەکەوە و بەسێ شێوەی جیاواز دووبارە بونەتەوە :

١. ﴿ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ ١٣ جار دووبارە بۆتەوە .

٢. ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزاً حَكِيماً﴾ ٥ جار دووبارە بۆتەوە .

٣. ﴿ إِنَّكَ أَنتَ العَزِيزُ الحَكِيمُ ﴾ ٢٩ جار دووبارە بۆتەوە .

ئەگەر هەرسێ دەستەواژەکە کۆبکەینەوە دەکاتە : ١٣+ ٥ + ٢٩= ٤٧ ئەم ژمارە دابەش ناکرێت بەسەر هیچ ژمارەیەکدا تەنها یەك نەبێت !!

یەکێکی دیکە لە ناوە دووبارەکانی خودای گەورە (سَمِيعٌ) و (عَلِيمٌ) .

﴿ إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ بەهەرسێ شێوەکەیەوە (٤١) جار دووبارە بۆتەوە .

هەروەها هەندێك ناوی دیکەش بەهەمان جۆر دووبارە بونەتەوە.

١. ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴾ بەهەر سێ شێوەکەیەوە (٥) جاردووبارە بۆتەوە
٢. ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ بەهەرسێ شێوەکەی (٧)جار دووبارە بۆتەوە
٣. ﴿أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴾ بەهەرسێ شێوەکەیەوە (٢٩) جار دووبارە بۆتەوە
٤. ﴿ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴾ ٧ جار دووبارە بۆتەوە .
٥. ﴿ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴾ ٣ جار دووبارە بۆتەوە .
٦. ﴿ عَزِيزٌ ﴾ ٩٩ جار دووبارە بۆتەوە .
٧. ﴿ الحكيم ﴾ ٩٧ جار دووبارە بۆتەوە .
٨. ﴿ قَوِيٌّ ﴾ ١٣ جار دووبارە بۆتەوە .
٩. ﴿ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾ ٥ جار دووبارە بۆتەوە .

دەبینین قورئانی پیرۆز بە شێوەیەکی زۆر فراوان لە ناوەکانی خودای گەورە دەدوێت ، ئەگەر قورئان کتێبێکی ئاسمانی نەبوایە ئەوا خۆی لە کەموو کورتی و ناتەواویدا ون دەکرد ، قورئان گرنگی یەکی زۆر گەورەی هەیە کە بووەتە بەڵگەیەکی ڕاست بۆی ، ئەویش باس کردنی قورئانە لە هەموو بوارەکانی دونیا و دوارۆژ ، ئەگەر بەبەراورد لەگەڵ کتێب و دەستوورەکانی دیکەی دەستی مرۆڤەکاندا سەیر بکەین ، ئەوا وردەکارییەکی زۆر فراوان لە قورئانی پیرۆزدا بەدی دەکەین ، کە قورئان دەتوانێت دەستوورێك بێت بۆ دونیا و پاشان بەرنامەیەك بۆ گەیشتن بە دوارۆژ بە سەرکەوتوویی ، ئەمەیە گرنگی ، کە هەموو

بەرنامە دەستکردەکانی دونیا ناتوانێت کە ڕزگار کەربێت تەنها بۆ ژیانی دونیا جا چجایی بۆ دوا ڕۆژ .

﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا ﴾

پێغەمبەر عیسی

و

ژمارە (٢٥)

﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَ ۖ خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴾[1]

واتە : ((نموونەی دروستبونی عیساش کە جێگەی سەر سوڕمانی ئاوانەیە ، بووەتە جێگەی مشتومڕیان هەروەك نموونەی دروستبونی ئادەمە لە لای خوا ، ئەوەبوو هەر لە گڵ قاڵبی بۆرشت و شکڵی دروست کرد و پێی گووت : ببە !! خێرا ئەویش بوو ، کەوابوو حاڵی عیسی سەر سوڕهێنەرتر نی یە لە حاڵی ئادەم ، ئەگەر چی عیسی دایکی هەبوو خۆ ئادەم نە دایکی هەبوو نە باوك ، بەڵکو لەگڵ فەراهەمی هێنا ، ئیتر ئەو مشتومڕەتان لە چی یە ؟)) .

لە دایك بوونی پێغەمبەر عیسی (علیه السلام) موعجیزەیەکی خودا بوو ، هەر لە دایك بوونی و پاشان بەرز کردنەوەی بۆ ئاسمان ، کە بویە مشتومڕی یەهود ، لەسەرەتادا تۆمەتیان دەدایە پاڵ دایکی ئیمانداران مەریەم (علیه السلام) دەیان گووت مەریەم داوێن پیسە ، هەتا پێغەمبە عیسی بە باوەشي مەریەمەوە هاتە قسە و جوابی بووهتانەکانی یەهودی دایەوە ، پاشان ئەوەش هەر لە بەرز کردنەوەی بۆ ئاسمان کە یەهود دەیان گوت ئێمە عیسی مان کوشت و لەناومان برد ، نەخێر

[1] سوورەتی آل عمران (٥٩)

نەیان کوشت بەڵکو خودا بەرزی کردەوە بۆ ئاسمان هەتا لە دوا ڕۆژدا بینێرێتەوە بۆ زەوی و دەجال لەناو بەرێت ...

ئەم ئایەتە پیرۆزە کە تەفسیرمان کرد کۆمەڵێك ئیعجازی گەورەی تێدایە کە باسیان دەکەین ، ﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَ خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴾ :

لەم ئایەتە پیرۆزەدا وشەی (مثل) – وەکو – دووجار دووبارە بۆتەوە...

نهێنی ئەم باسە لەوەدایە کە : هەرچی نموونەی (ئادەم) ە وەك (عیسی) یە (علیهم السلام) لە دوو شتدا ، هەربۆیە وشەی (مثل) – نموونەی – دووجار هاتووە لە ئایەتە پیرۆزەکەدا .

هەردوو پێغەمبەر (عیسی و ئادەم) بێ باب هاتوونە بوون ، وە هەردووکیان پێغەمبەری خودا بوون .

بەڵام شتێکی گرنگ تر هەیە ، ئەویش هەردووکیان لە قورئانی پیرۆزدا بە یەکسانی باس کراون :

واتە: لێك چوون هەیە ، ئەگەر لە قورئاندا بەشوێن وشەی (عیسی) دا بگەڕێین دەبینین (٢٥) جار دووبارە بۆتەوە ، خۆئەگەر بەشوێن وشەی (ئادەم) یشدا بگەڕێین بەهەمان جۆر (٢٥) جار دووبارە بۆتەوە !

موعجیزەی ژمارە – ٧ –

هەردوو ناوی (عیسی) و (ئادەم) لە هیچ ئایەتێکدا کۆنەبونەتەوە لە قورئانی پیرۆزدا تەنها لە ئایەتی (٥٧) ی سوورەتی (ال عمران) دا کۆبونەتەوە کە دەفەرموێت:

﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ ﴾
١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧

ئەگەر سەرنج بدەین لەم ئایەتە دەبینین لە (٧) وشە پێك هاتووە ...
جگەلەوەی کەلە باسی عیسی و ئادەم بەیەکەوە لەم ئایەتەدا لە حەوت وشە پێك هاتوون ، هەروەها زۆربەی وشەکانیش بەکۆیان لە حەوت پیت پێك هاتوون :

- (مَثَلَ عِيسَى) ___ (كَمَثَلِ آدَمَ) – نموونەی عیسا + نموونەی ئادەم – لێرەدا دەبینین کەهەردوو دەستەواژەکە لە حەوت پیت پێك هاتووە .

م ث ل   ع ي س ى
١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

هەروەها (کمثل آدَمَ) هەر لە حەوت پیت پێك هاتووە .

ك م ث ل   آ دَ م
١ ٢ ٣ ٤ + ١ ٢ ٣ = ٧ پیت

- دەستەواژەی (عنداللە) – لەلای خودا – هەر لە حەوت پیت پێك هاتووە .

ع ن د   ا ل ل ه
١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

- ناوی (عیسی) لە چوار پیت پێك هاتووە ، وەناوی (آدم) لە سێ پیت پێك هاتووە ، وەکۆی هەردووکیان دەکاتە حەوت :

عیسی + آدم = ٧

ع ی س ی   آ د م
١ ٢ ٣ ٤ + ١ ٢ ٣ = ٧ پیت

- ژمارەی پیتەکانی دەستەواژەی (ثم قال له) - پاشان پێی فەرموو - لە حەوت پیت پێك هاتووە :

ث م   ق ا ل   ل ه

١ ٢ + ١ ٢ ٣ + ١ ٢ = ٧ پیت

- ژمارەی پیتەکانی دەستەواژەی (کن فیکون) - ببە ئەویش بوو - لە حەوت پیت پێك هاتووە :

ك ن   ف ی ك و ن

١ ٢ + ١ ٢ ٣ ٤ ٥ = ٧ پیت

- ژمارەی پیتەکانی هەردوو وشەی (مثل) و (کمثل) - هەروەك - پێکەوە لە حەوت پیت پێك هاتوون :

م ث ل   ك م ث ل

١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

- ژمارەی پیتەکانی ناوی ئەو سوورەتەی کە ئەم ئایەتەی تێدا هاتووە لە حەوت پیت پیك هاتووە (آل عمران) :

آ ل   ع م ر ا ن

١ ٢ + ١ ٢ ٣ ٤ ٥ = ٧ پیت

- خودای بالادەست (آدم) ی لە (تراب) -خۆڵ- بەدی هێنا ، کە کۆی هەردووکیان دەکاتە حەوت (آدم) + (تراب) = (٧) :

آ د م   ت ر ا ب

١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

• ناوی (آدم) له سێ پیت پێکهاتووه ، هەروەها وشەی (خلقه) – بەدی هێنا – له چوار پیت پێك هاتووه ، کەکۆی هەردووکیان دەکاته حەوت :

آ د م   خ ل ق ه

١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

• ناوی خودا ﷻ له چوار پیت پێك هاتووه ، هەر خوداشه (آدم) ی بەدی هێنا ، که کۆی هەردووکیان دەکاته حەوت :

آ د م   ا ل ل ه

١ ٢ ٣ + ١ ٢ ٣ ٤ = ٧ پیت

(الله) + (آ دم) = ٧

سوورەتی (الحدید) و ژمارە (٥٧)

ژمارەی سوورەتی (الحدید) لە قورئانی پیرۆزدا (٥٧) ە ، وشەی (الحدید) لەزمانی عەرەبیدا واتە ئاسن ، لێرەدا پەیوەندییەکی فراوان لە نێوان قورئان و پێکهاتەی کیمیایی ئاسن دا دەبینین :

- ئاسن بارستە ژمارەکەی یەکسانە بە ژمارە = ٥٧
- بە ژماردنی پیتی ئەبجەدی لەلای عەرەب (حساب الجمل) ناوی ئاسن دەکاتە ٥٧ :

ا	ب	ج	د	ة	و	ز	ح	ط	ی	ك	ل	م	ن	س	ع
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠	٢٠	٣٠	٤٠	٥٠	٦٠	٧٠

ف	ص	ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض
٨٠	٩٠	١٠٠	٢٠٠	٣٠٠	٤٠٠	٥٠٠	٦٠٠	٧٠٠	٨٠٠

ظ	غ
٩٠٠	١٠٠٠ .

الحدید :

ا	ل	ح	د	ی	د	= الحدید
١ +	٣٠ +	٨ +	٤ +	١٠ +	٤	= ٥٧

• ئەگەر (ال) ی (الحدید) لابەرین و (حدید) ژمارە بکەین دەبینین

ح د ی د = حدید

٨ + ٤ + ١٠ + ٤ = ٢٦

ئەنجام ژمارە (٢٦) مان دەسکەوتە ، ئەوەی لێرەدا گرنگە ژمارەی گەردیلەکانی ئاسن یەکسانە بە (٢٦) ، وە ژمارەی پرۆتۆنەکانی هەریەك لە گەردیلەکانی ئاسن دەکاتە (٢٦) ، وە ژمارەی ئەلیکترۆنەکانیشی دەکاتە (٢٦ – ٢٥)

• وەك لە سەرەتادا باسمان کرد ژمارەی سوورەتی (الحدید) لە قورئانی پیرۆزدا (٥٧) ە ، وە قورئانی پیرۆز لە (١١٤) سوورەت پێك هاتووە ، کە نیوەی (١١٤) یەکسانە بە (٥٧) ، ١١٤ ÷ ٢ = ٥٧ !

• لە قورئانی پیرۆزدا وشەی (الحدید) لە (٥) ئایەتدا دووبارە بۆتەوە ، کە لە (٣) ئایەتیاندا بە (الحدید) و لە (٢) ئایەتی دیکەیاندا بە (حدید) هاتووە ئەگەر لە پاڵ یەکدا ڕیزیان بکەین دەبینین دەکاتە (٢ ، ٣) ، ئەگەر ئاوڕێك لە هاو هێزی ئاسن بدەینەوە دەبینین کە هاوهێزی ئاسن یەکسانە بە (٣،٢) کە ناو دەبرێت بە (هێماتایت) و (مەگناتایت) ، هاوتا لەگەڵ قورئانی پیرۆزدا !

گرنگترین سەرچاوەکان :

١. قورئانی پیرۆز
٢. صحيح مسلم / بشرح الامام النووى / دار احياء التراث العربى / بيروت / ١٩٩٩.
٣. فتح البارى شرح صحيح البخارى / احمد بن على بن حجر العسقلانى / دار السلام الرياض / الطبة الثالثة / ٢٠٠٠.
٤. الترغيب والترهيب / الحافظ محمد بن زكى الدين / المنذرى / دار الكتب القطرية / قطر
٥. تفسير رامان / احمد كاكه محمود / ايران / ٢٠٠٨
٦. شرح الاصول الثلاثة / محمد بن عبدالوهاب / بشرح محمد حسان / مكتبة فياض / ٢٠٠٨.
٧. كتاب العلم / محمد بن صالح العثيمين / المكتبة الاسلامية / القاهرة / ٢٠٠٥.
٨. اقرا / عائض بن عبدالله القرنى / دار ابن حزم / بيروت / ٢٠٠٠
٩. اسباب النزول / للامام السيوطى / دار الغد الجديد / مصر / ٢٠٠٢
١٠. الاسلام فى الغرب / جان بول رو / لبنان – بيروت
١١. انسانية الاسلام / مارسيل بوازار / بيروت / ١٩٨٠
١٢. الحضارة الاسلامية / موسوى / ايران
١٣. الموسوعة الذهبية فى القران الكريم / احمد مصطفى متولى / دار ابن الجوزى / القاهرة

١٤ الموسوعة الاعجازى العلمى فى القران الكريم والسنة المطهرة / الحاج يوسف احمد

١٥ الموسوعة الاعجاز الفلكى والرقمى فى القران الكريم / عبدالكريم احمد / دارالرضوان

١٦ من اسرار القران الكريم العددية / عبدالدائم الكحيل

١٧ معجزة (بسم الله الرحمن الرحيم) / عبدالدائم الكحيل.

١٨ الابحاث العلمية فى الاعجاز العددى / عبدالدائم الكحيل

١٩ لەگەڵ سوود وەرگرتن لەچەند سەرچاوەیەکی دیکەی ئینتەرنیت

٢٠ www.55a.net

٢١. www.kaheel.net

٢٢ www.alminbar.net

٢٣ لەگەڵ چەند موجەلەو سەرچاوەیەکی دیکە.

ناوەڕۆك

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين

عْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا
چاپخانەی زانا